

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ

ISSN 1991-5829

№7-8 (71-72)

Липень-серпень 2012 року

▶▶ Минуле, але не минуше ▶▶ Людина великої душі ▶▶ Перші збори оборонців

Тема номера:

ДО ЮВІЛЕЮ КИЇВСЬКОЇ АДВОКАТУРИ

ISSN 1991-5829

9 771991 582004 08

Одвічні питання

Проблеми, що ставали причинами дискусій адвокатів на початку ХХ сторіччя, актуальні і для сучасної української адвокатури

Часи змінюються, а «нагальні» проблеми адвокатури, видається, вічні. Зміщуються лише акценти. Сучасному українському адвокату було б про що поговорити зі своїм колегою років так 1930-х. Адвокатів, до речі,

тоді шанобливо називали оборонцями.

Гортаючи тогочасну пресу, можемо дізнатися про завдання адвокатури та її відповіді на виклики тогочасся, про підготовку нових кадрів, про завжди актуальні питання фінансів та взаємовідносин з держорганами,

про чергові вибори керівництва та про «справи внутрішні».

Пропонуємо вашій увазі підбірку матеріалів, опублікованих у лютому 1933 року в «передз'їздовому» номері «Радянського оборонця» — газети Київської колегії оборонців.*

До перевиборів президії

Перевибори президії є важливий момент у житті колегії. Обирають керівний орган, який протягом двох років буде розв'язувати основні питання життя колегії, буде накреслювати основні лінії роботи колегії, здійснювати їх і контролювати виконання тих директив, які будуть від нього виходити.

Тому, зрозуміло, яку увагу до себе притягують ці вибори, який величезний інтерес до них повинен бути і є серед усієї маси оборонців області, а також серед працівників суду та прокуратури.

Завдання президії в сучасних умовах загостреної класової боротьби, коли на органи юстиції партія та уряд поклали величезні завдання, надзвичайно відповідальні і вимагають твердого та авторитетного керівництва.

Якщо порівняти завдання президії колегії оборонців за часів приватної практики і завдання президії на сучасному етапі в умовах колективізацій та госпрозрахунку, то буде цілком ясно, що тепер перед президією стоять завдання куди складніші та серйозніші ніж за часів до колективізації.

Слід тільки перелічити основні питання, коло яких повинна знаходитися президія, щоб прийти до висновку, що роля президії та вага її роботи вельми великі та відповідальні.

Організація юрконсультацій, перерозподіл оборонців між ними, розгляд та затвердження плянів роботи консультації, організація масово-політичної роботи,

встановлення тарифікації розміру бригадних та індивідуальних преміальних, розгляд дисциплінарних справ, питання поліпшення побуту оборонців — ось далеко не повне коло питань, які повинна розглядати президія.

Цілком зрозуміло, як зросла роля президії, як центру, що організує, контролює та керує всією роботою колегії.

Ось чому вибори президії набувають великого значення і вимагають до себе максимальної уваги всієї маси оборонців.

З задоволенням треба відмітити поповнення останнього часу партійного прошарування колегії відповідальними партійними робітниками.

Після виборів ми повинні мати президію, що складається з авторитетних перевірених робітників колегії, з найкращого її активу.

Які ж повинні бути основні віхи майбутньої роботи президії.

Цілком зрозуміло, що цю роботу треба будувати на основі завдань революційної законности на новому етапі.

Ці завдання з вичерпною повнотою накреслені в історичній промові тов. Сталіна на останньому пленумі ЦК та ЦКК. Революційна законність повинна бути знаряддям, що забезпечує дальшу індустріалізацію країни, освоєння підприємств, організаційно-господарське зміцнення колгоспів, поліпшення матеріально-побутових умов життя трудящих. Одне з найважливіших

Примітка.* — Із збереженням оригінальної граматики і пунктуації.

завдань революційної законності є охорона соціалістичної власності — основи радянського ладу.

Завдання революційної законності досягаються методами жорстокого примусу до клясового ворога та до тих трудящих, що скоїли злочин, як правильно зазначив т. Постишев, не тільки методами репресії, але також і масово-виховною роботою.

Тому в світлі історичних завдань другої п'ятилітки значення органів юстиції, а значить і колегії оборонців, як складової частини органів юстиції, ще більше зростає.

Від колегії оборонців у цілому і від кожного оборонця вимагають політичної витриманості, чуйності та політичної твердості при проведенні в життя революційної законності. Президія повинна забезпечити правильну політичну лінію в усій роботі колегії. Це найважливіше її завдання.

Виключної ваги набуває питання якості роботи. Питання якості є питання першорядного значення на всіх ділянках радянського будівництва, як про це надзвичайно чітко зазначив т. Сталін на останньому пленумі.

Колективізація адвокатури, проведення в життя госпрозрахунку лише тоді досягнуть своєї мети, коли питання якості в усій роботі стоятиме на першому місці.

Треба очевидно визнати, що досі з якістю роботи в нас не зовсім гаразд.

Покищо госпрозрахунок виявляється, головне в кількісних показниках. Проте треба, щоб максимальну увагу звернули на питання якості роботи судових виступів, консультативної юридичної допомоги, якості масової роботи, на питання підвищення кваліфікації оборонців.

На поліпшення професійної та громадської роботи треба звернути максимальну увагу президії. Спосо-

би поліпшити якість — це належний облік, контроль та перевірка виконання, правильне розташування сил по колективах, правильний розподіл оборонців між колективами та належне керівництво від адміністрації колективів. Захоплення кількісними показниками — нездоровий ухил у роботі колективів, з яким треба рішуче боротись. Керівництво колективами повинно бути відзначено не лише щодо кількості проведених заяв, порад, а й щодо якості наданої юридичної допомоги. Ось на що треба звернути основну увагу в майбутній роботі колективу.

У галузі масової роботи треба відмітити великі досягнення за останній час. Колегія виконувала у найрізноманітніших ділянках громадської роботи найвідповідальніші завдання, включившись в основні політичні кампанії, проробивши величезну роботу коло обслідування сільрад, колгоспів, товариств та сільських судів, допомогти прокуратурі, судові та іншим громадським організаціям. Але громадська робота далеко ще не розподілена рівномірно між оборонцями. Тут завдання полягає в правильнішому розподілі роботи і в ще тіснішому зв'язку з фабриками, заводами, колгоспами, з партійними, радянськими та професійними організаціями, у ще ширшій участі в популяризації постанов партії і поточних політичних кампаній.

Президія повинна також віддати максимальну увагу роботі районних консультацій, на яких покладені величезної політичної ваги завдання на периферії.

Будемо сподіватись, що нова президія, що складатиметься з найкращого активу Київської колегії, під твердим партійним керівництвом, виконає з честю найскладніші завдання, які стоять перед нею.

Г. Лівшиц

Обласному з'їздові колегій оборонців

Палко вітаємо складову частину цілої системи органів юстиції — колегію оборонців та її обласний з'їзд.

Перехід до колективізації колегії оборонців був одним із чинників підняття активності роботи колегії, включення її в господарчо-політичне життя нашої країни. Колегія разом з судовими органами активно боролася зо всіма тими, хто намагався шкодити нашому соціалістичному будівництву.

Ваш з'їзд збирається в добу, — коли завершено всесвітньо-історичне завдання, що його поставила партія, — побудови фундаменту соціалізму й початку другої п'ятилітки, п'ятилітки закріплення завоювань 1. п'ятилітки — освоєння нових підприємств і нової техніки, організаційно-господарчого зміцнення колгоспів, видалення куркулів і шкідницьких елементів з нашого господарчо-політичного життя.

На органи суду покладено найвідповідальніші завдання нещадно боротися зо всіма розтратниками, розкрадниками громадської власності, шкідниками, клясово-ворожими елементами, що намагаються й намагатимуться зірвати здійснення завдань другої п'ятилітки, що намічено на останньому пленумі ЦК і ЦКК.

Облз'їзд колегії оборонців, як виразник волі й думки всіх членів колегії, повинен виправити всі недоліки в роботі колегії, намітити конкретні заходи, пристосовуючи організаційно форми своєї роботи до тих економічних зрушень, що визначаються переможним будівництвом соціалізму, допомогти судові виконати і історичні завдання, які на нього покладено.

Голова облсуду Орел.

Думки в голос

Здорову критику вважають за конче потрібну, щоб поліпшити роботу наших установ, зокрема, здається, це не зайва річ і для Київської президії колегії оборонців.

Цього року наша президія взяла участь у проведенні політично-господарчих кампаній, масово включивши в цю роботу, для чого відряджено було декілька оборонців, а саме 18, з м. Києва.

Проте, обираючи кандидатури, допустилися і хиб, виділяючи нерівномірно товаришів по окремих консультаціях, то однобічно складаючи списки. Так, з б. консультації в організаційний період існування її відряджено 5 товаришів із особового складу в 9 оборонців.

До списку відряджених включили товаришів, що їх завжди використовують для проведення ріжних кампаній.

Тим часом, коло цих оборонців надто обмежене і його слід поширити з активу; авжеж є чимало активістів, що їх можна використати на масроботі не лише в умовах вулиць Карла Маркса, Короленка та Червоноармійської, але й для відряджень поза міські межі. Здатні працювати в колегії — здатні виконувати перше ліпше доручення і в галузі масроботи.

Впадає в око, що цілком законної вимоги — кожному за його корисністю для колегії, за цінністю його праці та громадсько-політичної роботи — часто-густо не здійснюють в колегії.

До цього спричиняється брак щільного пов'язання в роботі окремих секторів.

Массектор та сектор кадрів лише розподіляють різні навантаження, але як і кому саме — про це очевидно невідомо ані оргінструві, ані соцпобутовому секторові.

Отже немає відповідної оцінки роботи того чи того оборонця лінією соцпобутовою та тарифікації. У цих галузях роботи є чимало помилок, на мою думку, через те, що бракує уважного ставлення до кожного окремого оборонця, докладного вивчення проф. та гром.-політичного обличчя оборонця, попереднього достатнього опрацювання цих матеріалів.

Тому часті помилки є й у галузі тарифікації, що її доводиться перманентно виправляти.

Майбутній президії належить узяти на увагу все вищенаведене та зробити з цього відповідні висновки.

Гуревич.

Про нові кадри оборонців

Питання про нові кадри оборонців у загостреній його формі та практичній площині виникло нещодавно.

Великий попит на робочу силу для обслуговування соціалістичного будівництва спричинився до того, що частина оборонців, залишивши свої місця, потяглася до нової діяльності. Частина кваліфікованої сили з лав оборонців присв'ятила себе юрисконсультській роботі. Частина оборонців, з тих, очевидно, що великого хисту до судової роботи не мали, перейшла в економісти, завіряючи себе й інших, що вони таки «перекваліфікувалися», а дехто з найменш освічених пішов навіть... у лектори.

Так поступово утворювався брак особового складу колегії. З моральним задоволенням оборонці мали констатувати, що й вони також «дефіцитні».

До останнього часу питання про нові кадри стояло в іншому розрізі: тоді говорили не за дефіцитність кадрів, а за «дефективність» з погляду соціального. Річ у тому, що процес зробітничення апарату й громадських організацій пройшов повз колегію оборонців. В юридичній пресі зазначалось, що навіть у буржуазній Англії більший відсоток адвокатів з робітничої класи, ніж у нас. «Червоне Право» в свій час, обговорюючи питання про підготування робітників до судової діяльності в галузі процесуальної оборони, викликало своїх кореспондентів на дискусію.

Були, однак, практичні спроби зробітничення колегії. Ми пам'ятаємо такий факт: на клопотання пре-

зидії колегії профорганізації відрядили 8 робітників з київських підприємств для підготування їх до дальшої діяльності. Робітники з'явилися до президії, а президія відрядила їх до центральної консультації, — в центральній консультації їх посадили коло стола й порадили слухати, як приймають клієнтів, додавши що «это будет вам не без пользы».

За 3 дні робітники, справедливо оцінивши такий метод навчання й, добре вилаявши кого слід, пішли з консультації, щоб більше до неї не повертатись.

Року 1931 НКЮ порядком централізованого розподілу молодих фахівців виділив у розпорядження президії Київської колегії чотирьох молодих товаришів, але їх не тільки в лавах оборонців нема, але й прізвиська їх уже забули: пішли вони з колегії не з власного бажання...

Того ж року в розпорядження президії було надіслано п'ять робітників — на висування. Одного з них було відкликано, як залізничника, на транспорт, другого усунула президія, а для трьох улаштували курси. Курси тривали 4 місяці; курсантів було троє, лекторів було шість. Лектори залишилися, а курсанти — пеза колегією, окрім одного, що не працює як оборонець, а як адміністратор.

І тільки тоді, коли старі фахівці почали виходити з колегії, коли в деяких районах залишилися консультації без консультантів, — президія порушила питання про підготування нових кадрів. З весни цього року сектор кадрів починає в цьому напрямкові енергійну

ПАЛКЕ ПРИВІТАННЯ ДЕЛЕГАТАМ ПЕРШОГО З'їЗДУ

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ПРИВІТ

РАДЯНСЬКИЙ ОБОРОНЕЦЬ

ГАЗЕТА КИЇВСЬКОЇ КОЛЕГІЇ ОБОРОНЦІВ

№ 5

1. лютого 1933 року

№ 5

Зброю ревзаконності проти класового ворога

Обласний з'їзд колегії оборонців збирається через короткий період часу після історичного пленуму ЦК і ЦКР ВКП(б). Цей пленум відсунув історичні перемоги, що їх досяг пролетаріат Радянського Союзу під керівництвом своєї незламної партії.

Пленум констатував, що п'ятилітка за 4 роки розгорнутого наступу соціалізму — цілком змінила обличчя країни, утворила міцну індустріальну базу, найбільше в світі сільське господарство, яке міцно стало на шлях соціалізму, незрівнянно підвищило обороноздатності держави і піднесла міжнародний престиж СРСР.

Успіхів у першій п'ятилітці ми домоглися в найжорстокіших боях з класовим ворогом. Старі буржуазні суспільства було розтрощено ще 1917 р., капіталістичні елементи міста були розтрощені переможним наступом соціалізму в промисловості і, нарешті, на основі суцільної колективізації розгромлено останнє гніздо й оплоту капіталізму — куркульство.

Класового ворога розбито, його перетворено на людський пил. Проте його ще не добито. Рештки розгромленого класового ворога розпавлися по цілій країні і далі провадять ще більш жорстоку і загострену боротьбу. Що більш таять сили класового ворога, тим більш підсилюється його опір, то жорстокіша класова боротьба.

Послаблений класовий ворог не має сил для відвертої боротьби. Він змінив форми й методи боротьби, він надзвичайно спритно застосовує соціально-революційну «мімікрію» і тим самим заплутує багатьох товаришів, перешкоджаючи їм побачити справжнього класового ворога. Тов. Сталін у своїй промові на пленумі показав, що класовий ворог, завдавши поразки у відкритому бою, зовсім проте не послабив опору, а лише змінив форми й методи боротьби, перейшовши «до роботи тихою сапою».

До наших індустріальних велетнів, до колгоспів і радгоспів, які щодня все більш зростають, просякає під виглядом «робітництва» і цілком «радянської людини» куркуль і інші заплутані «хитраки». Вони організують неувяжні машини, штовхають на прогулі й на зрив труддисципліни, це вони зорганізують саботаж хлібозабави

«куркульську арифметику», щоб приволокти хліб від держави.

Державну й кооперативну торговельну мережу, особливо в містах, де проходить величезна маса радянських товарів, просякають спекулянти, рештки розгромлені петліманів і різні інші антирадянські елементи. — Вони організують там масове розкрадання державного й кооперативного добра, Куркуль, діючи на приватно-власницьку психологію, що її ще не зміг зупинити одноосібник, а сьогодні член колгоспу, організовує розкрадання колгоспного майна.

Примусений приховати назури, класовий ворог і приховано, організує розкрадання державного, кооперативного й колгоспного майна. Громадська власність — це колосальна кількість народних грошей і трудової енергії, виліплених в індустріалізації, а колосальну продукцію промисловості й сільськогосподарства; це маса товарів, що їх перевозять транспортом, це ірешті хліб у коморах і на ланах. Ось чому, це є база радянського господарства, база соціалізму. Ось чому, добре розуміючи це, класовий ворог головні свої сили спрямовує на підрив громадської власності. «Головне в діяльності класових людей полягає в тому, що вони організують масове розкрадання державного, кооперативного майна й колгоспної власності розкраданням на ф-ках, розкраданням замішаних вантажів, розкраданням на скатах і торговельних підприємствах — особливо розкрадання в колгоспах і радгоспах — така є основна форма «діяльності» цих класових людей». (Сталін).

Це вимагає від нас звернути найсерйознішу увагу на слова т. Сталіна про особливе значення ревзаконності в сучасний період, на відміну від ревзаконності першого періоду НЕПу. Якщо в перший період ревзаконність своїм виступом емеровано було головне проти крайностей військового комунізму, проти «незаконних» конфіскацій і поборів, — то тепер головне в охороні громадської власності, а не в чому-будь іншому» (Сталін).

Цілком ясно, що основне завдання ревзаконності, а значить і організації боротьби з цим ворогом, з'являється в тому, щоб вивести його з ладу і тим самим забезпечити незламність громадської власності.

постав і інше, пов'язане з цим, завдання — вміти не тільки бити ворога, але й забезпечити його піндичній роботі. Це значить конкретно, що органи юстиції повинні боротися за належну охорону громадської власності, за чіткий облік і контроль за громадською власністю. Органи юстиції повинні акумулювати в свідомості всіх трудящих думку про боротьбу за неотчужданість громадської власності, бо не й тільки це може цілком забезпечити й забезпечити замахом на громадське майно.

Для колегії оборонців, як для складової частини органів юстиції, ці завдання є також актуальні, обов'язкові й почесні.

Увесь радянський апарат і органи юстиції передусім, як міцна підмога диктатурі пролетаріату, повинні піднести класову революційну пильність, винести максимум напруженості й гнучкості, щоб не дати класовому ворогові навіть «тихою сапою» шкідити революції.

Облпрокуратура

УЧАСТЬ АДВОКАТУРИ В НАДРОСЛІДЧІЙ РОБОТІ

На даному етапі соціалістичного будівництва, шаленої класової боротьби на всіх ділянках роботи, органи пролетарської диктатури — прокуратури, судової тощо належить почесне місце. Вказівки теоретичній марксизму та встановлення партії про те, що побудова соціалістичного суспільства відбуватиметься в умовах класової боротьби, що ліквідація класу проходить в шаленій боротьбі, в сучасний момент соціалістичної діяльності цілком себе виправдали.

Виходячи з цих загальних засад, зрозуміло, які величезні завдання покладає на органи юстиції. Разом з цим, теоретичне узагальнення величезної роботи, що її проводять органи юстиції на фронті боротьби з злочинністю, розробка цілої низки проблем зв'язаних з цим методом боротьби із злочинністю, тощо виступає на першому плані. Таку роботу й проводить Київська

Київська облпрокуратура

Обласний з'їзд оборонців партії разом з історичними перемогами і значила шляхи дальшого наступу соціалізму.

Перемогу у 1. п'ятилітці в жорстокій боротьбі з класового ворога розбито, і тепер своїми силами, щоб у найкращих формах і найвищими методами перешкодити піндичному будівництву підняти основу — громадську власність.

На органи юстиції доводиться диктатури пролетаріату.

ЗАВ

Обласний з'їзд оборонців збирається після змінився після пленуму ЦК, що піндичний соціалістичний етап, піндичний етап соціалістичної економіки. Успішним здійсненням цього етапу розвивається питання користі соціалізму в сільському господарстві.

Успішним розвитком даної першої піндичної власності перед технічною базою, розробкою, нових сил країни.

У нещадній боротьбі з класовим ворогом, лям

чення злочинності фінансує на атактив. Без злочинників, роботи у власному. Безумстві адвокатам місце.

Поперше, небудрядце за сподіватися науковистина з них, за час, яке витрати.

Друга частини Але не в цьому.

Треба побудувати більшість ЧКУ, але участь у ньому. З приводу цього величезна. ЧКУ і прообраз ЧКУ чинна збільшення

КОЛЕГІЯ ОБОРОНЦІВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПЕРЕШЛА НА ОБЛПРОКУРАТУРУ

ОБЛАСНОМУ З'ЇЗДОВІ КОЛЕГІЇ ОБОРОНЦІВ

ра палко ві-
і оборонців.
ся в період
йонами тру-
у підсумувала
п'ятилітні і ви-
переможно-
ті ми досягли
своім ворогум.
щено, але ще
спримує всі
знаменитіших
дійшим мето-
можному соці-
ву, пасажера
азу соціалізму
ь.
як могутню пі-
етаріату, повла-

дево почесне і відповідальне завдан-
— перешли найменшу спробу класо-
вого ворога пошкодити соціалістич-
ному будівництву.
Проводячи вперед класову бороть-
бу, мобілізуючи масу на охорону гра-
жданської власності, викриваючи лице
класового ворога, органи юстиції під
перлявництвом неадапти до комуністич-
ної партії забезпечують дальші перемоги
соціалізму.
Хай же об'їзд колегії оборонців, як
виразник волі мішко організованого
колективу радянської адвокатури, що
є складова частина цілої системи орга-
нів юстиції, збільшить революцій-
ну шкідливість радянської адвокатури
і намітить конкретні шляхи участі
оборонців у боях з класовим ворогом,
піді-о-піді з усіма органами юстиції.
Облпрокурор Лупінов.

Палко вітасмо складову частину ці-
лої системи органів юстиції — коле-
гії оборонців та її обласний з'їзд.
Перехід до колективізації колегії
оборонців був одним із чинників під-
няття активності роботи колегії,
включення її в господарсько-політичне
життя нашої країни. Колегія разом з
судовими органами активно боролася
за всіма тими, хто намагався шкодити
нашому соціалістичному будівництву.
Ваш з'їзд збирається в добу, — ко-
ли завершено всесвітньо-історичне
завдання, що його поставила партія.
— будови фундаменту соціалізму і
початку другої п'ятилітки, п'ятиліт-
ки закріплення завоювань 1. п'ятилі-
тки — освоєння нових підприємств
і нової техніки, організаційно-госпо-
дарчого зміцнення когоспів, видален-
ня куркулів і шкідливих елементів

з нашого господарсько-політичного жит-
тя.
На органи суду покладено найвід-
повідальніші завдання нещадно боро-
тися за всіма розтратниками, розкрад-
никами громадської власності, шкід-
ликами, класово-ворожими елементами,
що намагаються й намагаються
зрвати здійснення завдань другої
п'ятилітки, що намічено на останньому
пленумі ЦК і ЦКК.
Об'їзд колегії оборонців, як ви-
разник волі й думки всіх членів коле-
гії, повинен виправити всі недоліки
в роботі колегії, намітити конкретні
заходи, пристосовуючи організаційно
форму своєї роботи до тих економіч-
них зрушень, що визначаються пере-
можним будівництвом соціалізму, до-
помогти судовій висловити історичні
завдання, які на нього покладено.
Голова облсуду Орел.

З'ЇЗД КОЛЕГІЇ ОБОРОНЦІВ НА НОВОМУ ЕТАПІ

енів колегії обо-
ме в той час, ко-
вий історичний
ків підсумку 1.
тичного будівни-
цтва фундаменту
мій.
ням першої п'я-
о й безповоротно
«хто-«лого» на
в промисловості і
арстві.
ція основного за-
п'ятилітки, — утворен-
вої соціалістичної
безпечує дальший
несення продукції.
тьоби проти класо-
вни його опір, ви-
УКУОВО-

вершка робітний клас, під проводом
партії, першу п'ятилітку за чотири
роки. Всесвітньо-історичний перемог-
першої п'ятилітки наша партія домог-
лась в неперемірній боротьбі проти
правого опортунізму, як головної не-
безпеки на даному етапі, «лівацьких»
закрутів, контрреволюційного трош-
кізму.
Та не можна забувати, що класо-
вого ворога розгромлено, але ще не
добито. Успішність соціалістичного
будівництва залежить від нових форм
загострення класової боротьби на ок-
ремних ділянках соціалістичного будів-
ництва.

них контрреволюційних елементів і їх
агентури, переможному соціалістич-
ному будівництву, партія й уряд останнім часом ви-
дали цілу низку найважливіших по-
станов про охорону соціалістичної
власності, про охорону класової власності,
про відповідальність за розкрадання баб-
ку та за інших частин до сільсько-
господарського сектора, про органі-
зацію хлібозаготівель, про заходи для
організації весняної сівби на північ-
ному Кавказі, які сформульовані своїм
виступом проти всіх капіталістично-
контрреволюційних елементів, їх
агентури, саботажників, розкрадців
громадської власності.

З'їзди викликає завдання проводити
систематичну масову роботу щодо по-
глиблення знань партії та уряд-
нулізації постанов партії та уряд-
ду, охоплення юридичною трудящих
села та міста, брати участь в сек-
ціях рад, проводити за директивами
відповідних органів обслуговування рад-
госпів, когоспів, інструктувати то-
вариські та сільські суди тощо. Ви-
товання це, колегія оборонців набли-
жується до трудящих мас і зміцнює їх
обличчя. Колективні форми колегії,
мережа консультантів є одним із
чинників виконання цього.
Оборонець може виконувати велику
судову й громадську роботу лише то-
ді, коли він сам опанував марксо-ле-
нінську теорію, а тому підвищення
своїх знань і озброєння марксо-ле-
нінською теорією є одне з важли-
вих завдань кожного оборонця.
Від імені судових робітників вис-
ловлюю уверенность, що обласний
з'їзд колегії оборонців намітить ті
заходи, за допомогою яких колегія
оборонців стане справжнім поміч-
ником суду у виконанні тих всесвітньо-
історичних завдань, які поставила
партія й уряд перед органами юсти-
ції.
Голова облсуду Орел.

Всю свою роботу
тивній участі прак-
помогти практичних
філії ми собі не
вно, що в цій уча-
належати не остан-
дичний кадр ЧКО
ченням на посадах
х співробітників. Ча-
недовгий порівнюючи
а розробити наукові
такі закінчує.
у полягає суть робо-
ати роботу так, щоб
ківської області бра-
пій роботи.
ого треба відзначити
корисну роботу, що
0 на периферії з виз-

Найголовніша півні форма, яку ви-
користовує класовий ворог проти нас,
це організація саботажу, шкідництва,
розкрадання державного, кооператив-
ного й когоспного майна, використан-
ня для цього приватно-власниць-
кі звички вчорашнього одноосібника, а
сьогоднішнього когоспника. Ось чому
«основна турбота революційної закон-
ности в наш час полягає в охороні
громадської власності, а не будь-яко-
му іншому. Ось чому боротьба за охор-
ону громадської власності, бороть-
ба всіма засобами, що їх дають в
наше розпорядження закони радян-
ської влади, — є одне з основних
завдань партії» (Сталін).

Органи юстиції й колегія оборо-
нців, як складова частина цілої си-
стемі органів юстиції, не мають окре-
мих ізоляційних завдань, що стоять
перед цілою Країною Рад, — ці за-
дання визначено історичними поста-
новками XVII партконференції і остан-
нього пленуму ЦК і ЦКК.
Саме за даних умов не може бути
й мови за якість розрідження, пом'як-
шення карної політики наших органів
юстиції, як органу диктатури
пролетаріату.
Колегія оборонців, як помічник су-
ду, повинна активно допомагати су-
дові здійснювати ті історичні завдан-
ня, які на нього покладено.
Здійснення й успішне запроваджен-
ня в життя всіх законів радянської

Здійснення й успішне запроваджен-
ня в життя всіх законів радянської
ції.
Голова облсуду Орел.

Госпрозрахунок у юридичних консультаціях Київської області

«Відкрити госпрозрахунок,
аналізувати соборність і підне-
сти середирішчове нагро-
мдження».
(Сталін).
Госпрозрахунок займає важливе місце
в історичних уявленнях тов. Сталіна.
Госпрозрахунок має величезне значен-
ня для всіх галузей народнього госпо-
дарства СРСР, зокрема щодо цілковитого
виконання плану соціалістичного
будівництва нашої країни.
«Значення господарського розрахунку
для окремих ділянок нашої економіки
в тому, що він виявляє економічне об-
сягнення діляки господарства одиниці —
об'єднання, підприємства, надалі й фі-
масово-економічної самостійності. Гос-
прозрахунок є однією з найваж-

важливих частин цілої системи органів юстиції, не мають окре-
мих ізоляційних завдань, що стоять
перед цілою Країною Рад, — ці за-
дання визначено історичними поста-
новками XVII партконференції і остан-
нього пленуму ЦК і ЦКК.
Саме за даних умов не може бути
й мови за якість розрідження, пом'як-
шення карної політики наших органів
юстиції, як органу диктатури
пролетаріату.
Колегія оборонців, як помічник су-
ду, повинна активно допомагати су-
дові здійснювати ті історичні завдан-
ня, які на нього покладено.
Здійснення й успішне запроваджен-
ня в життя всіх законів радянської

бути не менше 2 ЧКО, та відповідно до
щой мінімальної кількості ЧКО було
заплановано обсяг роботи для юри-
консультантів з одним оборонцем, але, на
жаль, більшість цих консультацій не
вдалося доукомплектувати протягом III
кварталу, не привело до певного зрост-
ання у виконанні фіз.-оперативних
планів у цих консультаціях.
Другою причиною невиконання дея-
кими консультантами своїх планів
була недостатність ініціативної юри-
консультантів щодо поширення обсягу ро-
боти і заповнення виконавчим однієї
лише фінансової частини плану (Глу-
шків і т. інш.), як рахунок означеного під-
приємства вартості юридичної і пору-
шення вимог щодо виконання плану.
Ці консультації не зрозуміли основні
засади госпрозрахунку у всіх рос-

роботу. Опрацьовують статут про тимчасові шестимісячні курси. За основу править підготування не юристів, а практичних судових робітників.

Для загального підготування визначається низка політичних дисциплін із значною кількістю лекторських годин — засади ленінізму, економполітика, історія ВКП. Разом із обов'язковою політгодиною навчальний плян передбачає на ці дисципліни — 280 год. Двічі на декаду проводяться заняття з укрмови.

На цьому тлі викладається основа чинного законодавства, здебільшого кодифікованого, вважаючи на те, що деталі можна засвоїти вже в процесі роботи. Викладання того чи іншого курсу методологічно пов'язується з загальними господарчо-політичними директивами.

Метод викладання — за концентричною системою: спочатку основні, загальні дисципліни, потім — субсидіарні та окремі законодавчі новелі.

Затверджується кошторис з розрахунку на 40 курсантів.

На початку червня курсанти почали з'їздитись і водночас роз'їздитись; дехто з набраних відразу ж визнали себе не тільки не підготовленими, але й неписьменними.

За декілька часу з 36 на курсах залишилися 24 курсанти. Але й ті являли собою диференційовану групу: поруч із активними та енергійними були й такі, що їм бракувало загального розвитку, і це відбивалося на темпах навчання.

І все таки треба констатувати, що краща частина курсантів увесь час підтримувала бадьорість та активний настрій, без якого короткотермінові курси не можуть дати належного ефекту.

Тут, щоб бути об'єктивними, слід зазначити добру адміністративну роботу сектору кадрів: усіх курсантів, не вважаючи на житлові труднощі, було забезпечено кімнатами, прикріплено до їдальні, організовано постачання хліба.

З великими труднощами придбали потрібні книжки та законодавчі матеріали. Навчання проводилося за твердим графіком.

Поруч із теоретичним навчанням було влаштовано майже з самого початку практичні вправи.

За таких умов навчальний плян було виконано, хоч і з великим напруженням. Коли курс навчання було закінчено, відбувся урочистий випуск курсантів. Було преміювання найкращих курсантів, доповідь, урочисті промови, слово на відповідь на все, чого вимагає офіційна сторона справи. Тоді курсанти мали нагоду познайомитися з президією колегії.

Не втручаючись в роботу курсів, президія дала адміністрації курсів широку автономію та йшла назустріч усім пропозиціям навчальної частини. Це було на добре. За таких умов курси було забезпечено кваліфікованими лекторами, грішми, навчальним приладдям та всім тим, що не кидається в вічі, поки воно є, але значно перешкоджає, коли його нема.

Справедливо буде відзначити надзвичайно сумлінне, уважне та серйозне ставлення лекторів до сво-

їх обов'язків. Лекторський склад добре розумів, що в даному разі справа полягає не тільки в тому, щоб прочитати свій курс. Всім нам було ясно, що провадиться серйозна педагогічна спроба підготування оборонців з тих, хто не має належної освіти.

Не можна сказати, що спроба ця провадилася в сприятливих умовах, сприятливого оточенні.

Передусім курси не готували юристів, а лише юридичних судових робітників. Можна бути оборонцем, мати потрібний для того запас знань, не будучи фахівцем-юристом.

Крім того, цілком неправильно вважати всіх осіб, які мають диплом юридичного факультету, за юристів. Юридичні факультети старого часу від усіх факультетів відрізнялися тим, що можна було їх закінчити зовсім нічого не знаючи. Вихованці передреволюційних університетів, — якщо вони матимуть сміливість сказати правду, — всі ствердять, що не менш 80 відс. складу кол. юридичних факультетів менш за все цікавилися наукою і в цій галузі програвали.

Не можна було закінчити тоді будь-який факультет, не пропрацювавши як слід, але юрфак закінчували в найпростіший спосіб. Місяць до іспитів, — іноді й менш, читали нездатні, коротенькі конспекти, діставали на іспиті «задовільно» й чекали на майбутній рік, щоб відбути таку саму «наукову» операцію. Лекцій майже не відвідували. Бували на лекціях «популярних» професорів, бо така була мода, крім того й час був вільний.

Отже, нормально «юрист» виховувався так: після читання конспектів перед іспитами, — за 4 роки маєте 4 місяця зайнять. За 4 місяці також не можна зробитися юристом, як не можна бути юристом по закінченні 5-місячних короткотермінових курсів.

Не кажучи про щасливі винятки, т.зв. «юристи» передреволюційного часу проходили свій шлях через три етапи: студентський мундир — конспект — диплом.

Права вони не вчилися, його не знали. Згодом з них стали практичні люди, але не правники.

Тому тепер, коли навіть забуто й нездарі конспекти, навряд чи можна пишатися дипломом.

Безпідставний є скептицизм дипломованих товаришів до нової педагогічної спроби, лицемірна іронія їх навіть у тому разі, якби перша педагогічна спроба й була не досить вдала.

Досвід перших короткотермінових, курсів, цінність та позитивність цієї спроби в тому, що принцип підготування себе виправдав.

Негативний момент, — запобігти йому мабуть на перший раз було не легко, — це недостатнє загальне підготування курсантів.

Алеж зо всією певністю можна сказати, що, в разі підготовленого — в розумінні розвитку — загального складу курсантів, ідея короткотермінових курсів була правильна, а метод навчання був доцільний.

Весь час існування курсів не можна було не помітити енергійного ставлення курсантів.

PRO DOMO NOSTRA*

I.
АППАРАТ.

Во дворе мансарде дома № 4 по ул. 25 Октября расположена резиденция «правительства» Киевской областной коллегии защитников.

Здесь непрерывно стучат пишущие машинки, печатающая многочисленными циркуляры, письма, инструкции, протоколы... В «комнате секторов» сидят завывы и зам. завывы этих секторов, секретари, инспектора и ревизоры...

Здесь работает сложный аппарат коллективизированной адвокатуры.

В низких маленьких комнатках, тесно, но теплее, чем в юридических консультациях. Сидеть в креслах за столами как-то удобнее. Во всяком случае здесь нет той суеты и напряженности, которые характеризуют работу в холодных, неприветливых и необорудованных юрконсультациях.

Сюда заходит приезжий «провинциал», пренебрегающий многочисленными разноречивыми письменными инструкциями, приехавший за «живым словом», за указанием и содействием в трудной и сложной обстановке районной юрпомощи. Заходит сюда и городской зав. и его зам. принести победную реляцию о перевыполненном плане, бросить невзначай словечко по адресу обьявившегося противника и «порадеть родному человеку».

Как ни как, а небольшой так сказать «пирожок с начинкой» в некоторой своей части распределяется по каналам, устанавливаемым здесь. Наряду с основной работой руководства непосредственного здесь приходится заниматься «распределением благ».

Наша «секториальная бюрократия» — бюрократия молодая, неокрепшая. В основной своей части она вышла из общественного актива, все же некоторая тяга к привилегиям к «кусочкам пирога» одно время просочилась в эту среду.

II.
«КОРИФЕЙ».

Как известно, ни в одной среде нет такого количества талантов, прямо таки «гениев», как в нашей среде. Гений, это всем известно, «требует поощрения». Гений любит восторги окружающих. Гений капризен. Он не любит докучливой регламентации, докучливого общественного контроля и надзора.

Ты, корифей, живи один!

Ни для кого ни секрет, что в основе «корифейства» далеко не всегда лежит талант и, главное, не всегда «пример, достойный подражания». Многие здесь приходится отнести и за счет счастливого случая (баловни адвокатской судьбы), за счет невзыскательной саморекламы и ловкости, и лишь часть должна быть отнесена за счет действительного таланта, опыта, культуры и знания.

«Ведя свой знатный род от тех гусей, которым некогда был обязан Рим спасением», «корифеи» с тревогой

стали замечать, что «привилегии» распределяются между «выскачками», между безродными соискателями благ. Тогда к курульным креслам в маленькой мансарде потянулись более крепкие, опытные и уверенные руки.

«Коллектив для самоизбранных» — этим лозунгом адвокатская «знать» пыталась ответить на замкнутость и некоторые привилегии «аппарата».

III.
КОЛЛЕКТИВ.

За последнее время почти не слышно разговоров на тему о том, кто «кормит» коллектив и кто его «иждивенец». «Иждивенцев» нет. Напряженная работа последнего времени охватила всех товарищей. Большой общественной работой за пределами коллегии (особенно выросшей за последний год), охвачена почти вся масса защитников. 3-годовалый опыт работы выдвинул в судебной работе и в работе вне судебной товарищей, считавшихся некогда «иждивенцами», и персональную нагрузку имеют те, кто раньше усиленно отодвигался на задний план. Словом, произошло некоторое передвижение сил. Вокруг «громких процессов» еще идет скрытая борьба за места у пюпитров, позирование перед публикой и многое другое, мало содействующее напряженной борьбе за ревзаконность. Для молодых кадров, для окрепших в судебной работе товарищей, здесь мало примеров для подражания.

В общем коллегия живет напряженной трудовой жизнью, выполняя возложенные на нее общественные задачи.

Но глашатаи ревзаконности, критики по профессии, адвокаты «у себя дома», критикой частенько пренебрегают. Аппаратная замкнутость с одной стороны, «флорентийская общественность» (борьба адвокатских родов) с другой воспитывают иногда вместо самокритики «молчалинский тихий шаг». Известно, что «блага жизни» распределяются между прочим и по такому каналу, как «тихий нрав» и молчалинская добродетель. Это мало содействует самокритике. Общественной работе, которую ведет коллегия, должна соответствовать и общественная активность у «себя дома». Тогда нормально и своевременно будет реакция на разные «маленькие недостатки механизма».

Руководство в июле получило урок, который всемерно должен быть учтен. Пополненное новыми силами, руководство, ликвидировав аппаратную замкнутость, ведя борьбу с уравнительными тенденциями с одной стороны и «индивидуалистическими» тенденциями в коллективной работе с другой стороны, должно оздоровить общественную атмосферу. Управлять сплошными талантами трудно, но надо полагать, что возможно.

С. Казан

Примітка.* — О делах «внутренних». Фельетон.

Шестидесятирічна історія

(від Декрету «Про суд»)

Про розвиток київської адвокатури
впродовж 1917—1977 років*

Павло ЦЕЛЬТНЕР адвокат, член Київської міської колегії адвокатів

Шестидесятилетний путь развития советской адвокатуры определяется законодательными актами от Декрета № 1 «О суде» от 24 ноября 1917 года до Конституции СССР от 7 октября 1977 года.

Ленинский Декрет «О суде» не реформировал старые дореволюционные судебные учреждения царской России, а ликвидировал их вместе с сопутствующими им институтами прокуратуры и присяжной адвокатуры. Декретом была создана система выборных народных судов с неограниченным правом всех лиц, пользующихся гражданскими правами, принимать участие в делах в качестве обвинителей и защитников.

Декретом «О суде» № 2 от 17 марта 1918 года создан институт профессиональной защиты в виде коллегий правозащитников (статья 24 Декрета № 2, отредактированная В.И. Лениным, гласит: «При советах рабочих, солдатских и крестьянских депутатов образу-

ются коллегии лиц, которые посвятили себя правозащитничеству, как в форме общественного обвинения, так и общественной защиты»). В РСФСР они были упразднены Положением о народном суде от 21 ноября 1920 года.

На Украине коллегии правозащитников были созданы на основании «Временного положения о Народных судах и революционных трибуналах» от 14 февраля 1919 года. Они существовали вплоть до 1922 года, когда постановлением Президиума ВУЦИКа от 2 октября (Постановление ВУЦИКа от 2 октября 1922 года об утверждении Положения о коллегиях защитников опубликовано за подписью Г.И. Петровского в С. У. УССР, 1922, № 43) были организованы коллегии защитников.

Положение предоставляло коллегиям защитников внутреннее «самоуправление». Только первый состав коллегии составлялся и утверждался Губисполкомом. В дальнейшем на общем собрании защитников избирался Президи-

ум, который управлял коллегией: зачислял в коллегию защитников и отчислял из ее состава, налагал дисциплинарные взыскания. Конституцией 5 декабря 1936 года право на защиту было провозглашено конституционным принципом, но лишь Указом Президиума Верховного Совета СССР от 3 мая 1956 года, когда в законодательном порядке были отменены все акты, изданные в основном в 30-х годах, нарушившие Ленинские принципы социалистической законности, были отменены и ограничения права на защиту.

Права и обязанности в их современном виде сформулированы в Основах уголовного судопроизводства 1958 года и УПК союзных республик, в частности УПК УССР, утвержденном 28 декабря 1960 года. В дальнейшем права эти расширились и подвергались более точной регламентации дополнениями и изменениями отдельных статей Основ и УПК.

Итак, после принятия 2 октября 1922 года Правительством

Примітка.* — Стаття-доповідь, КВНДІ адвокатури, 1978 рік, друкується мовою оригінала. Довідку про автора цих рядків дивіться на стор. 44.

Украинской ССР постановления об организации Коллегии защитников, в феврале 1923 года в Киеве, как и в других губернских городах Украины, была организована Коллегия Защитников. Положением предусматривалось самоуправление коллегией, осуществляемое ее выборным органом — Президиумом, имеющим право зачислять и отчислять из коллегии адвокатов, налагать дисциплинарные взыскания и т.д.

Лишь первый состав формировался и утверждался Губисполкомом.

Постановлением № 22 от 28 февраля 1923 года был утвержден этот состав из 229 человек: 139 по г. Киеву и 96 по округам Киевской губернии. Список этот был опубликован 1 марта в газете «Пролетарская правда». В него вошли первые коммунисты Киевской адвокатуры: **Скарбек, Килерог, Верхотурский, Степанский, Алмазов**; известные маститые адвокаты (бывшие присяжные поверенные и их помощники) — цивилисты и криминалисты; молодые юристы, состоявшие до этого в коллегии правозаступников, работавшие следователями, юристконсультами на различных должностях правового порядка.

В самом конце списка были дописаны 14 фамилий молодых людей, окончивших в минувшем (1922) году правовое отделение экономического факультета Киевского института народного хозяйства, куда были переведены студенты закрытого в то время юридического факультета Киевского университета.

Одиннадцати из них уже нет. Ныне живы и работают — **Леонид Александрович Ветвинский** — блестящий адвокат-криминалист, прекрасный оратор (в 1950 году перешедший в московскую коллегию адвокатов); адвокат-пенсионер **Лев Иосифович Изаров**, проработавший в Киевской адвокатуре безупречно почти полвека, выступавший в судах по большим и ответственным делам и автор этого сообщения, 11 раз избиравшийся в

Президиум и 55-й год состоявший в Киевской адвокатуре.

Число членов ВКПб в этом списке составляло 12 %. С высшим образованием (в основном дореволюционным) по городу 85 %, по губернии 50 %. По социальному составу — лишь 5 % из рабочих и 27 % из служащих.

Формой адвокатской деятельности была частная практика. Адвокаты давали советы, консультации, составляли процессуальные документы у себя на дому, в частных кабинетах. На улицах, на дверях подъездов, где жили адвокаты, висели таблички с указанием фамилии члена коллегии защитников; гонорар устанавливался соглашением адвоката с клиентом. Члены коллегии были обязаны вести специальную книгу, куда заносились специальные суммы полученного гонорара и от этих сумм адвокаты вносили отчисления от 1—3 % до 25 %. Из этих же сумм определялся подоходный налог.

Работа адвокатов по существу ничем не регламентировалась и не контролировалась. Если адвокаты старшего поколения как-то руководствовались своим опытом и учитывали условия работы в советском суде, то адвокатская молодежь была предоставлена сама себе.

Первые годы существования Коллегии (1923—1928) характеризуются исканием новых путей и форм работы. В судах слушались большие и малые уголовные дела, разбирались сложные и разнообразные гражданские споры. В них отражались все характерные черты нового социалистического уклада, переплетались разнообразные интересы молодого советского государства, трудящихся, представителей уходящих в небытие эксплуататорских элементов, эмпманской прослойки трудового крестьянства, кулачества. Создавались новые законы, первые кодексы. Их надо было применять в конкретной жизненной ситуации. Это требовало больших знаний, жизненного опыта, политической зрелости. Большинство адвока-

тов тех времен справлялись с этими сложными задачами. Ведь среди них были и члены партии, были люди, прошедшие суровую школу гражданской войны, были люди с большой теоретической подготовкой и жизненным опытом (в составе Киевской коллегии защитников первых лет ее существования работал молодой ученый впоследствии известный теоретик процессуалист **М.А. Чельцов-Бебутов**, цивилист **Г.М. Лазарев**, **В.И. Ладейковский** и др.).

Публика переполняла залы судов, где слушались «громкие» уголовные дела. «Дело работников милиции», дело «Центра действий», дело «Школы связи», «Винзавода» и многие другие. Живой интерес вызывали гражданские споры, связанные с денационализацией домостроений, жилищные, трудовые, наследственные споры. Среди слушателей всегда бывали и молодые адвокаты, проходившие в судебных залах свои «университеты».

Но случались и срывы. Партийное руководство, советская общественность, пресса указывали на ошибки, их исправляли, стремились найти правильную общественно-политическую линию в защите справедливых законных интересов граждан в уголовных и гражданских делах.

Хотя работа адвокатов строилась по принципу частной практики вплоть до 1929 года, но с первых же лет образования Киевской коллегии в городе по инициативе адвокатской общественности возникли, как теперь говорят, «на общественных началах» юридические консультации, оказывающие бесплатно юридическую помощь трудящимся.

На этих консультациях созревали новые формы работы защитников, получившие организационное оформление только к концу двадцатых годов.

8 марта 1923 года в большом зале Киевского губсуда (ныне — зал № 8) впервые встретились киевские защитники, бывшие присяжные поверенные и их

помощники, бывшие работники царского суда, юристы младшего поколения и только что закончившие юридический факультет молодые специалисты.

В этот день состоялись выборы первого состава Президиума; председателем Президиума был избран старый большевик Скарбек Болеслав Владиславович. В состав Президиума вошли: один из наиболее опытных криминалистов того времени **Пухтинский Николай Демьянович**; двое цивилистов, пользовавшихся большим авторитетом среди юристов и популярностью среди населения, Лазарев Григорий Матвеевич и **Пекарь Иссаак Яковлевич** (отец известного ныне советского физика, член-корр. АН УССР Пекаря С.И.) и др.

Во главе Президиума всегда стояли коммунисты, рекомендованные Общему собранию областными (губернскими) комитетами партии. Лучшую память о себе оставили: первый председатель Скарбек Б.В., **Иванушкин, Гладкий А.А., Ядолов В.И.**, некоторые из них переизбирались 3, 4 и даже 5 раз (за истекшие 55 лет Президиум переизбирался 29 раз; первые годы он избирался только на 1 год, один состав работал всего несколько месяцев, один — четыре года (1933—1937), в дальнейшем — на два года. За эти годы сменилось 16 председателей Президиума. До 1936 года и после 1962 года Президиум избирался открытым голосованием. С 1936 года до 25 сентября 1962 года (т.е. до утверждения нового Положения об адвокатуре) — тайным голосованием).

В состав Президиума входили, как и в настоящее время, адвокаты, пользующиеся доверием адвокатской общественности, как из числа членов партии, так и беспартийные.

Кроме названных ранее председателей и членов первого состава Президиума, активную роль в Президиуме играли **Илья Михайлович Кригель** — о нем будет сказано дальше; Николай Демьянович Пухтинский, **Семен Борисович Ратнер** — это адвокаты старшего по-

коления. **Спивак И.С., Тарнопольский С.Э., Ярмолинский И.Р.** (один из немногих ветеранов Киевской адвокатуры, и в настоящее время работающий в ее рядах); **Литваковский А.А.** (много лет работал ответственным секретарем Президиума) и **Босик Б.Н.** — в настоящее время адвокаты-пенсионеры (подробно об этом первом периоде жизни и деятельности Киевской коллегии защитников см. «Материалы конференции Киевской областной коллегии адвокатов, посвященной 50-летию Великой Октябрьской революции и 50-летию Советской власти на Украине»; доклад П.Г. Цельтнера «Организация и развитие Киевской коллегии адвокатов», стр. 51, Киев, 1969).

С 1929 года, т.е. со времени ликвидации частной практики и перехода на коллективные формы работы, документы в архиве не сохранились. Между тем тридцатые годы очень интересны для истории адвокатуры вообще и Киевской коллегии адвокатов в частности. Киевская адвокатура была застрельщиком в деле перехода адвокатуры на коллективные формы труда. Частные кабинеты защитников были закрыты в г. Киеве по инициативе самой адвокатуры 1 июня 1929 года («Вестник советской юстиции» за 1928 г., № 10, стр. 609). Постановление Наркомюста УССР от 12 сентября 1928 года, рекомендовавшее коллегиям провести реорганизацию и определить формы будущей работы, не запрещало частную практику. Положение о коллективных формах работы было утверждено Наркомюстом УССР 30 октября 1929 года (Бюллетень НКЮ УССР за 1929 г., № 10). Оно лишь законодательно закрепило фактическое положение вещей, создавшееся в столице УССР и во многих других областях.

В авангарде движения за коллективизацию шли адвокаты-коммунисты и молодые адвокаты, бывшие «кинховцы». Среди них следует назвать бывшего в то время председателя коллегии Ядолова Владимира Ивановича и адво-

ката **А.Ю. Аншелеса** — энтузиаста и пропагандиста этого дела. Ликвидация «частной практики» не только уничтожает многие отрицательные черты, бытовавшие в деятельности некоторой части защитников, — она дала возможность адвокатам приобщиться полностью к советской действительности тех героических лет первых пятилеток и почувствовать себя равноправными строителями социалистического общества.

«Коллективные кабинеты» были ограничены на базе пяти основных консультаций, в которых и до этого оказывалась защитниками, в основном, бесплатная юридическая помощь. Консультации возглавлялись бюро, избираемыми адвокатами консультаций. В их состав входили наиболее квалифицированные адвокаты, из числа которых впоследствии были выделены заведующие: известные Киевские цивилисты **Я.Н. Энтелис, В.И. Лабейковский**, криминалисты **А.М. Прокопенко, С.Б. Ратнер** и др. Бюро консультаций выполняло не только административные функции по заведению консультацией, но и несло персональную ответственность за решение наиболее сложных юридических казусов, за выработку линии защиты в наиболее сложных делах.

Очень сложным был вопрос о формах, методах оплаты адвокатского труда. Формы эти менялись. От твердых ставок, устанавливаемых Президиумом в зависимости от квалификации адвоката, выплаты премиальных за нагрузку или, как это тогда называлось, за рентабельность до установления лицевого счета защитников, на которые заносились гонорары по проведенным делам по соглашению с клиентами и выплачиваемым за счет Президиума (а одно время за счет фонда консультации) вознаграждением за ведение дел по назначению.

Следует отметить, что проведенная и полностью соответствующая «духу времени» реорганизация форм адвокатской деятельности имела большое значение и в отношении изменения социального состава адвокатских кадров.

При «частной практике» мало кто из рабочих, деятелей профсоюзного движения и просто рядовых служащих, даже имеющих среднее и высшее юридическое образование, мог рискнуть своим благополучием и пойти на «случайные заработки» в адвокатуру. Измененная система обеспечивала вновь поступающему определенный прожиточный минимум, и это привело к тому, что ряды коллегии стали пополняться новыми кадрами рабочих, служащих, опытных юрисконсультов и т.д.

Необходимо рассказать хотя бы бегло о некоторых выдающихся защитниках — адвокатах тех далеких «довоенных» лет.

Многих из них хочется помянуть «не злим, тихим словом». В свое время они украшали наши ряды и по ним ровнялись товарищи.

...Блестящие адвокаты-цивилисты: **В.И. Лабейковский** — он пришел в адвокатуру в красноармейской шинели, а на гражданскую войну пошел, имея за спиной и высшее юридическое образование, и изрядный стаж научной работы. Долгие годы он заведовал в Киеве одной из больших консультаций.

Н.В. Сац — большой знаток гражданского права, обладающий блестящей логикой, остроумнейший спорщик и оппонент, с никогда не старевшей душой.

А.М. Кулишер — он умер совсем молодым, но успел показать себя незаурядным специалистом в области только зарождавшегося тогда советского жилищного права.

В.В. Вакар — прекрасный знаток трудового права, неутомимый общественник, своим личным трудом и на свои личные средства организовавший одну из крупных консультаций на рабочей окраине г. Киева («Шулявка» — ныне Октябрьский район). Месяцами он, почти не имея помощников, оказывал юридическую помощь сотням рабочих и членам их семей, снискав их любовь и уважение.

Известные в то время криминалисты:

Ратнер Семен Борисович — великолепный судебный оратор, большой общественник, занимав-

ший долгие годы одно из ведущих мест в коллегии защитников, неоднократно избиравшийся в Президиум;

Рашба И.Е. — один из мастеров советского судебного красноречия, просто, ясно, образно и художественно, без вычурности и прикрас доносивший до судебной аудитории свою мысль, глубокий анализ человеческой психологии, юридический анализ. И.Е. Рашбу знают многие из ныне работающих адвокатов, т.к. он в последние годы работал среди нас. Его по справедливости звали совестью Киевской адвокатуры;

Д.Э. Бать — он работал в коллегии добрых четыре десятка лет с начала ее организации, перейдя в коллегию из состава следственных работников Киевского Губюста. Он, как и многие другие бывшие помощники присяжных поверенных, сразу же после организации органов советской юстиции на Украине приступил к работе в этих органах.

Были в коллегии и юристы более молодой формации. Они получили высшее образование в стенах юридических факультетов старых университетов, но не успели начать работу в дореволюционной адвокатуре.

Среди них надо отметить опытных юристов-криминалистов: **Сигала Б.О., Фришмана И.И., Гордона А.Р.**; цивилистов — **Лазарева Г.М., Малотина М.В., Либермана Д.Г.** и др.

Илья Михайлович Кригель — прекрасный юрист, большой знаток хозяйственного права, введший большую и ответственную юрисконсультскую работу, он оставил незабываемый след в Киевской адвокатуре своей работой в Президиуме.

Именно в эти годы вырабатывался неписанный кодекс морали советского адвоката. Это было не просто. Социалистическая мораль выкристаллизовывалась в партийных документах, в трудах классиков марксизма-ленинизма. Надо было суметь применить ее в виде норм судебной этики и, в частности, в виде норм адвокатской деятельно-

сти, взаимоотношений с доверителем, клиентом, подзащитным, с судом и участниками процесса, с товарищами и процессуальными противниками. Сквозь призму коммунистической морали просеивать высказывания и утверждения наиболее прогрессивных деятелей старой адвокатуры — российской и зарубежной. Чуждое рассеивалось. Нужное воспринималось и перерабатывалось, внедрялось в сознание год за годом, день за днем.

В составе коллегии первых лет выделялась группа самых молодых защитников (их долгие годы называли «кинховцы»), закончивших советский юридический факультет и прямо со студенческой скамьи пришедших в адвокатуру. На фронтах великой Отечественной войны погибли **Уникель С.Я., Фельдман И.И., Купчик**. Трагически погиб талантливый молодой юрист **Г.А. Тартаковский**.

Среди «кинховцев» был и **С.Э. Тарнопольский** — самый молодой член Президиума — и блестящие специалисты «трудовики» **Я.Б. Лапскер, С.И. Спивак, Перельмутер** и тонкие знатоки уголовного права и процесса **Фрейкин И.Э., Бергольцев С.Н.**, много лет занимавший должность ответственного секретаря Президиума, **А.М. Баранов** — опытный цивилист, адвокат-«жилищник». Он и **Лапскер Я.Б.** сменяли в разные периоды друг друга на посту председателя ревизионной комиссии, избираемой одновременно с Президиумом на два года.

Почти 50 лет проработал в коллегии и умер при исполнении своего профессионального долга один из лучших криминалистов-процессуалистов, пламенный и неутомимый пропагандист советского права, блестящий судебный оратор — **Марсель Павлович Городисский**. Его стремительная, как будто всегда рвущаяся вперед фигура, живая и убедительная речь навсегда оставались в памяти тех, кто работал вместе с ним.

Большой профессиональный труд и адвокатское мастерство этих людей и многих других не пропал

ПРИКАЗ
Министра юстиции Украинской ССР

№ 43/5

О проведении собрания адвокатов юридической консультации города Киева

27 июля 1977 года

г. Киев

В соответствии с Законом о судостроительстве УССР, Положением об адвокатуре УССР, Положением о Министерстве юстиции УССР и учитывая, что Указом Президиума Верховного Совета УССР от 30 мая 1975 года образованы Киевский городской суд и отдел юстиции исполкома Киевского городского Совета народных депутатов трудящихся, а также в целях повышения уровня руководства деятельностью юридических консультаций города Киева, улучшения организации и качества их работы по оказанию юридической помощи гражданам, предприятиям, учреждениям и организациям, активации правовой пропаганды среди населения, усиления содействия адвокатуры в соблюдении законности и осуществлении правосудия

ПРИКАЗЫВАЮ:

1. Провести общее собрание адвокатов юридических консультаций города Киева по вопросу образования Киевской городской коллегии адвокатов.
2. Организацию подготовки собрания и проведения выборов руководящих органов Киевской городской коллегии адвокатов возложить на отдел юстиции исполкома Киевского городского Совета депутатов трудящихся (т. Гавриленко И.Т.).

МИНИСТР

В.И. ЗАЙЧУК

понапрасну. Созданы на основе новой коммунистической морали высокие правила и нормы, которыми и сегодня руководствуется наша адвокатская общественность. Создан новый советский стиль судебного красноречия, образы которого почерпнуты в речах В.И. Ленина, А.В. Луначарского, Я.М. Свердлова, М.И. Калинина и других советских трибунов и политических деятелей революции. На основе партийных директив развита теоретически и практически система защиты и представительства в советском суде, отрицающая «право на ложь» советского адвоката, обязывающая его использовать для защиты все и только законные средства.

В 1923—1925 годах вступили в коллегию проработавшие около 50 лет, ушедшие недавно на отдых адвокаты **Н.Г. Дзевалтовский**, неоднократно избиравшийся членом Президиума, снискавший уважение адвокатов объективностью суждений и оценок, откровенностью высказываний; квалифицированный цивилист, знаток хозяйственного права; **Л.М. Минчин** — один из страстных пропагандистов советского права, высокообразованный юрист; **П.П. Нейштубе**, много лет бесценно заведовавший одной из центральных консультаций, принимавший живое участие в общественной жизни коллегии.

В рядах Киевской адвокатуры трудятся прекрасные адвокаты старшего поколения, вступившие в адвокатуру в более поздние предвоенные годы. Это Любитов Семен Борисович, один из ведущих криминалистов коллегии, прекрасный судебный оратор. **Фельдман Аркадий Моисеевич** — адвокат высокой квалификации, цивилист, автор многих печатных трудов, бесценный председатель Методсовета Президиума. **Кржепицкий Семен Михайлович** — адвокат-криминалист, выступления которого в суде являются образцами советского стиля красноречия и убедительности логических построений, много лет проработавший ответственным секретарем Президиума.

Начало Великой Отечественной войны вызвало резкие изменения в

работе Киевской коллегии защитников. Большинство адвокатов по призыву или добровольно ушли в Красную Армию. «Большинство бывших адвокатов, — пишет А.Я. Сухарев, — сражались на передовой линии фронта и в партизанских отрядах. Они были офицерами и политработниками, снайперами и танкистами, летчиками и артиллеристами, военными юристами и разведчиками. Многие погибли в бою или получили ранения. За проявленное мужество и героизм сотни адвокатов награждены орденами и медалями Советского Союза». Труд многих адвокатов в военное время и в рядах Советской Армии и в тылу по укреплению социалистической законности отмечен в приказе министра юстиции СССР от 5 апреля 1945 года.

В самом начале Отечественной войны состав Киевской коллегии адвокатов уменьшился (по городу) до 40—30 человек, а осенью 1941 года она фактически перестала существовать — юридические консультации продолжали оказывать юридическую помощь населению до середины сентября 1941 года.

Большинство адвокатов ушли на фронт или были эвакуированы вглубь страны. На фронте погибли Ярошевский, Фельдман И.И., Купчик, Дубинский, Уникель С.Я. Оставшиеся, в их числе один из крупнейших адвокатов-криминалистов довоенного состава коллегии **Бабат Л.И.**, бывший (к началу войны) председатель **М.К.** коллегии **Цейтлин Д.М.**; женщины-адвокаты: **Козинская, Годиц, Лондон-Сокольская, Тур** и др., зверски замучены и убиты. Погиб от руки палачей схваченный в первые же дни временной оккупации **Кригель М.М.** Среди оставшихся оказалось и несколько человек, опозоривших себя и свою профессию сотрудничеством с оккупантами.

Вскоре после героического освобождения Киева от фашистских захватчиков, 15 ноября 1943 года, в Киеве состоялось общее собрание юристов под председательством **Резунова**, на котором были зачислены в коллегию 25 человек и было организовано Оргбюро во главе с тов. **Резуновым**. В мае 1944 года Оргбю-

ро было утверждено Наркомюстом УССР в новом составе: председателем его был назначен **Пятов**. В него вошли вернувшиеся к тому времени в Киев **Ветвинский Л.А.**, **Нечасов, Железовский, Чебан**. В январе 1945 года председателем Оргбюро был назначен **Бондарь Павел Иванович**.

Если на 1 января 1944 года в коллегии состояло только 34 адвоката, в том числе по городу 23, а на 1 июля 1944 года соответственно 126 и 78, то по состоянию на 10 мая 1945 года состав коллегии вырос до 214 человек (по городу 139). По состоянию на 10 мая 1945 года в Киеве возобновили свою деятельность 11 консультаций, но большая часть из них — в неблагоустроенных помещениях. В окраинных районах и в 9 районах области консультаций не было. В 26 районах области работало по 1 адвокату. Количество оказываемой населению юридической помощи в массе своей было низким.

Оргбюро принимало экстренные меры для улучшения работы коллегии (обмен опытом, самоотчеты, рецензии, доклады и т.д.). Были организованы цивилистическая и криминалистическая секции, на которых ведущими адвокатами читались доклады на актуальные теоретические и практические темы. Были организованы курсы повышения квалификации, принимались меры для вовлечения адвокатов, не имеющих высшего юридического образования, в заочное обучение. В коллегию было принято 23 стажера.

Юридическая помощь за 1944 год была оказана почти 55 тысячам человек, в т.ч. дано бесплатных советов и составлено бесплатных бумаг — 22 244. Адвокаты прочли 355 лекций, обслуживали 30 предприятий и организаций.

Постепенно начинала налаживаться жизнь Киевской адвокатуры.

В торжественной обстановке 11—13 мая 1945 года сейчас же после Дня победы происходило первое послевоенное собрание (как тогда называлось «Областной съезд») адвокатов. На съезде присутствовали: нарком юстиции УССР, секретарь Обкома КПУ,

ПРОТОКОЛ
заседания президиума Киевской городской коллегии адвокатов

6 августа 1977 года

№ 1

ПРИСУТСТВОВАЛИ: тов. КУЛИК В.В. — секретарь Киевского ГК Компартии Украины, тов. ЯВОРСКИЙ А.Е. — заместитель Министра юстиции Украинской ССР, тов. КРУПЧАН А.Д. — инструктор Киевского ГК Компартии Украины, тов. ГАВРИЛЕНКО И.Т. — начальник Отдела юстиции Киевского Горисполкома, тов. КОФТО И.П. — начальник Отдела адвокатуры Министерства юстиции УССР;

члены президиума: т.т. АГАПОВА А.И., БУРКОВА Т.Н., ВОВЧЕНКО В.В., ДИДЕНКО В.В., КАЛЬНЫЙ В.И., РУДЕНКО И.В., ФОЯ В.П., ЦИПЕНЮК И.Б.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: тов. ЯВОРСКИЙ А.Е.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

Об избрании председателя президиума Киевской городской коллегии адвокатов.

СЛУШАЛИ: Об избрании председателя президиума Киевской городской коллегии адвокатов.

Доложил т. ЯВОРСКИЙ А.Е. — Киевский городской комитет Компартии Украины и Министерство юстиции УССР рекомендуют избрать председателем президиума Киевской городской коллегии адвокатов тов. КАЛЬНОГО Владислава Ивановича. Положительно охарактеризовал т. КАЛЬНОГО В.И.

ПОСТАНОВИЛИ (единогласно): Избрать председателем президиума Киевской городской коллегии адвокатов тов. КАЛЬНОГО Владислава Ивановича.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

А.Е. ЯВОРСКИЙ

ПРОТОКОЛ № 2
заседания президиума Киевской городской коллегии адвокатов

от 11 августа 1977 г.

г. Киев

СЛУШАЛИ: О составе членов Киевской городской коллегии адвокатов.
Докладчик: т. Кальный В.И.

ПОСТАНОВИЛИ: В связи с тем, что на основании приказа Министра юстиции УССР от 27 июля 1977 года № 43/5 6 августа 1977 г. проведено общее собрание адвокатов юридических консультаций г. Киева, на котором принято решение об образовании Киевской городской коллегии адвокатов на базе ЮК г. Киева, президиум Киевской городской коллегии адвокатов

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Адвокатов ЮК г. Киева с 6 августа 1977 года считать членами Киевской городской коллегии адвокатов, согласно списочному составу ЮК.
В том числе адвоката ЮК (по списку) района тов. (по списку).
2. Внести соответствующие изменения в личные дела адвокатов горколлегии.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ПРЕЗИДИУМА
КИЕВСКОЙ ГОРОДСКОЙ КОЛЛЕГИИ АДВОКАТОВ

В.И. КАЛЬНЫЙ

прокурор Украинской УССР (нынешний Генеральный прокурор Руденко Р.А.), председатель Верховного суда УССР и другие почетные гости. В выборах Президиума приняло участие 179 адвокатов. В состав первого послевоенного Президиума вошли: Бондарь П.И. (избранный председателем), Железовский (заместитель), Т.Т. Ветвинский, Цельтнер, Завертайло, Кривинский, Михальчук, Либерман. В резолюции, принятой съездом, указывалось, что в результате деятельности Оргбюро были исправлены в основном допущенные при образовании коллегии в 1943—44 годах ошибки, в частности, из коллегии удалены «отдельные не соответствующие званию адвоката лица и неквалифицированные работники». Новому Президиуму предлагалось усилить контроль за работой адвокатов, активизировать дисциплинарную деятельность, бороться за соблюдение адвокатской этики, повышение качества юридической помощи населению, за проведение адвокатской общественно-политической деятельности; заботиться о чистоте адвокатских кадров. Президиуму поручено заботиться о бытовых и жилищных нуждах адвокатов, в частности, инвалидов Великой Отечественной войны.

Коллегия начала вскоре пополняться новыми кадрами. Среди них были участники и, в том числе, инвалиды Великой Отечественной войны, молодые люди — женщины и мужчины, закончившие юридические вузы в годы войны, возвратившиеся в Киев адвокаты.

Киевская адвокатура вступала в новый послевоенный период своей деятельности. Возраставшая из года в год партийная организация коллегии (а вскоре партийные организации консультаций), число членов которой в послевоенный период, в пятидесятых годах, достигло, а затем и превысило половину общего состава адвокатов, а также все возроставшее руководство со стороны высших партийных органов и органов юстиции (юридической комиссии при совете министров Украин-

ской ССР, а затем Министерства юстиции) помогали коллегии освободиться от отрицательных явлений, нарушений адвокатского долга и, в конечном итоге, находить правильную политическую линию в своей деятельности.

Последующее десятилетие в жизни Киевской коллегии адвокатов характеризуется выходом на «переднюю линию» адвокатов молодого поколения, пришедших в коллегию в первые послевоенные годы. Среди них много способных и талантливых людей. Характерным для них является любовь и преданность профессии, понимание ее значения в деле укрепления социалистической законности, понимание принципиального положения: гарантии подсудимого — гарантии правосудия. Отсюда бескомпромиссное отношение к выполнению своего долга защитника. Можно без гордости сказать, что эстафета профессиональных идеалов, навыков, традиций отдана в надежные крепкие руки.

В 1955 году Киевская адвокатура насчитывала 325 человек, в т.ч. по Киеву — 246, по районам области — 79 человек. Резко изменился партийный состав — 55 % членов КПРС. Из всего состава коллегии только у 17 человек не было юридического образования, но они имели большой стаж юридической работы.

В этот период проходила большая организационная работа, работа по идейно-политическому воспитанию.

Налаживалась работа по проверке качества юридической помощи, оказываемой адвокатами населению, причем наибольшее внимание уделялось выступлениям адвокатов в судах. В эти годы в Киеве слушалось большое количество групповых хозяйственных дел; на скамье защиты было и 10, и 15 адвокатов. Длительность процессов доходила до 2—3-х месяцев, заседания в областном суде обычно длились с 10 до 15 и с 18 до 23 часов. Прения сторон по этим делам (слушать их приходили многие адвокаты, не участвующие в деле) превращались

в своеобразные соревнования, конкурсы на лучшую речь. Речи обсуждались, качество их оценивалось в судебных кулуарах, в «адвокатской комнате» — этом своеобразном клубе, где всегда было оживленно, шумно и интересно.

Количество книг в библиотеке коллегии дошло до 3,5 тыс. Библиотека усиленно посещалась. Было организовано Методическое Бюро (впоследствии «Совет»), во главе которого (вплоть до его ликвидации 1976 году ввиду организации Института судебной защиты и повышения квалификации адвокатов) стоял Аркадий Моисеевич Фельдман.

Значительно возросла юридическая помощь, оказываемая населению: в 1953 году юридической помощью охвачено 47,5 тыс. человек, в том числе проведено 19 тыс. уголовных и гражданских дел. В 1954 году цифры эти еще возросли: юридическая помощь оказана 58,6 тыс. граждан.

В отчетных докладах Президиум отмечает наиболее квалифицированных адвокатов криминалистов и цивилистов, среди которых адвокаты и старшего, и младшего поколений.

Большим вопросом, над которым работали в этот период президиумы разных составов, был вопрос о распределении работы среди адвокатов.

Средний заработок адвоката (в переводе на новый уровень цен) составлял в 1954 году по городу — 116, по области — 112 рублей. Однако 22 человека не вырабатывали и половины этой суммы, а 4 — зарабатывали по 130 рублей. Между тем 129 человек зарабатывали от 100 до 250 рублей, а 6 человек имели месячный заработок свыше 250 рублей. Президиум боролся с так называемым «лжекорифейством», саморекламой, дутым «персональным спросом». Партийные и профорганизации консультаций принимали активное участие в решении этих проблем.

Партия и правительство требовали от работников советской юстиции активной и решительной

борьбы с нарушением советских законов — к этому периоду в стране прозвучали решения XX Съезда КПСС — требовалась охрана советского правопорядка, защита охраняемых законом прав граждан.

Голоса адвокатов в суде звучали громче и убедительней.

Количество адвокатов возросло до 378 (из них по Киеву — 280), 60 % всего состава — члены КПСС, с высшим юридическим образованием — 75 %, столько же со стажем работы более 15 лет.

В этот период Центральный Комитет КПСС принял два постановления, имевшие решающее значение в жизни и развитии адвокатуры, определившие пути ее дальнейшего развития и общественно-политическое содержание ее деятельности. Это — постановления «О мерах по дальнейшему развитию юридической науки и улучшению юридического образования в стране» и «Об улучшении деятельности адвокатуры».

Историческое значение этих партийных документов для адвокатуры заключается в том, что они свидетельствуют о повышении государственного и общественного авторитета института защиты во всей общественной жизни страны. Защитники теперь являются активными пропагандистами советского права, воспитателями правосознания в широких массах населения. Если раньше основная роль адвокатуры заключалась в защите законных прав и интересов граждан, теперь во главе угла — ее общественно-политическое значение пропагандиста права, а следовательно, борца за социалистическую законность, за строжайшее соблюдение правопорядка, за ликвидацию преступности в стране.

Поднять практическую деятельность коллегии на уровень требований Центрального комитета партии — вот, в чем видит свою задачу руководство и актив адвокатуры. В последнее время — идейно-политическое воспитание адвокатов, работа в народных университетах права, в общественных приемных (эту работу ведет 75 адвокатов), в редакциях газет (лучшие

цивилисты коллегии обслуживают все столичные газеты).

В членах коллегии адвокатов укрепляется сознание, что советская интеллигенция, одним из отрядов которой является адвокатура, должна расти, учиться и знания свои отдавать народу — в этом ее высокий долг.

Еще больше выросло число лиц, получивших юридическую помощь от адвокатов. В 1963 году, например, — 93 359 человек, в 1964 году — 100 540. В 1964 году проведено 28 203 дела. Количество уголовных дел в 1964 году уменьшилось (при общем росте оказанной юридической помощи). Адвокаты коллегии обслуживали 310 предприятий и 420 колхозов области.

Значительное уменьшение уголовных дел свидетельствует об успехах профилактической, пропагандистской и общественно-воспитательной работы, проводимой всеми работниками советской юстиции, в том числе и адвокатами.

Собравшись на свое очередное отчетно-выборное собрание 31 января 1976 года, адвокаты Киевщины с удовлетворением услышали о том, что истекшие годы ознаменовались упрочением мира на Земле. В это великое дело огромный вклад внес советский народ, добившийся грандиозных успехов во внутренней и внешней политике. Девятая пятилетка — лучшая в истории нашей страны. В общее дело укрепления социалистической законности и защиты законных прав и интересов граждан и организаций Киевская коллегия внесла свою посильную лепту.

В 1975 году юридическая помощь оказана 190 892 лицам. В 1976 году эта цифра превысила 200 тысяч. Мероприятия по пропаганде права достигли 20 тысяч (за 25 лет это число выросло в 20 раз: от 1 020 лекций в 1950 году). Около тысячи предприятий обслуживают наши адвокаты.

Эту работу к концу последнего периода выполняло 426 адвокатов (на январь 1976 года), из них 64 % — члены КПСС, почти все адвокаты имеют высшее юридическое образование.

Для Киевской адвокатуры всегда было характерным общественное

начало в ее работе. Еще в 1924 году в одном из документов коллегии записаны такие слова: «Советская адвокатура в целом является общественным институтом... Занятие адвокатурой в коммерческих целях не допустимо и требует исключения из коллегии... Защитники видят в своей работе общественное служение».

Не повторяя этих, может быть, слишком громких слов, киевские адвокаты в огромном своем большинстве чужды ремесленничеству и видят в своей работе сознательное стремление к укреплению социалистической законности и самой широкой пропаганде советского социалистического права среди населения, стремление к осуществлению программной задачи — ликвидации преступности в СССР.

Выполняя директивы XXV Съезда КПСС и руководствуясь решением Центрального Комитета КПСС и Центрального комитета КПУ (1964 год) «Об улучшении работы адвокатуры», адвокаты Киевщины отдают свой творческий труд и профессиональное мастерство делу выполнения программной задачи — укреплению социалистической законности и ликвидации преступности в нашем обществе.

7 августа 1977 года Киевская адвокатура вступила в новый период: с целью улучшения ее организационной структуры из состава Киевской областной коллегии выделась Киевская городская коллегия адвокатов.

Как и весь живой организм советского государства, мы в пути. В пути к большим свершениям. Цели, задачи, идеалы наши ясны. Борьба за коммунизм, за лучшее будущее советского человека; борьба за построение общества, в котором не будет преступлений, в котором будет свято уважаем и соблюдаем советский закон, созданный и утвержденный народом — наша цель.

И посильную лепту в это большое, важное и благородное дело вносит и будет вносить Киевская адвокатура — один из передовых отрядов советской интеллигенции, труженики на ниве социалистического правосудия.

ПРОТОКОЛ
 общего собрания адвокатов юридических консультаций
 г. Киева 6 августа 1977 года
 (Извлечение)

На собрание явилось 259 адвокатов г. Киева. Для участия в работе собрания прибыли — секретарь Киевского городского комитета Компартии Украины тов. КУЛИК В.В., заместитель Министра юстиции УССР тов. ЯВОРСКИЙ А.Е., другие представители партийных и советских органов.

Собрание поручено открыть и председательствовать на нем начальнику Отдела юстиции исполкома Киевского городского Совета депутатов трудящихся тов. ГАВРИЛЕНКО И.Т.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: Товарищи! В соответствии с решением партийных органов, приказом Министра юстиции УССР от 27 июля 1977 г., сегодня создано общее собрание адвокатов юридических консультаций города Киева.

Есть предложение начать работу общего собрания.

(Ставится на голосование. Других предложений не поступило).

Избирается президиум собрания. С предложением по этому вопросу выступил тов. СУХОДОЛЬСКИЙ И.Г., заведующий ЮК Подольского района.

В президиум собрания единогласно избраны:

КУЛИК В.В. — секретарь Киевского горкома Компартии Украины,
 ЯВОРСКИЙ А.Е. — заместитель Министра УССР,
 ГАВРИЛЕНКО И.Т. — начальник отдела юстиции Киевского Горисполкома,
 КОФТО И.П. — начальник отдела адвокатуры МЮ УССР,
 КРУПЧАН А.Д. — инструктор Киевского горкома Компартии Украины,
 АГАПОВА А.И. — зав. ЮК Радянского района,
 ВОВЧЕНКО В.В. — зам. Председателя президиума облколлегии адвокатов,
 ДИДЕНКО В.В. — зав. ЮК № 1 Печерского района,
 КАЛЬНЫЙ В.И. — член коллегии адвокатов,
 ФЕЛЬДМАН А.М. — адвокат ЮК № 2 Печерского района,
 ФОЯ В.П. — зав. ЮК Дарницкого района,
 ЦЕЛЬТНЕР П.Г. — адвокат ЮК № 1 Ленинского района,
 СОЛЬДАТ С.Ф. — зам. Председателя президиума облколлегии адвокатов.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: Предлагается следующая повестка дня:

1. Организационные вопросы, связанные с образованием Киевской городской коллегии адвокатов.

Докладчик — начальник отдела юстиции Горисполкома тов. ГАВРИЛЕНКО И.Т.

2. О проекте Конституции СССР и задачах Киевской коллегии адвокатов.

Доклад секретаря городского комитета Компартии Украины тов. КУЛИКА В.В.

Собрание единогласно утверждает повестку дня.

По первому вопросу выступил начальник отдела юстиции Киевского Горисполкома тов. ГАВРИЛЕНКО И.Т.:

Товарищи! Вы все знаете, что в городе Киеве образованы и функционируют Киевский городской суд и отдел юстиции исполкома Киевского городского Совета депутатов трудящихся.

В связи с этим возникла необходимость в создании Киевской городской коллегии адвокатов.

Партийные, советские органы, Министерство юстиции УССР пришли к решению о создании Киевской городской коллегии адвокатов в составе адвокатов юридических консультаций города Киева, а следовательно, и об избрании ее органов.

Перед началом общего собрания под председательством секретаря Киевского ГК Компартии Украины проведено совещание партийной группы и актива адвокатов г. Киева.

Совещание подготовило соответствующие предложения и внесло на ваше рассмотрение предложение о принятии нашим собранием решения об образовании Киевской городской коллегии адвокатов.

Общее собрание единогласно постановило:

Образовать Киевскую городскую коллегию адвокатов.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: Необходимо избрать органы городской коллегии адвокатов. Слово по составу президиума горколлегии адвокатов предоставляется адвокату юр. консультации № 1 Московского района тов. ДРУЯНОВУ Ф.А.

Тов. ДРУЯНОВ Ф.А. по поручению партийной группы и актива адвокатов вносит предложения по составу президиума:

а) по количественному составу предлагается ввести в состав президиума 9 чел. Это предложение принимается единогласно.

б) персонально:

АГАПОВА Алина Ивановна — зав. ЮК Радянского района,

БУРКОВА Татьяна Николаевна — зав. ЮК Днепропетровского района,

ВОВЧЕНКО Виктор Васильевич — зам. Председателя президиума облколлегии адвокатов,

ДИДЕНКО Валентин Васильевич — зав. ЮК № 1 Печерского района,

КАЛЬНЫЙ Владислав Иванович — член коллегии адвокатов,

НУЖНЕНКО Иван Васильевич — зав. ЮК № 1 Московского района,

РУДЕНКО Иван Васильевич — адвокат ЮК № 1 Печерского района,

ФОЯ Владимир Платонович — зав. ЮК Дарницкого района,

ЦИПЕНЮК Израиль Борисович — адвокат ЮК № 2 Ленинского района.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: Таким образом, президиум Киевской городской коллегии адвокатов в составе 9 человек избран единогласно.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ: Товарищи! Рабочие органы, которые будут обеспечивать выполнение задач, стоящих перед Киевской городской коллегией адвокатов, мы избрали. Разрешите поздравить избранных товарищей и пожелать успехов в решении тех ответственных задач, которые стоят перед коллегией адвокатов города Киева.

Слово по проекту приходно-расходной сметы и штатному расписанию президиума горколлегии предоставляется тов. ВОВЧЕНКО В.В.

ПОСТАНОВИЛИ: (единогласно)

1. Установить размер отчислений на оплату труда адвокатов — 72 процента денежных средств, поступивших в юридическую консультацию за оказанную правовую помощь и 28 процентов — в фонд коллегии адвокатов.

2. Установить приходно-расходную смету Киевской городской коллегии адвокатов на 1977 год.

3. Утвердить штатное расписание аппарата президиума Киевской городской коллегии адвокатов.

4. В связи с созданием Киевской городской коллегии адвокатов и необходимостью решения финансовых и хозяйственных вопросов поручить президиуму городской коллегии адвокатов осуществить административно-хозяйственные и финансовые мероприятия, связанные с образованием городской коллегии адвокатов как юридического лица.

Председатель собрания

И.Т. Гавриленко

Три закони адвокатури

Як еволюціонувало законодавче забезпечення діяльності адвокатури

Олексій НАСАДЮК «Український адвокат»

Кінець 1980-х характеризується змінами в економіці, появою перших «юридичних кооперативів», що стали альтернативою «класичним» юрконсультаціям і колегіям — праобразом сучасних юридичних та консалтингових фірм

На кінець 70-х років минулого сторіччя припадає подальша розробка питань правового обґрунтування адвокатури як інституту. У статті 161 Конституції СРСР 1977 року адвокатура вперше офіційно визнавалася конституційним органом. Аналогічні положення було продубльовано і в Конституції УРСР 1978 року. Безумовне підвищення статусу адвокатури мало і зворотний бік — адвокатура ставала дедалі більше «державною справою», ніж залишалася напівавтономною і незалежною професією. Адвокатури, з одного боку, надавалася велика легітимність, але з іншого — підтверджувалася її залежність від Міністерства юстиції. Колегії адвокатів розглядалися як «громадські організації», але могли бути утворені лише зі схвалення місцевих державних органів і республіканського Міністерства юстиції.

У листопаді 1979 року був ухвалений перший і єдиний «Закон про адвокатуру в СРСР», а в жовтні 1980-го — Нове Положення про адвокатуру УРСР, затверджене відповідним законом. Вносилися одноманітність у принципи організації і діяльності адвокатури всіх союзних республік. Уперше було встановлено правило, що (з певними застереженнями) діє

й нині, про порядок створення добровільних об'єднань осіб, які займаються адвокатською діяльністю. Остаточно затверджувався принцип обов'язкової вищої юридичної освіти для членів колегій адвокатів, встановлювалися терміни стажування для кандидатів, що не мають практичного досвіду. Нове Положення чітко визначало нові права та обов'язки адвокатів, більш детально регламентувало діяльність колегій адвокатів республіки та розширило перелік видів юридичної допомоги, що надавалася адвокатами громадянам.

Безумовно, завдання адвокатури визначалися, виходячи з політичних та ідеологічних установок, що існували у 80-ті роки, партійних розпоряджень і моральних норм. Вона була покликана сприяти «охороні прав і законних інтересів громадян і організацій, здійсненню правосуддя, дотриманню і зміцненню соціалістичної законності, вихованню громадян у дусі точного і неухильного виконання радянських законів, дбайливого ставлення до народного добра, дотримання дисципліни праці, пошани до прав, честі і гідності інших осіб, до правил соціалістичного співжиття».

Не приховувалася і керівна роль держави. Із законодавчих актів того

часу довідуємося, що «Міністерство юстиції УРСР, відділи юстиції виконавчих комітетів обласних, міських рад народних депутатів у межах своєї компетенції контролюють дотримання колегіями адвокатів вимог Закону СРСР «Про адвокатуру в СРСР», Положень, інших актів законодавства Союзу РСР і УРСР, що регулюють діяльність адвокатури; встановлюють порядок надання адвокатами юридичної допомоги громадянам і організаціям; заслуховують повідомлення голів президій колегій адвокатів про роботу колегій; видають інструкції і методичні рекомендації з питань діяльності адвокатури; здійснюють інші повноваження, пов'язані із загальним керівництвом адвокатурою».

Наступною віхою «в законодавчому забезпеченні» адвокатури можемо вважати 1981 рік — було прийнято новий Закон «Про судоустрій Української РСР», стаття 15 якого враховувала положення Конституції республіки про забезпечення обвинуваченому права на захист, а стаття 16 містила норми щодо надання юридичної допомоги громадянам і організаціям. Згодом, уже в 1989 році, Верховною Радою СРСР були прийняті нові Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік про судоустрій, відповідно до яких значно розширювалася сфера захисника в кримінальному процесі.

Кінець 1980-х характеризується не лише декларативними «першими кроками до оновлення правової основи державного та суспільного життя», але й цілком реальними змінами в економіці, появою перших «юридичних кооперативів», що стали альтернативою «класичним» юрконсультаціям і колегіям — праобразом сучасних юридичних та консалтингових фірм.

Колегії адвокатів перестали бути єдиною можливою формою об'єднання адвокатів, а юридична консультація — єдиним можливим місцем роботи адвоката, та й сама можливість надавати юридичну допомогу вже не обмежувалася наявністю статусу адвоката.

З 1991 року, відповідно до Закону України «Про підприємництво»,

допускалося здійснення юридичної практики за ліцензією. Діяв механізм державного контролю за суб'єктами підприємницької діяльності, які займалися юридичною практикою. До юристів, які бажали надавати свої професійні послуги, висувалися певні кваліфікаційні вимоги. Видачу ліцензій здійснювало Міністерство юстиції. Такий порядок, до речі, діяв до 2000 року.

15 листопада 1991 року Кабінет Міністрів України прийняв спеціальну постанову «Про порядок оплати праці адвокатів по наданню юридичної допомоги у кримінальних справах», а Міністерство юстиції України та Міністерство фінансів України розробили Положення про порядок оплати праці адвокатів за надання юридичної допомоги громадянам у кримінальних справах, яке було затверджене 27 листопада 1993 року, — вже в період дії нового — першого Українського закону про адвокатуру.

Закон України «Про адвокатуру», що був прийнятий Верховною Радою України 19 грудня 1992 року, як кажуть, «докорінно змінив роль і місце адвокатури в суспільстві, закріпив підвалини діяльності цього найважливішого правозахисного інституту як справді незалежного, він був першим законом про адвокатську професію на пострадянському просторі, який заклад високий демократичний потенціал функціонування адвокатури на користь людині, суттєво розширив спектр професійних прав адвокатів, передбачив гарантії адвокатської діяльності, які передусім служать меті надання адвокатуві максимальних можливостей для захисту та представництва прав та законних інтересів громадян України». День прийняття цього Закону — 19 грудня — нині відзначається як День адвокатури.

Прийняттю Закону передувала досить тривала законодавча процедура. Його розробкою займалася група народних депутатів — 8 адвокатів, із залученням практикуючих адвокатів, науковців, представників Міністерства юстиції та Спілки адвокатів України. Характеристику тогочасного стану адвокатури та завдань реформи можемо знайти у виступах парламентаріїв:

«Стан адвокатури у державі є свідченням ступеня її демократизму. Саме на адвокатів покладено захист прав людини, представництво інтересів громадян у суді, державних органах, громадських об'єднаннях, надання їм, а також юридичним особам належної правової допомоги.

Адвокатура була фактично підпорядкована державним структурам, Міністерству юстиції, відділам юстиції виконкомів. Одержавленню адвокатури, адмініструванню сприяли закріплені в законодавстві про адвокатуру її жорстка організаційна структура, монополія колегії адвокатів, кількість яких у регіонах та чисельність регулювалися владними державними структурами. Законодавчо закріплені й зараз діють інші положення, що дозволяють втручання в адвокатську діяльність.

Особливо треба зауважити, що не можна надалі залишати адвоката з тим обсягом прав, що були надані йому для виконання професійних обов'язків. Зрозуміло, що той невеликий обсяг прав недостатній, зокрема в кримінальному судочинстві, для належного виконання повноважень, не забезпечує рівень сторін у процесі та здійсненні його змагальності. Останнім часом робилися непоодинокі спроби стягування з колегій адвокатів різних податків та місцевих зборів, від яких вони завжди були звільнені...

Надзвичайно великою стала орендна плата, плата за опалення тощо. Внаслідок цього зростає вартість юридичної допомоги населенню, що, врешті-решт, призводить до правової незахищеності малозабезпечених громадян, відмови від захисту своїх прав та свобод, відстоювання інтересів.

Через ці обставини колегії адвокатів опинилися в скрутному матеріальному становищі, що може призвести до припинення їх існування. Відсутня соціальна захищеність адвокатів. Необхідність найскорішого прийняття Закону про адвокатуру зумовлена також тим, що, по суті, існує паралельна адвокатура, тобто зайняття юридичною практикою на підставі ліцензій, що видаються Мін'юстом відповідно до Закону про

Під час Всеукраїнського адвокатського форуму. 18 вересня 2011 року, м. Київ

с. 25

підприємство. При цьому відсутні будь-які гарантії якості юридичної допомоги населенню.

Виходячи з потреб часу, вказаних вище проблем, орієнтуючись на особливості праці адвокатів в умовах ринку, прагнучи збереження адвокатури як високопрофесійної інституції в системі державних органів поряд з існуванням цілої низки та безлічі юридичних кооперативів, юридичних малих підприємств, юристів, які працюють за ліцензією, з метою захисту професійних прав та соціальних інтересів адвокатів, у проект Закону про адвокатуру покладено нову концепцію. Згідно з нею адвокатура є повністю незалежною. Основу складають адвокати, які мають вищу

юридичну освіту, стаж роботи за спеціальністю юриста не менше двох років, склали кваліфікаційні іспити, одержали свідоцтво на право займатись адвокатською діяльністю та прийняли присягу адвоката України.

Адвокатура не є комерційною організацією, не займається господарчою діяльністю, не має прибутку. І тому традиційно звільнялась від податків і зборів. Ця норма збережена і в даному проекті. В цьому вбачається гарантія доступності юридичної допомоги населенню, забезпечення існування адвокатури в нашій державі. Суттєвих змін потребує й професіональне становище адвоката. Це стосується, зокрема, наділення його таким обсягом прав, які нададуть адво-

кату можливість плідно виконувати свої професійні обов'язки, стати на решті рівноправним процесуальним партнером у судочинстві.

Наприклад, передбачено право адвоката збирати будь-які відомості про факти, які можуть бути використані як докази, запитувати думку спеціаліста та одержувати висновки експертів, застосовувати науково-технічні засоби, мати побачення вічна-віч до першого допиту з підозрюваним чи обвинувачуваним та інше.

Вперше передбачені гарантії адвокатської діяльності, які сприятимуть незалежності адвоката, виконанню його професійних обов'язків на належному рівні. Зокрема, забороняється будь-яке втручання

с. 27

в адвокатську діяльність, вимагати від нього та працівників адвокатського об'єднання відомостей, що становлять адвокатську таємницю, поняття якої, до речі, теж сформульовано в проекті закону. Такі випадки були, на жаль, непоодинокі.

Деякі етичні норми адвокатської професії, вироблені практикою, закладено в проекті закону. Зокрема, заборонено розголошувати адвокатську таємницю та використовувати відомості у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб.

Введено присягу адвоката, бо він несе відповідальність за долю людини, яка доручає йому захищати свої права та відстоювати свободи, надані в Конституції.

Серед норм, що регулюють оплату праці адвоката, треба особливо наголосити на тих, що гарантують мало-забезпеченим громадянам звільнення від оплати за надання юридичної допомоги, оплата її за рахунок держави, а також забезпечують належну якість юридичної допомоги шляхом повернення грошей повністю або частково у разі неналежного виконання доручень. У разі виникнення спорів дане питання вирішується в судовому порядку.

В проекті передбачено, що Міністерство юстиції не має будь-яких повноважень до об'єднань адвокатів, але розробляє зразки документів по організації роботи адвокатів та веде державну статистичну звітність про адвокатську діяльність».

Прикметно, що при прийнятті цього Закону найбільші дискусії викликала стаття 5, в якій закріплено права адвоката. А прийнята редакція цієї статті Закону стала результатом компромісу між адвокатами, з одного боку, та Мін'юстом і правоохоронними органами — з іншого.

Що стосується організації адвокатури, то колеги адвокатів поступили своєю роллю в організації адвокатури новоствореним органам — Кваліфікаційно-дисциплінарним комісіям адвокатури в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі й Вищій кваліфікаційній комісії адвокатури. Центральну роль в адвокатському самоврядуванні було відведено з'їзду адвокатів.

27 квітня 1993 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про порядок реєстрації адвокатських об'єднань» № 302 (зміни від 8 червня 1996 року № 621 і від 7 березня 1998 року № 283). Згідно з постановою, діяльність адвокатських об'єднань ґрунтується на принципах добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності. Вони реєструються в Мін'юсті, після чого повідомляють місцевим органам влади про свою реєстрацію, а адвокати — про одержання свідоцтва.

Постановою Верховної Ради України про введення в дію закону про адвокатуру встановлювалося, що свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю видавалися без складення кваліфікаційних іспитів особам, які на день прийняття постанови були членами колегій адвокатів або мали ліцензію на здійснення юридичної практики чи працювали за ліцензіями, виданими підприємцям — юридичним особам. Надалі для отримання статусу адвоката потрібно було скласти кваліфікаційний іспит.

Подальше «законодавче вдосконалення статусу адвокатури» зводилося до внесення змін до чинного закону та широкої дискусії — уже в новому тисячолітті — щодо прийняття нового.

Можемо згадати, що проекти нових законів про адвокатуру виносилися на розгляд парламенту разів вісім, не кажучи вже про низку законопроектів, підготовлених різними громадськими організаціями.

Найбільш дискусійними виявилися питання щодо організаційних форм діяльності адвокатів, а також щодо обов'язковості членства в Національній асоціації адвокатів України та уніфікації адвокатської професії.

Поки тривали дискусії було прийнято Закон України «Про безоплатну правову допомогу» — запроваджено, по суті, «державну адвокатуру» — безоплатну правову допомогу (захист від обвинувачення, здійснення представництва інтересів осіб у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами, складання документів

процесуального характеру) за рахунок держави надаватимуть адвокати, що пройшли конкурсний відбір та співпрацюють з центрами надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Реформуванням адвокатури, вслід за реформою кримінального судочинства, також зайнялася держава. Результат усім відомий — з 15 серпня 2012 року діє новий Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

З-поміж основних новацій відзначимо створення Національної асоціації адвокатів України, покликаної об'єднати всіх адвокатів України (станом на початок цього року, за даними Реєстру адвокатів України, близько 32 тисяч) в єдину організацію. Закон містить положення про створення і функціонування Єдиного реєстру адвокатів України, який ведеться Радою адвокатів України з метою збору, зберігання, обліку і надання достовірної інформації про чисельність і персональний склад адвокатів України, адвокатів іноземних держав, які отримали право на зайняття адвокатською діяльністю в Україні, вибрані адвокатами форми здійснення адвокатської діяльності. Внесення відомостей до Реєстру здійснюється радами адвокатів регіонів і Радою адвокатів України.

Передбачено розширення існуючих видів адвокатської діяльності, професійних прав і гарантій адвокатської діяльності, визначено вміст адвокатської таємниці та ефективний правовий механізм її захисту. Заборонено будь-який вплив на адвоката, втручання в його професійну діяльність, у тому числі з боку органів державної влади, органів місцевої самоврядності, їхніх посадових осіб, органів адвокатської самоврядності, юридичних і фізичних осіб. Врегульовані, хоч і не до кінця, питання стосовно надіслання адвокатом адвокатського запиту.

По суті, кардинальної реформи не відбулося, не вирішені й деякі гострі питання (як-то уніфікація професії), а деякі адвокати вже зараз говорять про необхідність доопрацювання щойно прийнятого Закону...

Непрості речі

Інна РАФАЛЬСЬКА адвокат, голова Київської міської КДКА

Не мисли трафаретно, дій професійно, опануй емоції, поважай себе, опонента і Суд та не лінуйся — настанови, що зробили з мене адвоката

У дні ювілеїв нас завжди охоплює подвійне почуття: радості та світлого жалю за днями, які минули, коли ми були молодими і сповненими оптимістичних сподівань, амбіційних прагнень та безкомпромісної юнацької впевненості у собі.

Справедливо кажуть, що молодість — той недолік, який швидко минає. Настає час, коли ми можемо озирнутися на пройдений життєвий шлях та пригадати кожного, хто був причетний до нашої долі, подякувати за уроки життя, мудру поблажливість до нашого юнацького запалу, небажання визнавати власні помилки та непереборного бажання набутти досвіду набиванням «гуль» на власному лобі.

Тільки тепер, уже виховавши своїх дітей, можна оцінити цей щоденний, але небуденний подвиг наших життєвих наставників. Ми широко вдячні їм, пам'ятаємо кожного з них, тому цей номер часопису присвячуємо не даті або певній події, а зв'язку поколінь, який не повинен обірватися. Ми звертаємося до історії Київської адвокатури, не маючи на меті відтворити її хронологічно день за днем. На жаль, документальні

Владислав Іванович Кальний

матеріали, які ми зберігаємо, та ресурси людської пам'яті є достатньо обмеженими, але, починаючи цю розмову, сподіваємося на відгук колег-адвокатів та на їхнє бажання розповісти про знакових для їхньої професійної долі людей на сторінках журналу.

Ми просимо адвокатів усіх регіонів України залучатися до публікацій з метою створення антології адвокатури України, будемо вдячні за кожний документ з історії адвокатури, який зберігається в архівах адвокатських колегій чи особистих архівах адвокатських династій, за кожен сторінку роздумів на тему минулого та майбутнього адвокатури. Сподіваємося, що рубрика «Історія української адвокатури» стане постійною для журналу «Український адвокат».

Я розповім про двох людей, які знаково вплинули на мою долю.

В юриспруденцію я йшла цілком усвідомлено: батьки-юристи, чудова підготовка Київського університету, вдома — величезна юридична бібліотека (тоді ще читали книжки), постійні розмови про роботу, професійні спори, тобто іншої роботи я собі не уявляла.

Я добре пам'ятаю той день 1977 року, коли мій батько, **Владислав Іванович Кальний**, повідомив, що обраний головою новоствореної Київської колегії адвокатів. Тоді і потім він завжди з теплою та ширим захопленням розповідав про київських адвокатів, з гордістю — про надзвичайний професіоналізм, глибокі різносторонні знання, виграні резонансні справи та із співчуттям і жалем про особисті проблеми кожного.

Пріоритетом для батька були інтереси адвокатської спільноти, доля кожного адвоката, адже у той час виключення адвоката з колегії означало втрату професії.

У середині семидесятих минулого сторіччя курування адвокатською здійснювалося безпосередньо Міністерством юстиції, яке мало право скасовувати рішення адвокатської спільноти, прийма-

Владислав Кальний виступає з доповіддю

ти нові. Не менш жорстким був вплив компартійних органів. Та, попри це, Київська адвокатура продовжувала залишатися вільною і демократичною спільнотою. Батько, як керівник, особисто приймав на себе удари радянської бюрократичної машини за вчинки та поведінку окремих адвокатів, цінуючи їх як фахівців та особистостей. Своєю особистою відповідальністю перед чиновниками він зберіг багатьох адвокатів у професії. Як дочка, я знаю, що це вартувало йому здоров'я.

Владислав Іванович був одним із небагатьох керівників адвокатських колегій Радянського Союзу, який наполегливо вимагав і, врешті-решт, домогся законодавчого усунення втручання державних органів у діяльність адвокатури. 1980 року було прийняте більш демократичне, таке, що відповідало ідеям самоврядності, Положення про адвокатуру.

Тільки сім'я знає, скільки часу Владислав Іванович витратив на організацію роботи Київської колегії, адже діяльність адвокатів неможливо було призупинити ні на хвилину. Створення школи молодих адвокатів, організація

стажування, криміналістичної та цивілістичної секцій колегії, розробка та видання методичних матеріалів, підвищення кваліфікації, ознайомлення адвокатів з новим законодавством, створення нових юридичних консультацій, забезпечення їх приміщенням, основними засобами та одночасно законопроектна робота — ось неповний перелік питань, які щодня вирішувалися президією колегії та її головою. В архіві колегії збереглися деякі статистичні звіти про діяльність Київської адвокатури: виявляється, президія звітувала тоді перед державою щомісячно майже за п'ятдесятма позиціями діяльності, а їх ще треба було зібрати, проаналізувати, усунути окремі недоліки.

Потрібно також враховувати, що адвокатура — це співтовариство Особистостей, як у будь-якому колективі, на наш час великому — всього чотириста п'ятдесят адвокатів, виникали різноманітні конфлікти як побутові, так і професійні. Мудре врегулювання суперечок без ущемлення амбіцій кожної із сторін — це великий талант керівника.

Багатьох київських адвокатів Владислав Іванович надихнув

на успішну політичну та державницьку кар'єру, насамперед тому, що вірив та продовжує вірити у непересічність людей, які обрали для себе неймовірно складну роботу — захищати права людини і відстоювати верховенство права.

Саме це для мене, як для адвоката та людини, є головним.

Розповім ще про одну значущу для мене людину в адвокатурі — керівника мого стажування — **Наталю Борисівну Сігал**. Вважаю, що мені неймовірно поталанило вчитися у такої надзвичайної людини. Вона, тендітна, неймовірно інтелігентна та витончена жінка, пройшла всю Велику Вітчизняну війну, зазнала поранення на полі бою, була нагороджена високими воїнськими відзнаками, повернулася до адвокатури, увійшла в «Золоту п'ятірку» столичних адвокатів, виховала дітей та онуків. Її завжди обожнювали клієнти. Не допускаючи скорочення дистанції між собою та клієнтом, підтримуючи стосунки винятково у професійному руслі, вона створювала таку атмосферу в судовому засіданні, в якій не було місця агресії, конфлікту, з'ясуванню стосунків, взаємним образам сторін, йшла битва інтелекту, знань та професіоналізму.

Коли я прийшла на стажування до Наталі Борисівни, їй вже виповнилося 64 роки, але більш молодого душою, швидкістю розуму людини я не зустрічала. Будучи відомим адвокатом, який за багато років не програв жодної справи, вона не хворіла на зірковість. Вона була самоіронічна, з неймовірним почуттям гумору, легко та невимушено сприймала свій талант юриста, вона ніколи не дорікала своїм колегам через недостатній професіоналізм або неетичну поведінку, не з'ясовувала стосунків і реагувала на складнощі життя позитивно філософськи.

Наталія Борисівна вела дуже складні цивільні справи, і на кожну правову проблему в неї було власне бачення, підкріплене глибокими знаннями та досвідом.

Наталія Борисівна Сігал. Фото з особової справи

Вона говорила: не мисли трафареотно, підходь до кожної справи, як до унікальної, навіть якщо це розірвання шлюбу, дій професійно, готуйся до справи заздалегідь, неодноразове повернення до фактів перед судовим слуханням може виявити недоліки позиції та дозволить завчасно їх усунути, опануй у процесі емоції, емоційний адвокат — погана допомога клієнту, він перестане об'єктивно сприймати доводи опонентів,

процес, у нього просто виключаються мізки, поважай себе і опонента, не з'ясовуй взаємовідносини, а працюй, завжди поважай Суд, як інституцію, навіть якщо окремі особистості тобі несимпатичні, не лінуйся — учись, щодня дізнавайся в обраній галузі щось нове.

Прості речі — скажете ви? Так, дуже прості, але вони зробили з мене адвоката і я люблю свою роботу.

Минуле, але не минувше

А нам, поколінню адвокатів XXI сторіччя, чи є чому повчитися у тих, хто працював в умовах тоталітарної системи, коли правова система й не чула про принцип верховенства права, а адвокат і мріяти не міг про рівність сторін?

Олександра ЯНОВСЬКА адвокат, доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

Переді мною лежать пожовклі від часу сторінки з рукописним текстом і мій ноутбук. Два покоління з різних епох. Я дивлюся на дідусевий почерк і згадую його. Невисокий на зріст, кремезний, я пам'ятаю його вже тільки з лисиною, хоча в молодості він мав шапку кучерявого волосся. І гострий проникливий погляд. І голос гучний, владний, який змушує слухати і замислюватися. Коли мій дідусь виступав у залі судових засідань, його було чути в коридорі. Я стояла і слухала. Це була моя перша школа адвокатського майстерності.

Мій дідусь — **Лев Ісаакович Каган**. Ще десять років тому його прізвище знали у багатьох судах не тільки Києва, але й інших міст тоді ще Радянського Союзу. Він входив до золотого складу Київської колегії адвокатів: **Цельтнер, Витвинський, Городиський, Любітов, Васютинська,**

Гореп і багато, багато інших, які склали цвіт київської адвокатури.

Лев Ісаакович закінчив юридичний факультет Київського державного університету перед війною. З перших днів війни він потрапив на фронт, пройшов усю війну і зустрів перемогу в Угорщині в званні командира батальйону розвідки. Був нагороджений чотирма бойовими орденами і безліччю медалей. Про війну розповідав дуже мало, а фільми про війну не любив. Напевно, надивився.

Після війни Лев Ісаакович працював начальником слідчого відділу Південно-Західної залізниці у Львові, займався розслідуванням злочинної діяльності незліченних угруповань, які значно активізувалися в післявоєнні роки, особливо в Західній Україні. 1949 року Каган Л.І. зняв погони і зайнявся адвокатською діяльністю. 1954 року Лев Ісаакович став членом Київської

міської колегії адвокатів і понад сорок років пропрацював в Юридичній консультації № 1 Подільського району м. Києва. Очолював криміналістичну секцію Київської міської колегії адвокатів, був членом Атестаційної палати Київської міської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Закон України «Про адвокатуру», згідно з яким адвокати України живуть з 1992 року, створювався зусиллями плеяди відомих учених і практиків, до складу якої входив також і Каган Л.І.

Переді мною стаття під заголовком «Адвокат», написана моїм дідом на початку 90-х років минулого сторіччя. Він писав: «... адвокати України в часи сталінського деспотизму і диктатури, в часи брежнєвського беззаконня і застою самовіддано, кваліфіковано і послідовно захищали законні права громадян... часто ризикуючи своїм особистим благополуччям

Лев Ісаакович Каган

с. 31

і правом продовжувати свою професійну діяльність, оскаржували вину безпідставно притягнутих до кримінальної відповідальності громадян, відстоювали свою правову позицію і сміливо розкривали факти беззаконня та фальсифікації... Успіх наступав дуже рідко, але все ж таки іноді наступав...». І далі: «Нам, нинішньому поколінню адвокатів, є чому в них повчитися». А нам, поколінню адвокатів ХХІ сторіччя, чи є чому повчитися у тих, хто працював в умовах тоталітарної системи, в умовах, коли вітчизняна

правова система й не чула про принцип верховенства права, в умовах, за яких адвокат і мріяти не міг про рівність сторін? Незважаючи на це, адвокати боролися, відстоювали права своїх клієнтів, мало сподіваючись на успіх, але домагаючись його. Нам є що перейняти у тих, хто залишився в минулому сторіччі. Насамперед треба вчитися порядності, вимогливості до себе та високому професіоналізму, які не були передбачені затвердженими правилами адвокатської етики, але сприймалися на рівні моральних аксіом. Адже

саме від моральних якостей адвоката передусім і залежить сумлінність виконання ним своїх професійних функцій. Про це писав і Лев Ісаакович: «Від його (адвоката) діяльності та авторитету залежатиме багато чого, що і визначить у цілому становище адвокатури в нашому суспільстві».

Спеціалізуючись на здійсненні захисту в кримінальних справах, мій дід не обмежувався лише цим напрямком адвокатської діяльності. Як і багато інших адвокатів, він надавав правову допомогу різним організаціям і підприємствам. Так, упродовж багатьох років Лев Ісаакович був юрисконсультком одного з найбільших на той час спеціалізованих будівельних підприємств «Київгідромонтаж». Не можна не згадати і ту послідовну й копітку роботу, яку здійснювали адвокати, і Каган Л.І. в тому числі, з надання правової допомоги мешканцям сіл, працівникам колгоспів і радгоспів. Цей правовий всеобуч давав можливість людям дізнатися більше про свої права й, відповідно, їх реалізувати і захищати. А рішення у цивільних та господарських справах, які мій дідусь вів, говорили самі за себе.

Найкраща реклама для адвоката — це його клієнти, які зазвичай вийшли на волю після декількох років безпідставного притягнення до кримінальної відповідальності. Я пам'ятаю його відрядження до Москви, Тбілісі, Сочі та інших міст великої країни — відгук на численні прохання про допомогу. Адже адвокат — професія цілодобова, без відпусток і вихідних, що вимагає повної самовіддачі як фізичної, так і, особливо, розумової та моральної.

Ставлення до своєї роботи мого діда стало для мене еталоном професіоналізму. Лев Ісаакович був не тільки професіоналом, але й чудовим наставником. Не одне покоління адвокатів пройшло у нього стажування. Досі ці люди згадують з теплотою ті уроки адвокатської майстерності, які вони змогли отримати у Кагана Л.І. У цьому сенсі мені теж пощастило — дідусь встиг допомогти мені зробити перші кроки

с. 33

в адвокатській професії. Він навчав мене своїй відточеній методиці ознайомлення з матеріалами судових справ, коментував для мене виступи колег і процесуальних опонентів, давав можливість бути присутньою під час своїх зустрічей з клієнтами, коригував мої перші процесуальні документи.

Будучи постійно зануреним у професійні проблеми, мій дідусь, як і інші члени Київської міської колегії адвокатів, умів не тільки захоплено працювати, але й не менш захоплено відпочивати. Президія Київської міської колегії адвокатів часто влаштовувала вечори для членів колегії, адвокати збиралися з сім'ями, співали і танцювали. Лев Ісаакович був завзятим спортсменом: років у п'ятдесят він вільно перемагав у різних змаганнях своїх більш молодих колег. Дід любив шахи, брав участь у турнірах, які влаштовувалися Київською міською колегією адвокатів. Була ще одна пристрасть у Лева Ісааковича — автомобілі. Він був дуже відданим і відповідальним автолюбителем, за його плечима близько п'ятдесяти років водійського стажу, далекі автоподорожі гірськими кавказькими дорогами.

Ще наприкінці 80-х — на початку 90-х років Каган Л.І. у своїх численних статтях, виступах і методичних рекомендаці-

ях звертав увагу на недосконалість кримінально-процесуального законодавства. Лев Ісаакович виступав з пропозиціями про внесення змін до кримінально-виконавчого процесуального закону, які давали б можливість адвокату активно брати участь у процесі доведення у кримінальних справах, забезпечували б належний рівень захисту прав та інтересів обвинуваченого. Наприклад, він неодноразово звертав увагу на необхідність присутності адвоката при роз'ясненні затриманому його права на захист до першого допиту. Лев Ісаакович цілком справедливо вважав, що лише така процесуальна форма роз'яснення підозрюваному його права мати захисника забезпечує практичну можливість реалізації цього права. Також дідусь доводив необхідність прийнятої лише тепер позиції щодо надання права на здійснення захисту в кримінальному процесі тільки професійним адвокатам.

Колосальний досвід практичної адвокатської діяльності дозволив Льву Ісааковичу займати досить чіткі позиції щодо організації діяльності адвокатури в цілому. Так, Каган Л.І. був безумовним прихильником створення єдиної загальноукраїнської організації адвокатів, яка являла б собою не громадське об'єднання, а єдину організацію всіх практикуючих адвокатів Укра-

їни з метою посилення ролі адвокатури в державі та підвищення професійного рівня надаваної адвокатами правової допомоги. 1994 року Лев Ісаакович писав: «Адвокатура, як невід'ємна, незалежна структура будь-якого демократичного суспільства і держави, повинна зайняти належне місце і при побудові в Україні незалежної, правової держави, центральною фігурою якої має стати громадянин, його права, свободи і недоторканність». Ці слова не втратили актуальності і сьогодні.

Адвокат — революціонер за своєю природою. Який сумнівається, бореться, не пасує перед невдачами і труднощами. Ми не повинні забувати, що за нашими плечима — багато поколінь адвокатів, які все своє життя працювали, гордо несучи це звання: адвокат — захисник. Я відчуваю цю підтримку, але й відповідальність також. Я знову читаю написані моїм дідом, високопрофесійним Адвокатом і просто порядною Людиною, рядки: «Кожне покоління робить свій внесок в історію людства». Який внесок зробимо ми, нинішнє покоління адвокатів? Чи надамо ми можливість майбутнім поколінням адвокатів пишатися нашою роботою так, як ми пишаємося тими, хто йшов шляхом адвокатського ремесла до нас? Хочеться в це вірити.

Лев Каган читає лекцію у одному із колгоспів Київщини

Справжній інтелігент

Наталія ГАВРИЛЮК президент юридичної компанії G&K

Зі спогадів про адвоката Григорія Гінзбурга*

Перша зустріч з Григорієм Ісааковичем відбулася понад тридцять років тому — в 1975 році, коли я прийшла працювати в консультацію. А Григорій Ісаакович працював до цього в печерській юридичній консультації уже багато років.

Перше враження про цю людину: справжній інтелігент, інтелектуал. І потім я зрозуміла, що не помилилася, бо Григорій Ісаакович був таким. Ми пропрацювали разом понад тридцять років.

Про нього можна говорити дуже багато — це був високий професіонал. І якщо він брався за якусь справу — а зазвичай він займався кримінальними справами, — то всі розуміли, що буде хороший результат. Бо Григорій Ісаакович так підходив до ведення справи, як ніхто інший, чудово знав кримінальний процес і мав унікальний підхід до людей.

Він брався за справу, незалежно від матеріального становища людини. Якщо Григорій Ісаакович бачив, що порушені права підзахисного, робив усе, щоб допомогти йому.

Будучи членом Комісії з якості Київської міської колегії адво-

катів, був досить жорстким у роботі. Члени цієї комісії час од часу перевіряли роботу своїх колег. І ось коли таку перевірку доручали Григорію Ісааковичу, всі страшенно боялися, бо знали: якщо є якісь порушення чи спрацювали недбало — то каменя на камені не залишиться.

Треба сказати, що всі його зауваження були тактовні і високопрофесійні.

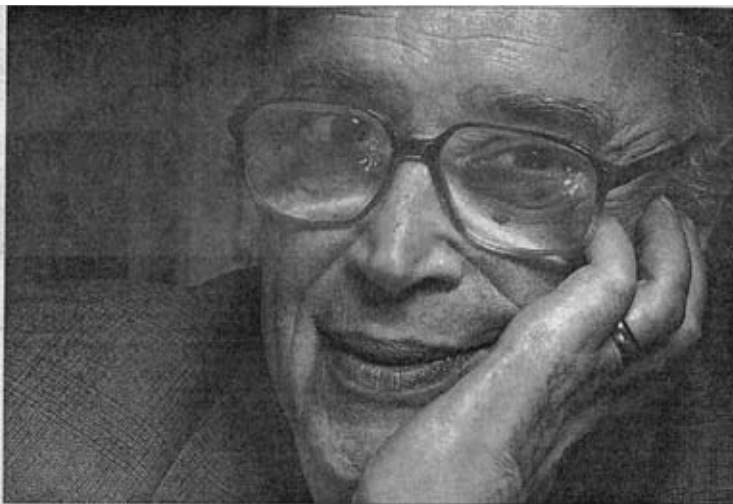
Специфіка нашої професії полягає в тому, що незалежно від того, хто до нас звертається — справді негідник чи лю-

Ні до нього, ні після нього ніхто більше так не носився з молоддю

дина, яка випадково оступилася, — ми беремося за справу, бо людині має бути забезпечено захист.

Примітка.* — Воспоминания коллег, друзей, знакомых (рос. мова). Стиль автора збережено. Переклад здійснено редакцією журналу «Український адвокат».

Вестю будущего года заслуженный юрист Украины Григорий Гинзбург будет праздновать юбилей — 55 лет работы в адвокатуре! За эти долгие годы знаменитому ивешковскому адвокату пришлось защищать самых разных людей: валютчиков и спекулянтов, министров и начальников органов внутренних дел, политиков, также, к примеру, как спикер украинского парламента Владимир Литвин. Сложно поверить, но когда-то Григорий Гинзбург — адвокат от Бога

Адвокат с артистической душой

поступил именно на юридический! Чутье на людей у Григория Исмаковича уже тогда было

векса, с которым он дрался) арестовала. Дело случалось в сталинской Дворце культуры, который едва вместить все желающих присутствовать на судебном заседании, кстати, состоявшемся на сороквосьми со дня похорон дефибеля. Сестры погибшего парня разнесли между радями ступочки с поминательными граминами. Толпа возмущено фудела, готовая в любую минуту устроить самосуд. Обвинение вел сам прокурор Сталино! Он требовал для невольного убийцы расстрела. А Григорий Исмакович смело доказывал, что трагедия произошла случайно. Все время, пока шел судебное разбирательство, адвокат ради его же безопасности сопровождал работников милиции. Его приходилось даже вместе с подзащитным приводить и увозить в машине с железными решетками: иначе Гинзбурга могла растерзать возмущенная толпа.

У него было множество успешных дел, побед в зале суда (только в этом году Григорий Исмакович дважды удавалось добиться полного оправдательного приговора), но он до сих пор помнит свою первую ошибку. — Не могу забыть, как утробил человека! — Григорий Исмакович безжалостен к себе. Коллеги, где работал Григорий Исмакович, повзрослела Лена и сказала: «Вы знаете мой отчим тогда говорил правду».

Четыре поколения юристов

Сегодня Григорий Исмакович может себе позволить заниматься только теми делами, которые ему интересны. К примеру, в этом году он добился оправдательного приговора для бизнесмена, обвиненного в хищении у государства миллионов долларов сервеса. Этот предприниматель изва в аренду у дорожной службы остатки комплекса дорожного сервеса на трассе. Чтобы восстановить его, он вложил в дело большую сумму. Но, похоже, на новенький комплекс кто-то положил глаз, и против бизнесмена возбудили уголовное дело. Григорий Исмакович доказал, что его подзащитный не виноват.

К знаменитому ивешковскому адвокату часто обращаются за консультациями. Недавно во рросье Украинско-американского общества защиты прав человека Григорий Гинзбург пришлось изучать материалы по делу журналиста, осужденного за убийство. Корреспондент находился в одном из омских пар-

Преємственность поколений адвокатов

Константин ШЕСТОПАЛОВ «Юридическая практика»

Так уж сложилось, что в нашей стране практически нет преємственности поколений. И каждое следующее поколение кардинально отличается от предыдущего, зачастую не в лучшую сторону. Не являются исключением и адвокаты — даже не стоит и пытаться в середине прошлого временными их коллегам приятно видеть рые руководители фирм делают все во бы сохранить пр поколений и отделить предшественников

КЕЙ с известным адвокатом, ветераном Великой Отечественной войны Григорием Гинзбургом. Встреча, организованная директором компании Натальей Гаврилюк, состоялась в теплой и дружественной атмосфере. Ад-

Гинзбург рассказывал о своей работе в советские времена, когда быть адвокатом было не только сложно, но и опасно, однако, несмотря на это, адвокаты оставались честными и порядочными людьми. Его повествование не оставило равнодушным никого, как и следует ретни великого адвоката. Кроме того, присутствующие обсудили насущные проблемы адвокатской деятельности.

Хотелось бы, чтобы такие встречи были не исключительно хоро-

Справедливость — его ремесло

Более полувека защищает людей адвокат Григорий Гинзбург

Справедливый приговор в нас стране не выносятся ни да и сейчас, да ретим Исмаковичем, не выносятся

Во времена работы этого человека в адвокатуре Украины имени Савелья Бороженя — Курчова, закончилась. Все эти годы Григорий Гинзбург адвокатом людей и делал все во бы сохранить пр поколений и отделить предшественников

Решение об увольнении Исмаковича принял тогда еще человек из высшего эшелона власти. Не закончилось дело, но Исмакович не стал жаловаться. Он продолжил работать в материальном управлении милиции. Почему? Потому что Исмакович не хотел влиять на работу милиции. Он продолжил работать в материальном управлении милиции. Почему? Потому что Исмакович не хотел влиять на работу милиции.

Григорій Ісаакович дуже добре розбирався в людях. Як правило, спочатку він знайомився з родичами, які приходили просити за свого рідного. І вже поспілкувавшись з рідними, складав уявлення про підзахисного і визначав для себе — буде він вести цю справу чи ні.

Більшість справ, які він брав до провадження, були складними, такими, де слідча кваліфікація не відповідала тим діям, які людина вчинила. І, як правило, виявлявся правим.

Він усе життя працював адвокатом, і вважав це найвищою з професій — захищати людей.

Я хочу згадати унікальну практику Григорія Ісааковича, коли він організував для молодих адвокатів школу судової промови. На жаль, це був тільки один потік — два роки ми у нього навчалися. Ось тут ми зрозуміли, хто такий Григорій

Ісаакович і що таке робота адвоката. Ми вже всі були кваліфікованими юристами, адвокатами, але Григорій Ісаакович по-справжньому навчив нас професії. Це були унікальні курси, на яких ми зустрічалися з досвідченими, відомими адвокатами, з провідними фахівцями, які представляли різноманітні напрямки — органи експертизи, наприклад, з артистами, викладачами сценічної промови. Ми сиділи як школярі. Це були уроки, на яких Григорій Ісаакович відкривав для нас речі, про які ми б ніде не дізналися.

На жаль, сьогодні вже ніхто цього не може дати. Часи змінилися. Ні до нього, ні після нього ніхто більше так не носився з молоддю.

Він набрав нас тоді 25 осіб — здібних молодих людей, але закінчили курс тільки 14 осіб, оскільки в роботі був дуже вимогливим і жорстким, і, звісно, не всі витримували такий ритм. Заняття відбувалися у вихідні — уявляєте, як він витрачав свій вільний час...

Сталося так, що Григорій Ісаакович став мені великим другом по життю. У нас завжди були теми для бесід: у першу чергу, робочих, професійних, ну і життєвих також. І навіть

ПРО АДВОКАТІВ

«Рідкісне щастя, коли можна думати, про що хочеш, і говорити, про що думаєш». (Тацит)

Із записок Г.Г.

коли я вже пішла з консультації, ми продовжували зідзвонюватися, зустрічатися.

Григорій Ісаакович дуже красиво приймав гостей. Він майстерно заварював чай — брав багато різних сортів чаю, змішував, заварював — виходило незвичайно смачно. І ось за цим чаюванням він знову давав нам уроки життя. Який приголомшливий оповідач!

Звісно, у нього був багатий досвід і таке неабияке життя! Адже він в юності навчався у ВГІКу, а потім як адвокат дуже багато років обслуговував нашу Спілку кінематографістів. Так що і з цієї сфери знав багато цікавих історій, з багатьма відомими акторами був знайомий особисто. Григорій Ісаакович любив з нами посидіти, поговорити на будь-які теми. Його завжди було цікаво слухати. На таких «посиденьках» ми почули багато захоплюючих оповідей. Іноді я приходила одна, іноді нас кілька осіб — він завжди дуже привітно приймав. Ці чудові чаювання. Часто ми сиділи удвох з Мариною, його дочкою, яка також стала талановитим адвокатом.

І ось зовсім недавно, років два тому, я вирішила для своїх молодих співробітників на день Перемоги запросити Григорія Ісааковича розповісти про війну. Чесно кажучи, хотіла і боялася цієї зустрічі — ви ж розумієте, як сьогодні молоді ставляться до подібних розповідей про війну. І у той же час дуже хотіла, щоб вони почули саме цю людину. І ви знаєте, мої побоювання були абсолютно марними. Минула година, друга, а мої молоді люди все просять ще щось згадати. Ми тоді сиділи чотири години. Це справді була незабутня зустріч.

І потім молоді люди дуже дякували за той вечір.

Було здорово...

ПРО АДВОКАТІВ

Історія одного клієнта Цицерона

Ось одна з історій, яку Гінзбург розповів своїм студентам у школі судової промови.

До прославленого оратора прийшов громадянин Риму — він повинен був предстати перед судом і вирішив замовити Цицерону захисну промову, звісно, за солідний гонорар.

Цицерон написав промову і прочитав її своєму клієнту. Громадянин Риму заплакав. «Чому ти плачеш?», — запитав Цицерон. «Я плачу від щастя. Я переконаний, що буду виправданий. Промова прекрасна, Цицерон, але прошу, прочитай мені її ще раз». Цицерон прочитав промову повторно. «Так, — сказав клієнт, — промова, звісно, гарна... Але треба подумати... подумати. Не сердься і прочитай мені її втретє».

Цицерон виконав прохання клієнта, і громадянин Риму знову заплакав. «Чому ти знову плачеш?», — запитав Цицерон. І громадянин Риму відповів: «Від того, що тепер упевнений — мене засудять і мене буде страчено».

Цицерон поблажливо посміхнувся: «Нерозумний, суд почує твою промову тільки один раз».

(З щоденника А. Спінсва «Бег дней»)

Володимир Вакар: «Антон» — «Чорноокий»

Олексій НАСАДЮК «Український адвокат»

У списках членів Київської колегії захисників першого скликання (1923 року) знаходимо ім'я **Володимира Вакара** — присяжного повіреного, професійного революціонера (РСДРП), «іскрівця», громадського діяча, літератора. У літературі він відомий як В. Правдін, партійне псевдо — «Антон», у поліцейських документах проходить як «Чорноокий».

Народився Володимир Вакар 1878 року в м. Тамбові в сім'ї почесного мирового судді, дійсного статського радника Віктора Вакара. Після закінчення 1-ї Київської гімназії та юридичного факультету Київського університету служив у Київському судовому відомстві помічником, а згодом присяжним повіреним.

Ще під час навчання Вакар разом зі своїм товаришем по гімназії Анатолієм Луначарським і братом Анатолієм Вакаром входили до марксистського гуртка, що належав до мережі Київських учнівських марксистських гуртків. З 1897 року перебував під наглядом поліції, а в 1899-му за участь у студентському русі був уперше заарештований та виключений з університету. Провівши в ув'язненні декілька місяців, був звільнений за відсутністю доказів. Понював навчання в університеті.

Про молодого студента начальника Київського охоронного відділення скаржився: «Нагляд ускладнюється тим, що Вакар по-

стійно перебуває в публічних місцях — то на з'їзді мирових суддів, то в консультації помічників присяжного повіреного, то в редакціях газет».

Після закінчення навчання в університеті Володимир Вакар став помічником присяжного повіреного, виступав у судових процесах. У Києві тоді існувала «Група політичних захисників». За її дорученням молодий адвокат брав участь у політичних процесах. Водночас він багато часу приділяв політиці, завідував літературними видавничими справами Київського комітету РСДРП. Автор багатьох революційних листівок, які широко розповсюджувалися серед робітників та студентської молоді, активний організатор «Киевского социального демократического листка».

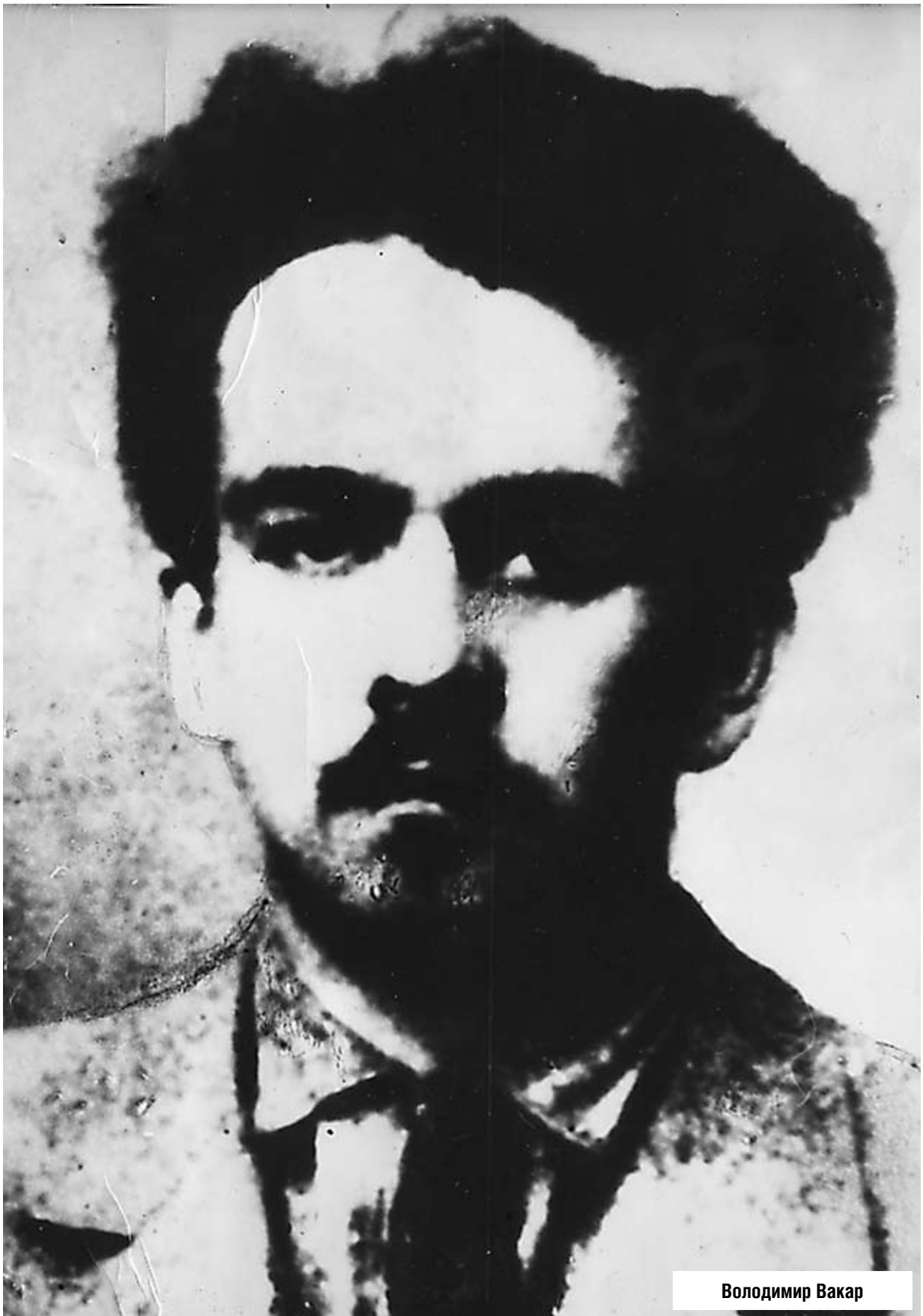
Володимир Вакар — учасник загального страйку 1903 року в Києві. Того самого року в Женеві (Швейцарія) вийшла його брошура «Революционные дни в Киеве». Після страйку проти 28 його учасників було порушено кримінальні справи. Двох підсудних — Деримарко і Заваркіна — захищав Вакар. Більшість підсудних було виправдане.

Після розколу РСДРП на більшовиків і меншовиків Вакар разом із Шліхтером прилучився до більшовиків, складаючи в Київському комітеті РСДРП більшовицьку меншість. Наприкінці 1904 року був вимушений вийти з комітету, що став цілком меншовицьким. Після цього Вакар став

одним із засновників самостійної Київської більшовицької групи, що брала активну участь в революційних подіях 1905 року.

Цього року Володимир Вакар взяв участь у гучній акції в приміщенні Київського окружного суду. До кабінету голови суду увійшла група місцевих присяжних повірених та їхніх помічників і, посилаючись на резолюцію про загальний страйк, ухвалену на мітингу, що відбувся в університеті, запропонувала негайно «припинити заняття» в окружному суді. Голова відповів, що сам зробити цього не може, але скличе збори суддів. Не погодившись з таким рішенням, адвокати обійшли всі відділення суду, переконаючи працівників приєднатися до загального страйку і припинити роботу. Заняття в окружному суді було в той день зірвано. Проти учасників акції було порушено дисциплінарну справу, але розпорядчий комітет присяжних повірених при окружному суді ухвалив мотивоване рішення, що підстав для порушення дисциплінарного провадження немає.

1906 року за надруковану в «Київському слові» статтю був засуджений Київською судовою палатою до одного року ув'язнення. (Вирок у справі дивіться на сторінках 36—37 цього номера журналу). Покарання відбував у Лук'янівській тюрмі. Після звільнення відійшов від роботи в партії, беручи лише участь у профспілкових організаціях як юрисконсульт і виступаючи як захисник у

Володимир Вакар

політичних процесах. Його архів налічує близько чотирьох десятків «політичних справ» — і це лише ті, що дійшли до наших днів. Наступного року стає редактором тижневика «Друг Народу».

Після 1917 року працював у профспілкових органах (зокрема, голова комісії із захисту прав при профспілці працівників цукрової промисловості), долучався до роботи в Київському іспарті. Був

юрисконсультуом Київського добровільного товариства, працював юрисконсультуом при профспілці водників у Києві, вів культурно-пропагандистську роботу, залишаючись безпартійним.

Вступивши 1923 року до колегії захисників, Володимир Вакар не займався приватною адвокатською практикою, зосередившись на консультаційній роботі. Проте, як згадують адвокати, які

з ним працювали, його авторитет у колегії був дуже високий. Про нього говорили як про ширю і добросердечну людину, високоосвіченого юриста, добре обізнаного в основних сферах права. За роки, проведені на профспілковій роботі, він став провідним фахівцем з трудового права. Його діяльність називали прикладом для молодих адвокатів.

Помер 21 червня 1926 року.

ОПИСЬ архива Владимира Викторовича ВАКАРА, принятого Киевским Испартом от М.А. Вакар (извлечение)

8. Папка за № 12 — Политические дела:

1) О всеобщей стачке в г. Киеве в 1903 г.

2) По обвинению крестьян с. Антоновки Киевск. уезда в аграрных беспорядках в имении Сопака.

3) По обвинению ржищевских крестьян в участии в забастовке сельско-зояйствен. рабочих в имении Чертково.

4) -//- глуховских крестьян — Донника и др. по 269 ст. 3 ч. Ул. о Нак.

5) -//- крестьян с. Ставище Сквирского уезда по 1 ч. 269 ст. Ул. о Нак.

6) -//- крестьян с. Липок Сквирск. уезда — Якова Тихончука и др. по 1 и 3 ч. 269 ст.

7) -//- Дионисия Сурука по 3 ч. 269 ст.

8) -//- Троханчука и др. по 3 ч. 269 ст.

9) О почтово-телеграфной забастовке в г. Ромнах в 1905 г.

10) О демонстрации в г. Бердичеве. Обвиняемые: Женис, Клещель, Кельнер и Друкер.

11) По обвинению Песи Лыс (Лысой) по 121, 128 ст. Угол. Улож.

12) -//- Бориса Бабкина по 271 ст. Улож. о Нак.

13) -//- Янкеля Мороза и др. по 264 ст. Улож. о Нак.

14) -//- Ефима Жовтобрюха в произнесении оскорбительных слов по адресу царствующего императора.

15) -//- Константина Складенка по 51 и 2 п. 126 ст. Угол. о Улож.

16) Об избииении полицией публики на реферате В.В. Водовозова в литературно-артистическом обществе 14 сентября 1905 года.

17) По обвинению Петра Крылова в пропаганде и распространении нелегальной литературы — 129 и 131.

18) -//- Моспана, Хорошкова, Светличного и др. в агитации и распространении нелегальной литературы.

19) -//- Анны Подзирей в распространении нелегальной литературы и пропаганде.

20) -//- Александра Хотнюка и Николая Кратюка в распространении прокламаций в 1903 г. — 129 ст.

21) -//- Сергей Халимона в распространении прокламаций 131 ст. Угол. Улож.

22) -//- Б. Серебрицкого, В. Портного, А. Полипонского и Ш. Очеретянского в распространении прокламаций — 131 ст.

23) -//- Арона Шнинеля и Иосифа Черняховера в распространении прокламаций — 129 и 130 ст.

24) -//- Гирша Лернера, 17 лет, в распространении прокламаций — 129 ст.

25) -//- Ханы-Бейлы Бучкин в распространении прокламаций — 2 и 3 п. 129 ст. Уг. Ул.

26) -//- редактора журнала «Накануне» Б.И. Зеленской по 129 ст. Уг. Улож.

27) -//- редактора «Могилевского голоса» Ю.Ю. Бехли в оскорблении войск — 6 п. VIII разд. врем. прав. о печати.

28) -//- редактора газеты «Полтавский работник» Перекрестова по 1 и 2 п. 129 ст. Уг. Улож.

29) О покушении на жизнь Черниговского губернатора Хвостова — 1 января 190... года.

30) По обвинению Наума Горувейна в покушении на жизнь Черниговск. Полицимейстера Гиршфельда 19/IV 1905 г.

31) -//- Павла Добровольского и др. в убийстве Лубенского Исправника Семенова в 1905 г.

32) -//- Боруха Фикса в покушении на убийство Полицейского пристава г. Бердичева Кулишева 14/X-03 г.

33) -//- Ефима Голобородько в покушении на убийство стражников Бутенка и Черкасского — 279 ст.

34) -//- Дунаевского в нанесении увечья городовому г. Кременчуга за задержание группы манифестантов социал-демократов в 1904 г.

35) О Житомирском погроме в 1905 г.

36) О еврейском погроме в м. Смеле Киевск. уезда в 1904 г.

37) По иску гражданских истцов в Еремеевском погроме (Золотоношского уезда) в 1905 г.

38) По обвинению Трофима Семечко по 279 ст. и по 102 ст. Уг. Улож.

Приговор*

1906 года Декабря 13 дня, по указу Его Императорского Величества, Киевская Судебная Палата, по Уголовному Департаменту, в закрытом Судебном заседании, в следующем составе: Председатель Д-та И.А. Котляревский, С.А. Нордштейн, Члены Палаты: И.М. Коробчич, Чернявский, Член Киевского окружного Суда Спарро с участием сословных представителей: Киевского Губернского Дворянства кн. Н.В. Репнина, заступающего место Киевского Городского Головы Ф.С. Бурчака и Трипольского волостного старшины Ф.И. Заброды при товарище прокурора В.Г. Гриневице и помощнике секретаря К.А. Дубровине слушала дело о присяжном поверенном дворянине Вильгельме Зигбертовиче ФИННЕ и помощнике Присяжного поверенного Владимире Викторовиче ВАКАРЕ, обвин. по 2 и 3 п. 129 ст. Уголовного Уложения.

Решением Особого Присутствия Киевской Судебной Палаты с участием сословных представителей подсудимый помощник присяжного поверенного дворянин Могилевской губернии Владимир Викторович ВАКАР, 28 лет, признан виновным в том, что в Ноябре 1905 года в г. Киеве с целью публичного распространения преступных суждений составил и передал в редакцию издаваемой в Киеве газеты «Киевское Слово» для напечатания в названной газете статью, озаглавленную «Рабья Политика», заведомо для него, Вакара, возбуждающую к ниспровержению существующего в государстве общественного строя и к неповиновению или противодействию закону или законному распоряжению власти и заключающую призыв читающей публики к проявлению активной деятельности, имеющей своей конечной целью насильственного при посредстве организации противуправительственного сообщества в форме учредительного собрания, произвести коренной переворот в общем строе государственной и общественной жизни, в смысле замены основных начал государственного устройства формой неограниченного народовластия, в видах чего инкриминируемая статья указывает:

а) на необходимость немедленного созыва учредительного собрания на основе четырехчленной формулы, долженствующего, по мнению автора статьи, заменить упраздненное самодержавие, как «воплощение во всей своей полноте идеи народного суверенитета и торжество революции»,

б) на возможность и своевременность такого акта в виду развивавшегося будто бы недовольства существующим строем со стороны пролетариата, крестьянства, представителей класса промышленного и трудового капитализма и, наконец, и среди русских аграриев, сделавших врагами правительства, и в) на необходимость со стороны всех демократов самым ясным и резким образом требовать перехода верховной власти к народу и вести борьбу с правительством до того момента, когда верховные права фактически перейдут к народу в лице учредительного собрания, причем означенная статья и была напечатана в № 6412 газеты «Киевское Слово», который получил распространение путем продажи и рассылки его подписчикам.

Примітка.* — Копія з копії. З архіву Київської міської колегії адвокатів. Друкується мовою оригінала.

Обращаясь, на основании изложенного, к определению последствий означенного решения, особое Присутствие Палаты находит:

Преступление, в совершении которого подсудимый Владимир Викторович ВАКАР признан виновным, по признакам своим, составляет умышленное распространение в повременном издании антиправительственного воззвания, возбуждающего к ниспровержению существующего в государстве общественного строя и к неповиновению закону и предусмотренного п.п. 2 и 3 ст. 129 Уголовного Уложения. Это вмененное Вакару преступное деяние подвергает его, согласно п. 2 приведенной статьи карательного закона, ссылке на поселение. Усматривая, однако, в судимых деяниях Вакара легкомыслие, Особое Присутствие, приняв на вид 17, 19 и 53 ст. Уголовного Уложения, полагает справедливым перейти от ссылки на поселение к заключению в крепости и определить осужденному по обстоятельствам дела и соответственно степени виновности срок заключения в крепости на 1 год, причем при неимении или недостатке в крепостях общих камер заключения это надлежит заменить содержанием в особо устроенных при местах заключения помещениях или в тюрьме при условиях и последствиях, выраженных в законе 22 Ноября 1906 года о замене заключения в крепости для лиц, приговоренных к означенному наказанию, другими видами лишения свободы.

Тем же решением Особого Присутствия Палаты бывший редактор газеты «Киевское Слово» Присяжный Поверенный дворянин Вильгельм Зигбертов Финн признан невиновным в распространении того же номера 6412 названной газеты и по суду оправдан в силу 1 п. 171 ст. Уст. Угол. Судопр.

Наконец, все приложенные к делу вещественные доказательства в виду 36 ст. Уголовного Уложения следует истребовать.

По сим соображениям и руководствуясь относительно служебных издержек 976—999 ст. Устава Уголовного Судопроизводства Судебная Палата с участием сословных представителей определяет:

1) Подсудимого дворянина Вильгельма Зигбертова Финна, 36 лет, по обвинению в преступлении, предусмотренном п. 2 и 3 ст. 129 Уголовного Уложения, на основании п. 1 ст. 171 Устава Уголовного Судопроизводства признать по суду оправданным,

2) Подсудимого дворянина Владимира Викторовича Вакара, 28 лет, на основании п. 2 и 3 ст. 129, 53, 17 и 19 Уголовного Уложения и п. 3 ст. 771 Устава Уголовного Судопроизводства, заключить в крепость на 1 год (один год) с заменой означенного наказания, согласно закону 22 Ноября 1906 года, содержанием в особо устроенных при местах заключения помещениях или в тюрьме. Вещественные доказательства истребить.

Подлинный за надлежащими подписями.

Видатні адвокати минулого

Відомості про київських адвокатів, відновлені за архівними документами Київської міської колегії адвокатів

Давид Ландау (1912 р. н.)

Відомий київський адвокат-цивіліст.

Народився 4 грудня 1912 року в м. Києві.

1937 року вступив на юридичний факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка, який закінчив у 1941 році.

1942 року закінчив Воєнно-юридичну академію, здобувши фах військового юриста. Був направлений на Брянський фронт, де зазнав важкого поранення.

Після демобілізації, в 1943—1944 роках, працював у прокуратурі м. Кизила.

За участь у Великій Вітчизняній війні був нагороджений трьома медалями.

Повернувшись у 1944 році до Києва, був зарахований до складу Київської обласної колегії адвокатів.

Викладав у Київській офіцерській школі МВС СРСР (курс «Цивільне право»).

Понад двадцять років був юрисконсультком редакції газети «Радянська Україна». Консультував редакцію щодо її листування з читачами, яке стосувалося трудового, житлового, кримінального, пенсійного законодавства. Брав участь у підготовці публікацій та надавав консультації в рамках рубрики «Читач запитує — газета відповідає». Регулярно приймав відвідувачів редакції, надавав їм консультації, крім того, на громадських засадах консультував працівників редакції.

Був лектором Народного університету правових знань Ленінського району м. Києва, регулярно виступав з доповідями і лекціями на правові теми.

Був заступником цивілістичної секції Київської обласної колегії адвокатів, входив до складу Центральної комісії з якості, яка здійснювала перевірку якості роботи адвокатів.

1992 року вийшов зі складу Колегії та виїхав до Німеччини.

Леонід Ветвінський (1900—1980 роки)

Видатний адвокат-криміналіст. Один з найкращих судових ораторів.

Народився на Волині, згодом сім'я переїхала до Кам'янець-Подільського. Після закінчення Київського інституту народного господарства — член Київської колегії адвокатів з дня її заснування (1923 рік). У 1941—1943 роках — адвокат у м. Куйбишеві. 1950 року переїхав до Москви, де й працював у Московській колегії адвокатів до самої смерті.

Досить швидко здобув репутацію найкращого адвоката-захисника. Його промови в судах ходили слухати колеги, судді, прокурори та студенти. Леонід Ветвінський вражав яскравими ораторськи-

ми здібностями, талановитими судовими промовами, широтою поглядів, глибиною філософського і правового мислення, надзвичайною працелюбністю. Він також читав дуже цікаві лекції з ораторського мистецтва, зокрема про спадщину великих судових ораторів минулого. Вільно володів англійською мовою, читав в оригіналі і перекладав зарубіжну юридичну літературу та законодавчі акти інших держав, писав передмови до цих видань.

З середини 60-х був юрисконсультком і представником Патріархії РПЦ.

Семен Любітов (1906—1978 роки)

Видатний київський адвокат-криміналіст. Один з найкращих судових ораторів. Користувався високим авторитетом у судових органах і великою популярністю у населення.

Народився у м. Харкові в 1906 році. З 1918-го працював у різних редакціях газет і журналів, де і з'явилися його перші публікації: «Робочий потребитель», «Комсомолец Украины», «Пролетарий», «Студент революції».

Навчався на юридичному факультеті Харківського інституту народного господарства (1927—1930 роки). З 1931-го — адвокат у м. Сталіно (тепер — м. Донецьк). З 1936-го — член Київської колегії адвокатів. Двічі був заарештований органами державної безпеки, але справи припинено.

Учасник Великої Вітчизняної війни (1941—1946 роки). 1946 року повернувся до адвокатської діяльності у Київській колегії адвокатів. Значну увагу приділяв методичній роботі в колегії, був автором багатьох статей, методичних посібників. Остання праця — «Захисна промова адвоката» (1979 рік). Викладав на юридичному факультеті Київського державного університету ім. Т. Шевченка курси адвокатури, судової етики та риторики.

Марсель Городиський (1901—1971 роки)

Один з найвидатніших київських адвокатів.

Визначний судовий оратор, театрал, висококваліфікований юрист. Він одночасно практикував право, викладав ораторське мистецтво в університеті, завідував літературною частиною Театру Російської драми імені Лесі Українки.

Народився в м. Одесі, закінчив із золотою медаллю Київську гімназію. Одночасно навчався в театральній студії, після закінчення якої, 1919 року, йому було присвоєно кваліфікацію актора драми і зараховано до трупи театру Соловцов.

Протягом багатьох років очолював театральну студію Київського російського академічного драматичного театру, а з 1935 року завідував літературною частиною театру.

Автор книг про театр.

Здобув також філологічну освіту, а 1924 року здобув спеціальність юриста й одразу ж був зарахований до Київської обласної колегії адвокатів, обирався членом Президії, заступником голови президії Колегії адвокатів, з 1968 року — голова Криміналістичної секції колегії, член методичної ради з питань адвокатури Юридичної комісії. Викладав у Київському університеті, читав лекції з ораторського мистецтва для юристів. 1969 року доклав значних зусиль до виходу Науково-практичного коментаря Кримінального кодексу УРСР, був його спецредактором. Автор методичних посібників з кримінального процесу, адвокатської діяльності.

Аркадій Фельдман (1907—1985 роки)

Відомий київський адвокат. Дослідник історії адвокатури.

1926 року став членом Коростенської окружної колегії захисників, в якій перебував до служби в армії, а після повернення з армії, наприкінці 1931 року, протягом десяти

років працював юрисконсультом тресту Укрдерев м. Києва. Одночасно з 1939 року навчався у Всесоюзному юридичному заочному інституті — до початку війни.

Маючи аналітичний склад розуму, він віддавав багато сил та енергії методичній роботі — двадцять років очолював Методичну раду Київської обласної колегії адвокатів, входив до Методичної ради з питань діяльності адвокатури Юридичної комісії при Раді Міністрів УРСР, де був головою секції цивільного права та процесу, очолював відділ цивільного права і процесу Київського громадського науково-дослідного інституту судового захисту і підвищення кваліфікації адвокатів.

Був членом методичної ради з питань держави і права товариства «Знання» Української радянської соціалістичної республіки, брав участь у розробці багатьох кодексів, був редактором і співавтором науково-практичного коментаря до Цивільно-процесуального кодексу УРСР, автор декількох методичних посібників, книжок, методичних рекомендацій для адвокатів.

Павло Цельтнер (1900—1980 роки)

Один з найкращих київських адвокатів-криміналістів.

Після закінчення Київського інституту народно-господарства зарахований членом Київської колегії адвокатів першого складу (1923 рік).

Під час війни працював старшим юрисконсультантом в управлінні Народного комісаріату внутрішніх справ СРСР у м. Куйбишеві.

З 1945-го — член Київської обласної колегії адвокатів, протягом багатьох років обирався членом її президії.

Виступив одним із ініціаторів створення та організаторів Київського громадського науково-дослідного інституту судового захисту і підвищення кваліфікації адвокатів (1976 рік), в якому активно працював як науковець. Проводив велику роботу з професійної підготовки молодих адвокатів, навіть тяжко хворий, в останні місяці свого життя, проводив навчальні семінари з молодими київськими адвокатами. Був заступником голови методичної ради Колегії, автор багатьох методичних посібників.

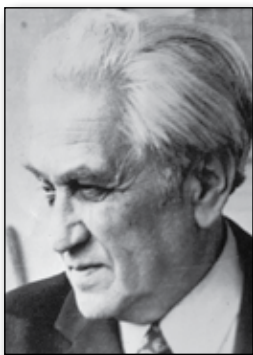
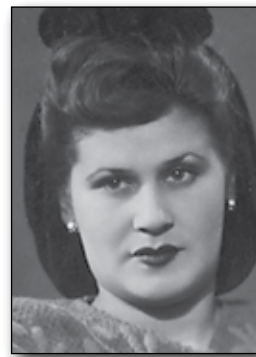
Його ім'я внесено до Книги пошани Київської міської колегії адвокатів.

Марія Фельдман (1924 р. н. роки)

Відомий адвокат.

Навчалася в Свердловському юридичному інституті (1942—1944 роки) та на юридичному факультеті Київського держуніверситету (1944—1946 роки).

В адвокатурі з 1947 року. Очолювала Юридичну консультацію № 1 Радянського району м. Києва, яка декілька разів визнавалася найкращою в м. Києві.

Семен Кржепицький (1908—1978 роки)

До 1941 року працював адвокатом у м. Вінниці.

У роки війни був членом військового трибуналу, а після війни — адвокат Київської колегії.

Людина високої принциповості, користувався великим авторитетом у судових органах і в адвокатському колективі.

Ісак Хацет (1889—1974 роки)

Видатний адвокат-цивіліст.

Завідував юридичним відділом Виконкому Київської губернії (згодом — Київської міськради), з роботою адвоката суміщав викладацьку діяльність.

За заслуги йому було присвоєно звання «Червоний професор».

Член Київської колегії адвокатів з дня її заснування (1923 рік). Серед київських адвокатів вважався найкращим знавцем цивільного права і процесу.

Самуїл Хмуров (1922 р. н.)

Видатний київський адвокат-цивіліст.

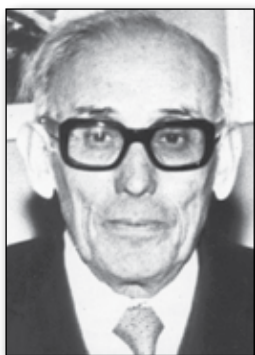
Народився 18 грудня 1922 року в м. Козятині Вінницької області.

1940 року закінчив середню школу в м. Києві та вступив на перший курс юридичного факультету Київського держуніверситету. Улітку 1941 року разом із університетом переїхав до Харкова, а звідти до Сталінграда, де тоді проживала його мати. Вступив на перший курс Сталінградського медінституту, а в листопаді 1941 року отримав виклик на навчання до Свердловського юридичного інституту, де навчався до березня 1943 року. Працював помічником військового дізнавача в Еланських воєнних таборах, а потім — на Першоруральському Старотрубному заводі. 1945 року повернувся до Києва. Закінчив навчання в університеті та

після проходження стажування, в травні 1947-го, був прийнятий до складу Київської колегії адвокатів, в якій пропрацював 42 роки, до виходу на пенсію наприкінці 1989 року.

Завдяки неабиякій ерудиції, ґрунтовному знанню законів та високій правовій культурі зайняв одне з провідних місць серед найкращих фахівців колегії з цивільного і трудового права. Очолював цивілістичну секцію при президії колегії. Автор низки узагальнень та методичних рекомендацій.

Його судові промови — без зовнішніх ефектів, але завдяки логіці, чудовому розумінню законів і спокійній манері виступів були напрочуд переконливі.

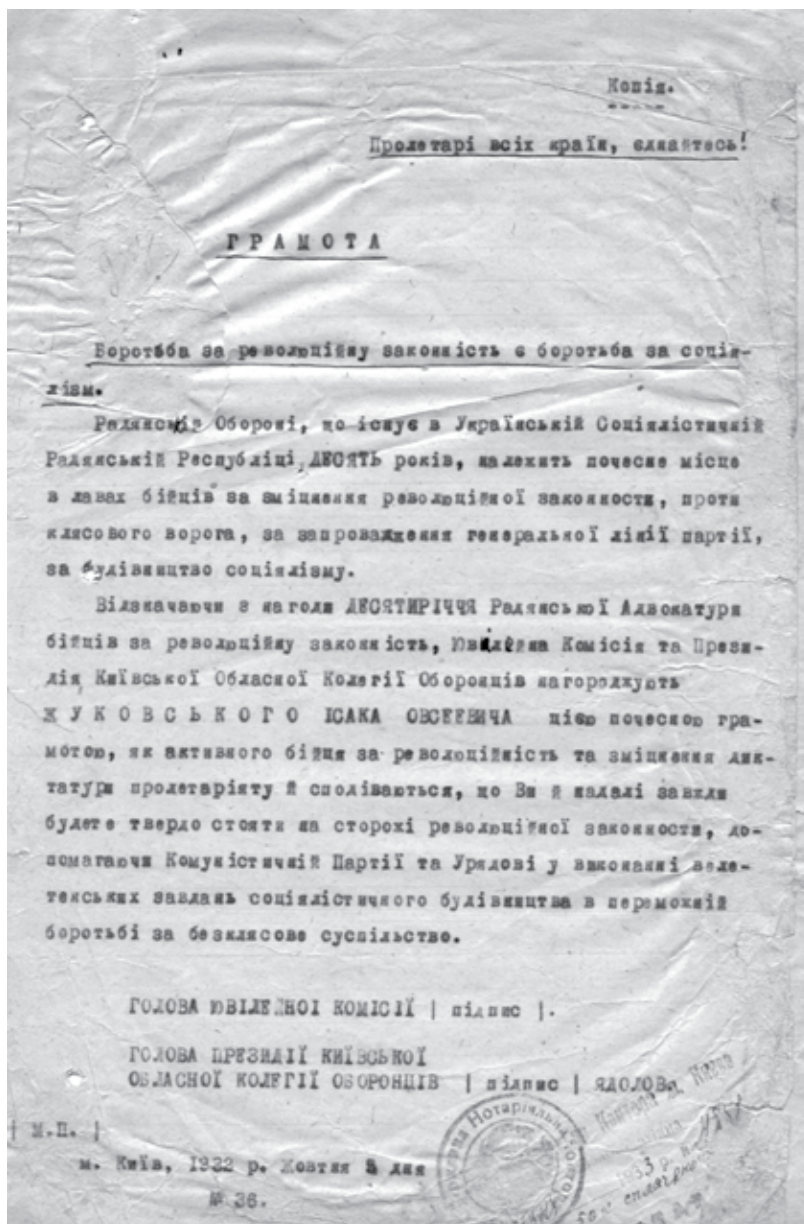

Ісак Жуковський (1872—1945 роки)

Член Київської колегії правозаступників, захисників, адвокатів першого складу. До революції переслідувався за приналежність до групи «Іскра».

1917 року успішно здійснив політичний захист голови полкового комітету — головного обвинуваченого в справі 78 гренадерів-гвардійців, які відмовилися виконати наказ про наступ на Південно-Західному фронті.

Під час війни в 1941—1944 роках був членом Алма-атинської колегії адвокатів. Помер 1945 року в м. Києві.

Урочисті збори адвокатів м. Києва

Перший адвокатський бал до Дня адвокатури. Грудень 2011 р.

**Зустріч адвокатів
Київської міської муніципальної колегії
адвокатів з адвокатами — ветеранами
до 65-річчя Перемоги
у Великій Вітчизняній війні.
Травень 2010 р.**

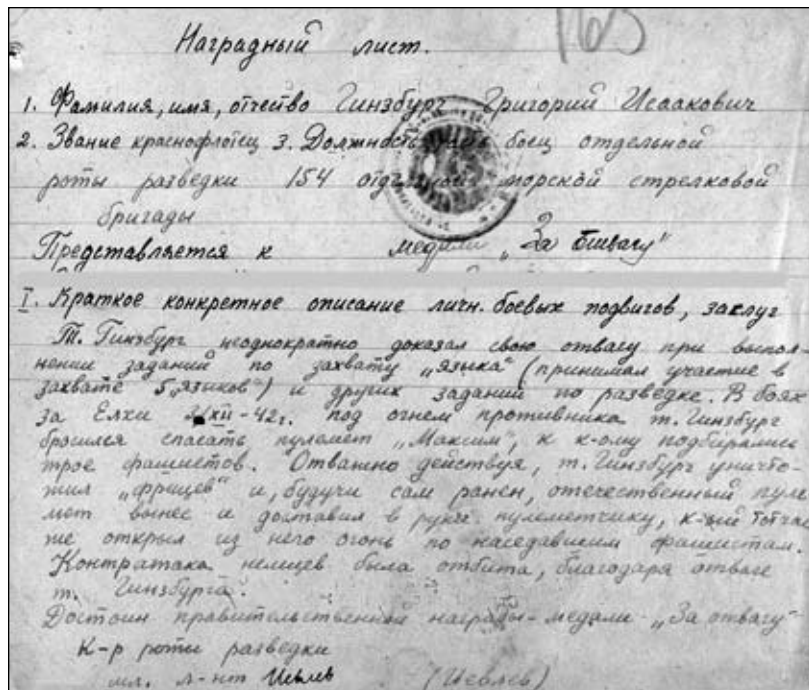
ФРОНТОВИЙ ШЛЯХ

Про адвокатів і Велику Вітчизняну війну та війну адвокатів за права людини

Олексій НАСАДЮК «Український адвокат»

Доброю традицією Київської міської колегії адвокатів вже багато років є вшанування в День Перемоги подвигу колег-адвокатів — ветеранів Великої Вітчизняної війни. Час невблаганний, і їх залишається все менше — адвокатів, які пройшли горнило війни, проте пам'ять про них живе. Плеяда адвокатів називає їх Вчителями та взірцем справжніх Захисників.

Один із корифеїв київської адвокатури — **Григорій Гінзбург** — до армії пішов добровольцем, хоча, успішно склавши іспити до Київського університету, мав право на відстрочку до 1943 року і міг бути евакуйований разом з університетом до Кизил-Орди. Він воював спочатку на підводному човні, а після його затоплення — у морській піхоті. Потім після важкого поранення знову повернувся до армії — розвідником у першому Московському загоні моряків (з 1943 року — п'ятнадцята гвардійська бригада), якому довелося захищати серед інших міст і Сталінград. Тричі тяжко поранений, став інвалідом, довго лікувався. Провчився рік у ВДК, і тоді, остаточно вирішивши, що не стане актором, повернувся на третій курс юридичного факультету. Після завершен-

Джерело: www.podvig-naroda.ru

ня навчання Григорій Гінзбург був прийнятий до Київської обласної колегії адвокатів, а з 1953 року — до Київської міської колегії. Останні роки працював у Печерській колегії адвокатів, віддавши адвокатурі загальом 55 років. Григорія Гінзбурга не стало в 2007 році. За військові подвиги він був нагороджений більш ніж 40 орденами і медалями, в тому числі — орденом Вітчизняної війни і медалями «За відвагу» «За оборо-

ну Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною», «30 років Радянської Армії».

Інший відомий столичний адвокат — **Семен Островський** — у роки війни служив у розвідці. Пройшов усю війну з 1941-го по 1945 рік. Нагороджений орденом «Червоної Зірки», медалями «За оборону Москви», «За звільнення Варшави», «За взяття Берліну», «За перемогу над Німеччиною».

Закінчивши у повоєнні роки юридичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка, він два роки ходив на суди, в яких брали участь старі, ще царські, адвокати. Їхні виступи і промови у судових дебатах дали Семенові Островському не менше, ніж навчання в університеті. Уже в роки незалежності України адвокат Островський неодноразово ставав лауреатом конкурсу «Найкраща промова адвоката року», він захищав у судах інтереси багатьох відомих людей: генералів, міністрів, Юлії Тимошенко і навіть Президента України Леоніда Кравчука.

Герой Радянського Союзу **Андрій Паніхідніков** тривалий час працював в органах прокуратури, а після виходу у відставку — переїхав до Києва, де очолював Юридичну консультацію Дарницького району столиці. Він був призваний до лав Червоної Армії у червні 1941 року. Бойове хрещення прийняв на Брянському фронті в складі сьомого кавалерійського корпусу при звільненні міст Белева і Мценська. Потім був Воронежський фронт, бої за визволення Харкова.

«Жорстокі бої розгорнулися за звільнення Харкова. Німці кинули на місто свої найкращі танкові диві-

зії «Адольф Гітлер», «Мертва голова» і «Райх». Взвод лейтенанта Паніхіднікова зайняв оборону в населеному пункті, розташованому на східному березі Північного Донця, і протягом декількох діб відбивав атаки танків і піхоти противника. В одному з боїв ворожа куля наздогнала і Паніхіднікова: влучивши в спину, зачепила легені і розтрощила праве плече. Він упав на сніг і від втрати крові почав втрачати свідомість. Коли він отямився, то побачив лобову броню фашистського танка, що прямою наводкою вів вогонь по селу.

За мужність і відвагу, за вмиле керівництво взводом, проявлені в боях за визволення міст Валуйки, Чугуїв та Харків був нагороджений медаллю «За відвагу» та орденом «Червоної Зірки».

Навесні 1944 року Андрій Паніхідніков у складі другого гвардійського кавалерійського корпусу взяв участь у боях за звільнення білоруського міста Мозир, у форсуванні Бугу та звільнення польської землі. Він відзначився в боях у районі населеного пункту Фледерборн (нині — Подгає), на південь від польського міста Оконець.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24 березня 1945 року за зразкове виконання бойових за-

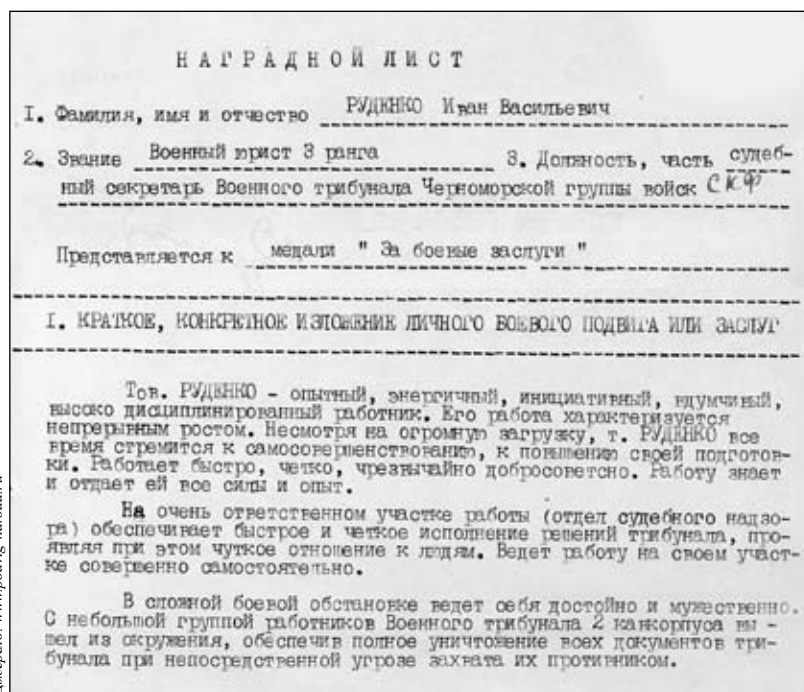
вдань командування і проявлені при цьому мужність та героїзм гвардії старшому лейтенанту Паніхіднікову Андрію Олексійовичу присвоєно звання «Герой Радянського Союзу» з врученням ордена Леніна і медалі «Золота Зірка» (№ 5828). «Золоту Зірку» Героя Радянського Союзу він отримав у червні 1945 року з рук Маршала Жукова», — сказано в статті, присвяченій Паніхіднікову на ресурсі «Герои страны».

З 1951 року, після закінчення Свердловського юридичного інституту, Андрій Паніхідніков працював слідчим у відділі з боротьби із бандитизмом в УВС Свердловської області. Служив у військовій прокуратурі військ Міністерства внутрішніх справ, у прокуратурі Берліна, Київського військового округу, на Сахаліні, в Центральній групі радянських військ у Чехословаччині. З 1979 року — полковник юстиції Андрій Паніхідніков у запасі. Жив у місті-герої Києві. Помер 2 лютого 1994 року.

Ще один полковник юстиції **Микола Гур'єв** свого часу очолював Юридичну консультацію № 1 Залізничного району м. Києва. Його фронтний шлях розпочався 1943 року, а закінчився — 1946-го. Микола Гур'єв нагороджений 14-ма медалями.

Адвокат **Семен Каневський** воював усього два роки (1944—1945), та за цей короткий проміжок часу був нагороджений орденом «Червоної Зірки» і трьома бойовими нагородами.

Усього серед адвокатів м. Києва в середині 1980-х років було 65 ветеранів Великої Вітчизняної війни. Вони воювали практично на всіх фронтах: від оборони Сталінграда і Ленінграда до визволення Чехословаччини, Югославії, Польщі, Австрії, Угорщини, взяття Берліна. Професію юриста більшість із них опанували вже у мирний час, а пофронтова дорога привела їх до адвокатури. Фронтвики-адвокати блискуче проявили себе в судових баталіях, до яких ставилися як до справжніх битв — самовіддано захищаючи інтереси довіртелів.

Джерело: www.podvig-naroda.ru

Список учасників Великої Вітчизняної війни з числа працівників Київської міської колегії адвокатів*

Панихідников Андрій
Олексійович, адвокат

Васютинська Софія Яківна,
адвокат

Олександр Баранов,
адвокат

Прізвище, ім'я, по батькові	Місце роботи	Посада	Фронтowa діяльність	Нагороди
Азісова Раїса Йосипівна	Юридична консультація № 2 Печерського району	Адвокат	На фронті з 1942 року, брала участь у визволенні Румунії, Угорщини, Югославії, Австрії	«За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною»
Бардах Семен Аркадійович	Юридична консультація № 1 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, лейтенант	«За бойові заслуги», «За оборону Кавказу», «За взяття Кенігсберга», «30 років Радянської Армії»
Борецький Зіновій Петрович	Юридична консультація Шевченківського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років	«За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною»
Брильянтов Роман Борисович	Юридична консультація № 2 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років	Орден Слави II і III ступе- нів, медалі «За відвагу», «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною»
Васютинська Софія Яківна	Юридична консультація № 1 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1946 років, лейтенант юстиції	«За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеч- чиною»
Воронов Микола Іванович	Юридична консультація № 1 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, старший лейтенант, мав поранення	Орден «Червоної Зірки», медалі «За перемогу над Німеччиною», «За сумлінну працю»
Гальперін Михайло Захарович	Юридична консультація № 2 Залізничного району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1942 років	
Гінзбург Григорій Ісаакович	Юридична консультація № 1 Печерського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1943 років, лейтенант юстиції	«За відвагу», «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною», «30 років Радянської Армії»
Гольдберг Борис Ісаакович	Юридична консультація Дніпровського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, сержант, звільняв Польщу, Німеччину	Орден «Червоної Зірки», медалі «За оборону Сталін- града», «За бойові заслуги», «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною»
Грінберг Марк Йосипович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, молодший лейтенант	Орден «Червоної Зірки», «Вітчизняної Війни» II ступе- ня, медалі «За перемогу над Німеччиною», «За взяття Кенігсберга»
Гур'єв Микола Андрійович	Юридична консультація № 1 Залізничного району	Завідувач	На фронті протягом 1943—1946 років, полковник юстиції	14 медалей
Друянов Федір Олександрович	Юридична консультація № 1 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1943—1944 років, сержант, має поранення	«За перемогу над Німеччиною»
Д'яченко Олександр Андронікович	Юридична консультація Радянського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, інвалід ВВ II групи	
Д'яченко Платон Васильович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1943—1946 років	«За перемогу над Німеччиною», «За перемогу над Японією»
Ейдельмант Костянтин Дмитрович	Юридична консультація № 1 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1944 років, старший лейтенант	Орден «Червоної Зірки», три бойових медалі
Ентін Олександр Самуїлович	Юридична консультація № 2 Печерського району	Адвокат	На фронті протягом 1944—1945 років	
Епельбаум Давид Михайлович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, старший лейтенант	Орден «Червоної Зірки», медаль «За перемогу над Німеччиною»
Євдокимова Катерина Олександрівна	Юридична консультація № 2 Залізничного району	Адвокат	На фронті з 1943— 1945 років, брала участь у визволенні Польщі, Німеччини, Австрії	«За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною»

Примітка. * — станом на 2 квітня 1985 року.

Список учасників Великої Вітчизняної війни з числа працівників Київської міської колегії адвокатів

с. 50

Прізвище, ім'я, по батькові	Місце роботи	Посада	Фронтowa діяльність	Нагороди
Заяць Василь Микитович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1943 років, інвалід ВВв III групи	
Земельман Йосип Цезаревич	Юридична консультація № 1 Печерського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, старший лейтенант, має поранення	«За перемогу над Німеччиною», «За оборону Кавказу»
Іванов Костянтин Григорович	Юридична консультація Дніпровського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, полковник юстиції, має поранення	Орден «Знак пошани»
Каган Лев Ісаакович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, підполковник	Ордени «Червоний Прапор», «Вітчизняної війни» I ступеня, медалі «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною», «30 років Радянської Армії»
Каневський Семен Еммануїлович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1944—1945 років, лейтенант	Орден «Червоної Зірки», 3 бойових нагороди
Кондратов В'ячеслав Олександрович	Юридична консультація Дніпровського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, майор запасу, брав участь у визволенні Угорщини, Румунії, Австрії, Чехословаччини	Орден «Червоної Зірки», 5 бойових медалей
Кононов Іван Максимович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Завідувач	На фронті протягом 1941—1945 років, старший лейтенант	«За відвагу», «За перемогу над Німеччиною», «30 років Радянської Армії»
Кореневський Борис Юхимович	Юридична консультація № 1 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1945—1946 років, рядовий, звільняв Угорщину, Австрію, Чехословаччину	«За взяття Відня», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною»
Коренман Олександр Мойсейович	Юридична консультація № 1 Залізничного району	Адвокат	На фронті протягом 1943—1945 років, старший сержант	«За відвагу», «За взяття Берліна», «За звільнення Праги», «За перемогу над Німеччиною»
Коршевер Йосип Григорович	Юридична консультація № 1 Залізничного району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1944 років, майор	«За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною», «30 років Радянської Армії»
Котлярський Борис Миронович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1943 років, старший лейтенант юстиції	«За перемогу над Німеччиною»
Кучерин Дмитро Степанович	Юридична консультація Жовтневого району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1943 років, капітан юстиції, має поранення	Орден «Вітчизняної війни» II ступеня, медалі «За перемогу над Німеччиною», «За оборону Києва», «25 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 років», «50 років Збройних Сил СРСР», «За сумлінну працю»
Ландау Леонід Ілліч	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті з 1942 року, інвалід ВВв II групи	«За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною», «За сумлінну працю»
Лебедев Володимир Порфирійович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, інвалід ВВв II групи, гвардії старший лейтенант	Ордени «Вітчизняної війни» I та II ступенів, «Червоної Зірки», медалі «За оборону Кавказу», «За оборону Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною»

Котлярський
Борис Миронович, адвокат

Ципенюк Ізраїль Борисович,
адвокат

Зославський,
адвокат

Список учасників Великої Вітчизняної війни з числа працівників Київської міської колегії адвокатів

Розенбліт Альберт Ізяславович,
адвокат

Рухліс Йосип Мойсейович,
адвокат

Н.А. Польський,
адвокат

Прізвище, ім'я, по батькові	Місце роботи	Посада	Фронтowa діяльність	Нагороди
Лівшиць Борис Соломонович	Юридична консультація Шевченківського району	Адвокат	На фронті протягом 1943—1945 років, інвалід ВВВ II групи, старший лейтенант, звільняв Польщу, Німеччину	Ордени «Вітчизняної війни» I та II ступенів, 5 медалей
Мартиш Сергій Макарович	Юридична консультація Дарницького району	Адвокат	На фронті протягом 1943—1945 років, інвалід II групи, має поранення	Орден «Вітчизняної війни» I ступеня
Марченко Микола Григорович	Юридична консультація № 2 Печерського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, підполковник юстиції запасу, звільняв Польщу, Німеччину	Орден «Вітчизняної війни» II ступеня, 2 ордени «Червоної Зірки», 9 медалей, у тому числі «За бойові заслуги», «За оборону Сталінграда», «За звільнення Варшави», «За взяття Берліна», «За оборону Києва»
Матвєєв Володимир Іванович	Юридична консультація № 2 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, старший лейтенант	Орден «Червоної Зірки», 7 медалей, у тому числі «За бойові заслуги», «За бездоганну службу» I ступеня
Мацкевич Марія Йосипівна	Юридична консультація № 2 Московського району	Кур'єр-прибиральниця	Учасник війни	
Михайлик Дмитро Михайлович	Юридична консультація Дніпровського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, звільняв Румунію, Угорщину, Австрію, Югославію	«За відвагу», «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною»
М'ясников Леонід Львович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, гвардії лейтенант, має поранення	«За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною»
Небораковський Юрій Вікторович	Юридична консультація Жовтневого району	Завідувач	На фронті з 1941 року, майор юстиції	Орден «Червоної Зірки», 6 медалей
Островський Семен Олександрович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, капітан	Орден «Червоної Зірки», медалі «За оборону Москви», «За звільнення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною»
Панихідніков Андрій Олексійович	Юридична консультація Дарницького району	Завідувач	Герой Радянського Союзу, полковник, на фронті протягом 1941—1945 років	Ордени «Леніна», «Червоної Зірки», «Вітчизняної війни» II ступеня, медалі «Золота Зірка», «За відвагу»
Піковський Самуїл Ісакович	Юридична консультація № 1 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років	«За оборону Ленінграда», «За перемогу над Німеччиною»
Пушкіна Ніна Іванівна	Юридична консультація № 2 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1944 років	«За відвагу»
Резницький Мойсей Семенович	Юридична консультація № 1 Печерського району	Адвокат	На фронті з 1942 року	8 медалей, у тому числі «За відвагу», «За бойові заслуги»
Розенбліт Альберт Ізяславович	Юридична консультація Шевченківського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1943 років, лейтенант	Орден «Вітчизняної війни» II ступеня, медалі «За оборону Ленінграда», «За участь у ВВВ 1941—1945 років»
Розеншайн Марк Юлійович	Юридична консультація № 2 Московського району	Завідувач	На фронті протягом 1943—1945 років, лейтенант	«За перемогу над Німеччиною»
Руденко Іван Васильович	Юридична консультація Дніпровського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, підполковник юстиції	Орден «Червоної Зірки», 7 медалей, у тому числі дві «За бойові заслуги»
Рудой Олександр Григорович	Юридична консультація № 2 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, капітан юстиції, звільняв Румунію, Угорщину, Чехословаччину	Ордени «Вітчизняної війни» II ступеня, «Червоної Зірки», 12 медалей, у тому числі «За оборону Кавказу», «За взяття Будапешта», «За взяття Відня», «За перемогу над Німеччиною», «За перемогу над Японією»

Список учасників Великої Вітчизняної війни з числа працівників Київської міської колегії адвокатів

с. 52

Прізвище, ім'я, по батькові	Місце роботи	Посада	Фронтowa діяльність	Нагороди
Рухліс Іосип Мойсейович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті з 1942 року, лейтенант	
Савицький Михайло Антонович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1944 років, інвалід ВВв I групи, рядовий	Орден «Вітчизняної війни» II ступеня, 2 медалі
Спектор Арон Овсійович	Юридична консультація № 1 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1943 років, молодший лейтенант	«За перемогу над Німеччиною»
Таран Петро Іванович	Юридична консультація Ленінградського району	Завідувач	На фронті протягом 1941—1944 років, інвалід ВВв II групи	Орден «Червоної Зірки», медалі «За оборону Сталінграда», «За оборону Києва», «За перемогу над Німеччиною»
Телепинський Юрій Борисович	Юридична консультація № 2 Залізничного району	Адвокат	На фронті протягом 1944—1945 років, рядовий	4 бойових медалі
Тимошенко Іван Іванович	Юридична консультація № 2 Залізничного району	Завідувач	На фронті протягом 1943—1946 років, старший сержант	«За перемогу над Японією»
Тітов Петро Данилович	Юридична консультація № 1 Московського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1943 років, інвалід ВВв II групи	Орден «Червоної Зірки», медаль «За перемогу над Німеччиною»
Торгашин Михайло Михайлович	Юридична консультація № 1 Печерського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, полковник юстиції	Ордени «Вітчизняної війни» II ступеня, «Червоної Зірки», 2 медалі «За бойові заслуги» та інші
Туровецький Абрам Наумович	Юридична консультація Радянського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, майор юстиції	Орден «Червоної Зірки», медалі «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною»
Федоренко Петро Миколайович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті з 1943 року, старший лейтенант юстиції	Орден «Знак Пошани», медаль «За бойові заслуги» та ще шість ювілейних медалей
Харламов Володимир Петрович	Юридична консультація Подільського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1943 років, інвалід ВВв I групи, лейтенант	Орден «Вітчизняної війни» II ступеня, медалі «За оборону Сталінграда», «За перемогу над Німеччиною», «За сумлінну працю у ВВв 1941—1944 років»
Ципенюк Ізраїль Борисович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1943 років, інвалід ВВв II групи, капітан	Орден «Червоного Прапора», медалі «За оборону Москви», «За перемогу над Німеччиною», «За сумлінну працю у ВВв 1941—1945 роках»
Шленов Лев Васильович	Юридична консультація Мінського району	Адвокат	На фронті з 1941 року, рядовий	«За перемогу над Німеччиною», «За трудову відвагу у ВВв 1941—1944 років»
Шпіц Леонід Овсійович	Юридична консультація Радянського району	Адвокат	На фронті протягом 1941—1945 років, рядовий	«За перемогу над Німеччиною», «За відвагу»
Штерн Михайло Абрамович	Юридична консультація № 2 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1945 років, інвалід ВВв II групи, звільняв Румунію, Угорщину, Австрію, Чехословаччину	
Яновський Давид Якович	Юридична консультація № 1 Ленінського району	Адвокат	На фронті протягом 1942—1943 років, рядовий	Орден «Слави» III ступеня, медалі «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною»

А.А. Гладкий, адвокат

Туровецький Абрам Наумович, адвокат

Шпіц Леонід Овсійович, адвокат

Людина великої душі

Ірина ПІХ адвокат

Людина великої душі і високої професійної наснаги — так уже не один десяток років висловлюються кияни про одного з найвідоміших київських адвокатів — **Фаїну Семенівну Горер**. Прийшовши до адвокатури зовсім юною, вона віддала їй усе своє життя, яскраве, сповнене дружбою з видатними особистостями, вдячністю десятків клієнтів, яким вона врятувала не тільки репутацію, але й саме життя, повагою та любов'ю колег.

Як на мене, велике щастя та честь, що ми є сучасниками цієї великої людини. Її внесок у розвиток української адвокатури — неоціненний, як і її участь у культурному житті Києва. Багатогранними знаннями, своїм досвідом і вмінням Фаїна Семенівна з радістю та відкритим серцем ділиться з оточуючими її людьми.

Фаїна Горер була і є моїм професійним наставником та ширим другом, вона навчила мене не тільки любити свою професію, але й винятково відповідально ставитися до роботи. Вона неймовірно талановита людина, свою любов до літератури, краси та значущості слова, усвідомлення важливості оволодіння

адвокатом ораторським мистецтвом передала мені в настанову.

На її переконання, і неможливо з нею не погодитися, що адвокат — це еліта юридичної спільноти, він не може дозволити собі бути тільки фахівцем у галузі права, культурний освітній рівень адвоката має бути надзвичайно високим, оскільки саме висока культура формує високі етичні якості, які є невід'ємними від адвокатської професії.

Фаїна Семенівна завжди говорить, що для адвоката у справі немає дріб'язку, несуттєвих фактів та обставин, адвокат, який не вивчив досконало справу, — просто знехтував своїм професійним обов'язком, зрадив клієнта. Вона завжди цитує геніального адвоката **Федора Микифоровича Плевако**: «За прокурором

Фаїна Семенівна Горер

стоит закон, а за адвокатом — человек со своей судьбой, со своими чаяниями, и этот человек взбирается на адвоката, ищет у него защиты, и очень страшно поскользнуться с такой ношей».

Фаїна Горер завжди жила і живе з усвідомленням цієї відповідальності, закладає та плекає це у душах молодих адвокатів. Так зберігається зв'язок поколінь в адвокатській спільноті.

Адвокати епохи

Із лекцій з історії адвокатури*

Фаїна Горер адвокат

Доброта —
отличительное
свойство
настоящих
адвокатов,
потому что без
доброты адвокат
не может быть
адвокатом

Еще Цицерон говорил о том, что человеколюбие требует защиты. Он на протяжении 40 лет фактически возглавлял сенат, и при нем был уже состязательный процесс, были стороны и спор решался уже только после того, как были заслушаны обе стороны.

А вот Геродот говорил, что невозможно прийти к какому-то выводу, если ты вообще не выслушал одну и другую сторону.

Таким образом ничего нового мы не придумаем, потому что, спустя много веков, Вольтер, сам Вольтер сказал: «А знаете ли Вы, что занятие адвокатурой — дело рыцарское».

И Вольтер говорил о том, что признания адвокатуры — это уважение, данное на все Вселенной. Но в его родной Франции, где был установлен первый адвокатский цех, Наполеон тут же их разогнал и сказал, что с удовольствием обрезал бы языки всем адвокатам.

Такое положение было в Европе, такое положение было и в Российской империи, куда, естественно, и мы входили до благословенного 1864 года.

До 1864 года функции защитников осуществляли стряпчие.

Гениально о них написал Гоголь Н.В., изобразив ходатая Чичикова. И это уже, так сказать, печать на всю жизнь. О стряпчих точно так же написали и Писемский, и Достоевский, и все крупные писатели. Но когда уже Александр II отменил крепостное право, когда была победа в Крымской кампании, когда мир уже знал Севастопольские рассказы Л.Н. Толстого, тогда решили, что уже пора действительно издать судебную реформу, и, как следствие судебной реформы, наряду с присяжными заседателями был учрежден институт присяжных поверенных.

В ноябре 1864 года были опубликованы судебные установления. Эти судебные установления были для того времени, да и для нас тоже, фантастически демократическими. Например, они запрещали прокурору быть необъективным. И что мне всегда очень дорого, что это было право адвоката выступать в заседании последним. Потому что я всегда, в особенности в процессах Верховного Суда, не могла понять, каким образом после заключения

Примітка.* — Друкується мовою оригінала. Стилiстику автора збережено.

прокурора, который выступает после адвоката, возразить его доводам.

Анатолий Федорович Кони, мне не надо Вам говорить об этой совершенно легендарной личности, которая для меня всегда — эталон юридической мысли, он нам оставил 8-томное собрание сочинений, которые являются, несомненно, настольной книгой адвокатов, тогда первый сказал, что судебная реформа всколыхнула общественное мнение и поселила надежду в людях. И адвокаты оправдали эту надежду.

Мы знаем о том, что блестящая была плеяда адвокатов, которых до сих пор нельзя читать, не испытывая восторга, по поводу вообще смелости, по поводу мужества и по поводу таланта литературного.

Это, прежде всего, я назову людей, вышедших из Украины: Андриевский — он окончил Харьковский институт, он всегда считался лучшим вузом во всей империи. И действительно, там тогда были лучшие преподаватели. И вот Андриевский окончил этот институт, в Петербурге начал свою карьеру прокурором, но когда ему предложили выступить обвинителем Веры Засулич, а это же известное, и считается, что это дело века, до сих пор оно именуется делом века. Ему предложили быть обвинителем по этому делу, он спросил, а в праве ли он признать незаконными действия губернатора Трепова, отдавшего приказ избить заключенного Добролюбова. «Нет», — ответил министр Палин. И тогда он подал в отставку. А подав в отставку, он тут же поступил в адвокатуру и прославил ее своим присутствием. Это был адвокат-поэт. Он только за время адвокатуры сумел издать два сборника великолепных стихотворений.

Я считаю, что каждый культурный человек не может себя считать культурным человеком, если он по-настоящему не знает поэзии. И правильно говорил один из самых мудрых литературоведов, что поэзия — это высшая сторона познания жизни. Это лучшие слова на лучшем месте, правда, я обычно, когда понимаю, что это слишком, я говорю для адвокатов точно обязательно другая формула: точные сло-

ва на точном своем месте, но то, что поэзия — это лучшие слова на месте, доказал и Андриевский. Издав, как я вам только что сказала, уже в адвокатуре два сборника, он написал удивительные литературоведческие работы, причем о Лермонтове, о Добролюбова. Он написал и читал лекции и на литературные темы тоже. Он был и преподавателем, пользовался покровительством Кони, тот очень любил этого талантливого человека. Он был даже шафером на его свадьбе. Потом всю жизнь наблюдал, как развивался талант Андриевского. Я упомянула имя Кони, я считаю, что мы, адвокаты, не вправе говорить о каких-то выдающихся адвокатах до тех пор, пока мы точно не будем знать все об А.Ф. Кони. Как известно, Кони был гениальным судьей. Он же оправдал Веру Засулич. Он дал такое напутственное слово присяжным заседателям по делу, за которым лично Царь за ним следил, такое: «Судите по совести! И учтите ее эмоциональность, о том, какая она, какая она взволнованная была всеми теми событиями, которые произошли, когда... избили Добролюбова, и только тогда вынесите приговор». И заседатели вынесли лист бумаги, на котором было написано: «Не виновна».

Он отказался уйти в отставку, после того, как оправдал Веру Засулич, а требовали его отставку. Ушел в отставку Палин, по распоряжению Царя, министр юстиции, который требовал отставку Кони, а тот отказался и быть министром юстиций, тогда, когда ему вслед за этим предложили занять должность. Он продолжал быть самым благородным человеком и попечителем молодых и талантливых адвокатов.

И я должна сказать, что о каждом из этих людей — это совершенно отдельная может быть лекция и неисчерпанная поэма материала о каждом из них.

Хочу рассказать еще об одном украинском адвокате — о Карочевском. Работая в Петербурге, он написал необыкновенную книгу, назвав ее «Мирный принятый», затем написал 2-томник «Что глаза мои видели». Это 2-томник воспоми-

ний выдающегося благородного человека, и поэтому он, конечно, представил необыкновенный интерес.

Третьим я не могу не назвать Спасовича — профессора, доктора международного права, преподавателя университета. Как говорил А.Ф. Кони, Спасович был прекрасным теоретиком-адвокатом. О широте его познаний свидетельствует хотя бы то, что он организовал Шекспировское общество, на языке оригинала проводились литературные чтения и спектакли. Он же организовал юридическое общество и он образовал юридический Вестник, как он сам говорил, для умственной работы.

Стало хрестоматийным обязательно говорить о Плевако, пусть меня простят вообще, но это не самый для меня интересный с точки зрения права юрист, хотя имя его стало легендарным и нарицательным. Он начал с политических дел и, кстати, потом, когда слава его начала угасать, он опять ушел в политику. Его избрали в Государственную Думу, и мы с вами знаем, чем кончается обычно явление, когда, желая утвердиться, человек уходит в политику. Но Плевако именно был заражен общей идеей после реформенной дореволюционной адвокатуры. Плевако говорил, что в человеке главное — это его имманентное состояние, т.е. человек слаб. Плевако любил повторять, что: «человек не совершил, он впал в преступление».

Плевако, конечно, оставил нам прекрасную одну речь в деле об убийстве Жужан. Наверное, все знают это дело, потому что Бунин, первый нобелевский лауреат по литературе, по этому сюжету написал прекрасную вещь, которую мы читаем до сих пор, и я, когда читала лекции, останавливалась на том, что все-таки какая разница между восприятием адвоката и восприятием писателя.

Далее, нельзя, конечно, не сказать об Александрове — это защитник, который блестяще выступал по делу Веры Засулич, и именно о нем говорили потом: «заснул никому не

известным, а проснулся всемирно известным». Он был великолепным тактиком. Тогда существовало правило, что защита и обвинение имеют право отвести не понравившихся ему 6 присяжных заседателей. Прокурор отказался от того, чтобы отвести шесть заседателей, и Александров заявил об отводе всех двенадцати, но только после того, как на протяжении длительного времени ходил в суд и слушал, как себя ведут заседатели. Он уже знал, как кто из них себя ведет, кто объективно оценит и увидит положение, кто поймет, о чем говорилось. Тщательный отбор защитой в деле Засулич присяжных заседателей имело решающее значение для результата.

А 1917 год начался с того, что был издан декрет № 1.

Очень тяжелый путь прошла наша адвокатура, от сознания, прежде всего, о том, что вообще не нужна, потому что решают по правосознанию и решают справедливо. Это говорили очень крупные ученые. Очень горько говорить о тех тяжелых этапах, которые прошла адвокатура. После смерти Кирова было вообще запрещено участие в адвокатуре и защита. Решение и все приговоры выносила так называемая тройка. А потом репрессии 37 года, это все было. Но я с радостью говорю о том, что и в то страшное время были адвокаты — настоящие борцы, благородные. А прежде всего был ученый, о котором мы все, кто считает себя юристом, не могут не говорить без благодарности — это профессор, член-корреспондент академии наук Строгович. Я выступала недавно в суде, и прокурор попросил меня дать ему Строговича. У вас сейчас, я знаю, изучают его только как историю. А Строгович в тот момент, когда генеральный прокурор Вышинский провозгласил свой постулат, что признание является Царицей доказательств, издал книгу о презумпции невиновности. Этот не только основополагающий акт правовой, но и еще документ невероятной нравственности.

Отдельно я хочу рассказать о Киселеве — это долг юриста о нем сказать отдельно. Я его любила лично

и сейчас люблю тоже, и вот в это время, в это самое время, когда была та самая пора, 37 год, и только что была издана книга Строговича о презумпции невиновности, он проявлял невероятное мужество защитника в судах. Киселев — единственный из всех адвокатов вошел в Большую совет-

скую энциклопедию как адвокат. Оказывается, такое бывало. И это уже в наше время, он — единственный адвокат из всех адвокатов получил за адвокатскую деятельность высший орден, о нем нужно говорить, потому что он вслед за А.Ф. Кони написал этику и уже не так, как А.Ф. Кони об этических основах деятельности суда и обвинения, он написал тонко этику адвоката. Это маленькая книга, но о ней можно сказать то, что сказал Фет, когда вышла книга стихов Тютчева: «Вот эта книжка небольшая томов премногих тяжелее».

Это совершенно непостижимо, что в такой маленькой книжке можно было сосредоточить столько знаний, столько ума, столько интеллекта, столько доброты — отличительного свойства настоящих адвокатов, потому что без доброты адвокат не может быть адвокатом.

И когда говорят, так что же добренький, сюсюкающий — нет! Адвокат обязан быть настолько добрым, как говорил Янош Корчак, чтобы почувствовать, что чувствует другой, стать на место другого, почувствовать состояние другого, что я, кстати, желаю, чтобы близкие ваши обладили этим чувством эмпатии.

Так вот, это мое вам пожелание, прочтите книгу Киселева. Это кладь науки и благородства, то, без чего уже жить невозможно. Про-

Марсель Павлович Городиский — адвокат, що виховав багатьох відомих артистів

чите книгу Читуновой о двух адвокатах: о нашем киевском Марселе Павловиче Городиском и о ленинградском адвокате, о Киселеве. Единственный адвокат, у которого вышли два больших сборника речей.

А теперь я с трепетом перехожу и с болью, увы, потому что речь идет о выдающихся адвокатах, вот еще совсем недавно, казалось, были с нами и вот они оставили нас. Это, прежде всего, Марсель Павлович Городиский. Вы это, наверное, уже знаете — он очень много лет преподавал в Университете этике начала юриспруденции, он создал этот курс и он его в Университете читал. Так вот, выдающийся адвокат и выдающийся театральный деятель, казалось бы, он вел крупнейшие дела и он наряду с этим опубликовал 10 работ по вопросам театра, 14 работ по праву, причем монографий, он был преподавателем театральной студии, воспитал таких артистов, как Юрий Лавров, студию Марселя Павловича Городиского закончил Виктор Платонович Некрасов, но это все уже, надеюсь, знают.

Я могла бы долго говорить об истории адвокатуры, о невероятных людях, личностях, киевских адвокатах, но хочу, чтобы адвокатская молодежь больше сама читала о них, прежде всего, для поддержания вековых адвокатских традиций.

3 МИНУЛОГО...

Про перші роки діяльності радянської адвокатури в м. Києві*

Павло ЦЕЛЬТНЕР адвокат

Пропуск дежурства по неуважительной причине рассматривался как серьезное дисциплинарное нарушение.

Почти четыре десятилетия отделяют время организации советской адвокатуры на Украине и, в частности, на Киевщине от сегодняшних дней. Автору этих строк в прошлом году довелось разбираться в архивных материалах и, как говорится, «поднять» некоторые из документов первых лет существования советской адвокатуры.

Может быть, некоторые из них будут небезынтересны тем, которые десятилетиями спустя, как и пионеры советской юстиции, посвятили свою жизнь служению социалистическому правосудию.

Киевская Губернская коллегия защитников была организована в 1923 году. Первый ее состав утвержден постановлением Президиума Губисполкома № 22 от 28 февраля 1923 года. Этот день считается «днем рождения» советской адвокатуры на Киевщине. В состав коллегии было включено 229 человек, из них по г. Киеву 133 и по округам Киевской губернии 96. Из этого состава ныне состоят в Киевской коллегии только трое адвокатов (Цельтнер П.Г., Нейштубе П.П., Изаров Л.И.). Киевские защитники почти все (85 %) имели высшее юридическое образование, в том числе было 13 «кинховцев» — первые советские юристы, а из работавших на округах — только

50 % имели юридическое образование.

Вскоре был установлен «контингент» по г. Киеву в составе 200 человек, и эта цифра в течение нескольких ближайших лет остается почти предельной (на 1 июня 1928 года — 223 человека), хотя наплыв желающих работать в адвокатуре был весьма значительный: достаточно указать, что за 10 месяцев 1923 года было подано 479 заявлений о зачислении в коллегия.

Как известно, члены Коллегии защитников первые 6 лет ее существования, до 1 июля 1929 года, осуществляли свою профессиональную деятельность в порядке «частной практики». Однако с первых же лет своего существования Коллегия ставила перед собой задачи «возможно широкого обслуживания трудящихся масс» — это было записано в первом наказе Общего собрания Президиума от 13 апреля 1924 года. В это время адвокатура того времени видела свое общественное призвание. Обслуживание трудящихся масс юридической помощью, в основном бесплатно или за очень небольшую твердо установленную плату, осуществлялось через юридические консультации, в которых защитники работали совершенно безвозмездно, равно как и совершенно бесплатно осуществляли защиту по

Примітка.* — Тези доповіді адвоката Павла Цельтнера, 1963 рік, друкується мовою оригінала.

СПИСОК

первого состава Киевской коллегии адвокатов (газета «Пролетарская правда» за 20 февраля 1923 года)

По городу Киеву:

1. БЕССАРАБОВ И.П.	48. ХАЦЕТ И.Э.	95. ЗЕЛЬДИЧ-БАЯНОВ С.С.
2. КАГАН С.С.	49. ВАКАР В.В.	96. ВЕТВИНСКИЙ Л.А.
3. ЛАЗАРЕВ Г.М.	50. ЖУРАВСКИЙ И.С.	97. МАНДРО-ХОМЕНКО В.Ф.
4. ДУБЕНСКИЙ Л.Д.	51. САРАНДО Л.А.	98. ГАЛИНСКИЙ С.Г.
5. ПОЛИЩУК М.Б.	52. МАЛЮТИН М.В.	99. ГОЛЬДЕНБЕРГЕР Г.М.
6. ПОЛОЗОВ В.И.	53. ЛИБЕРМАН Д.Г.	100. КОВЕЛЬМАН Б.А.
7. ФРИДМАН Б.С.	54. БУХМАН Г.А.	101. УНИКЕЛЬ С.Я.
8. ГАВРИК С.В.	55. ЭНТЕЛИС Я.Н.	102. ТАРТАКОВСКИЙ Г.А.
9. БЕРНШТЕЙН А.И.	56. БЕЛОСТОЦКИЙ И.И.	103. БЕРГОЛЬЦЕВ С.Н.
10. ФРИШМАН И.И.	57. СИГАЛ Б.О.	104. ФАЙГЕНБОЙМ О.С.
11. ЙОФФЕ Г.Б.	58. ИЛЬНИЦКИЙ Б.Н.	105. ФРЕЙНКИН И.Е.
12. ДРУГАНОВ М.И.	59. ВОЗОВИК С.Х.	106. ЦЕЛЫТНЕР П.Г.
13. ПУРИК А.Е.	60. ГАММЕРШТЕДТ А.В.	107. ИЗАРОВ Л.И.
14. ГОЛЬДГУБЕР Л.	61. ГОЛЬШТЕЙН Г.В.	108. ПОКРАС Г.Г.
15. ИВАНОВ В.Я.	62. ЕЗЕРСКИЙ Е.М.	109. ГИНЗБЕРГ С.Д.
16. БАТЬ Д.Э.	63. ЧЕЛЬЦОВ-БЕБУТОВ М.А.	110. ЛАТИШ П.М.
17. ТАТАРОВ П.А.	64. СЛИНКО Н.П.	111. ВЕРХОВЦЕВ-ФЕЛЬДМАН И.Х.
18. РАТНЕР С.Б.	65. ЛЮБИНСКИЙ-ХОЛЬ С.З.	112. КАПУСТИН Г.О.
19. ПУХТИНСКИЙ Н.Д.	66. ВОДНЯК Л.Д.	113. АЙЗЕНШТЕЙН М.О.
20. ПЕКАРЬ И.Я.	67. ПЕДАЕВ Е.К.	114. ЗАМЕТЧИНСКИЙ П.А.
21. ДОБРОВ С.И.	68. ОЛЕЙНИК С.Л.	115. КАРПОВ П.М.
22. ВОЛЬМАН Л.И.	69. КРИГЕЛЬ И.М.	116. ГАСКО Я.Н.
23. ПАДУРА В.В.	70. ЛАБЕНКОВСКИЙ В.И.	117. БАЛИЦКИЙ П.А.
24. СЛУЦКИЙ И.Я.	71. БРОДСКИЙ А.С.	118. ЛАНДАУ Ш.Г.
25. НОВИКОВ М.Н.	72. ЕВГЕНЬЕВ-ТИШ М.Е.	119. ПОПОВ П.И.
26. ПРОКОПЕНКО Я.М.	73. ПОПОВ В.С.	120. КАНТОРОВ Н.И.
27. ШАХ И.М.	74. ЯЗЛОВСКИЙ Б.А.	121. СКАЛЫГА Н.Ф.
28. ОСТРОВСКИЙ А.В.	75. ЭЛЬШТЕЙН Н.С.	122. КАЗАКЕВИЧ Г.Л.
29. ЖУКОВСКИЙ И.О.	76. ДЕВИШЕК Э.Э.	123. АЛМАЗОВ-РУБЧИНСКИЙ М.Я.
30. ЧОРНОЛУССКИЙ П.А.	77. КИСЕЛЕВ Г.Е.	124. КАГАН С.С.
31. ЛИФШИЦ Г.Е.	78. ГРИНБЕРГ Е.Я.	125. ШУЛЬКЕВИЧ Ф.Ф.
32. АХМАНИЦКИЙ С.С.	79. ГРАБОВСКИЙ К.К.	126. БЯЛИК В.Г.
33. ПОДОЛЯКОВ М.Г.	80. САРЧИНСКИЙ С.К.	127. ВЕРХОТУРСКИЙ А.Г.
34. РАШБА И.Е.	81. ГЕЛЬФАНД С.К.	128. ПАРГАМАНИК Э.А.
35. ДУБРОВИН К.А.	82. КУЛИШЕР А.М.	129. ЯДОЛОВ В.И.
36. БАРДЗИЛОВСКИЙ Л.И.	83. МИТЕЛИНО М.И.	130. КИЛЛЕРОВ М.М.
37. БУТОВСКИЙ А.Н.	84. САМОЙЛЕНКО В.Р.	131. МАСЛЮК Ф.И.
38. САЦ Н.В.	85. КАЗАРИНСКИЙ А.М.	132. СКАРБЕК-ШАЦКИЙ Б.В.
39. ХВАТОВКЕР П.А.	86. ХАВАН И.А.	133. СТЕПАНСКИЙ И.С.
40. ГАШЕВСКИЙ Ф.Д.	87. ИЦКОВСКИЙ Я.А.	134. ГАЛЬПЕРИН В.Ф.
41. ХЕЙФЕР С.Я.	88. БРЕЙДБУРГ С.А.	135. ЛАНДЕ Е.З.
42. ЗЕЛЕНСКИЙ Б.М.	89. МАЗОР М.С.	136. КУЗЬМЕНКО В.Д.
43. МОШЕНСКИЙ М.К.	90. ЭЛЬСТОН А.И.	137. ЛЕВКОВИЧ М.Е.
44. БЕРЕНФЕЛЬД П.И.	91. МАРКЕВИЧ Б.И.	138. ЧУХМАНЕНКО И.И.
45. ЖУКОВСКИЙ М.Б.	92. КАЛИШ М.Г.	139. КОСТРОВ Т.С.
46. НАУМОВ Г.С.	93. ЛЕЙТМАН И.О.	140. ВИКТОРИЯ-УЛАСЕВИЧ
47. ЗИНДЕР И.М.	94. ГОРДОН А.Р.	

назначению суда (то, что мы теперь называем «в порядке 53 ст.»). Количество этих дел было очень велико: в 1923 году 1 367, в 1924 году — свыше 7 000 и т.д.

В Киеве сразу же, в 1923 году, было открыто 4 консультации: центральная — в нынешнем здании Облсуда, Подольская, Шулявская (в районе завода «Большевик») и Троицкая (неподалеку от теперешней консультации Ленинского района). Немного позже была открыта консультация на Львовской площади (в большом здании, где теперь помещается техникум) т. наз. «Окружная», Еврейская — для обслуживания еврейских трудящихся на национальном языке, в Доме Красной Армии на ул. Свердлова, по делам несовершеннолетних, при Допрах №№ 1 и 2. Распределение по консультациям было чисто добровольным, заведующие избирались общим собранием членов консультации.

За первые 8 месяцев работы консультации г. Киева оказали юридическую помощь 5 656 обратившимся и это количество возрастало год за годом; в 1924 году оно составило 9 262 чел., в 1927 — 26 697.

Консультации обычно давались коллективно — двумя-тремя

защитниками под руководством заведующего или «ответственного дежурного». Пропуск дежурства по неуважительной причине рассматривался как серьезное дисциплинарное нарушение.

Первый Президиум был избран в составе 7 человек на общем собрании 8 марта 1923 года. В него вошло 3-е «действующих» адвокатов, из них двое цивилистов и один криминалист, двое членов КПСС, осуществлявших руководство Коллегией и двое профработников, представлявших собою советскую общественность.

Президиум занимался зачислением новых членов Коллегии, рассмотрением дисциплинарных дел, организацией консультаций, установлением этических норм поведения адвокатов, установлением размеров отчислений от доходов защитников, получаемых в порядке частной практики, в бюджет Президиума. Эти отчисления в зависимости от заработков колебались от 1 до 50 руб. в месяц.

В коллегии проводилась большая работа по повышению деловой квалификации, работали кружки самообразования по различным отраслям права и по украинскому языку. Отдельными отраслями жизни коллегии ведали комиссии, избираемые общим собранием наряду с Президиумом (финансовая, культкомиссия, консультационное бюро и др.). В них работала наряду с адвокатами старших поколений и адвокатская молодежь, которая не довольствовалась работой в частных кабинетах и видела свое призвание в общественной работе по пропаганде молодого советского права, по его углубленному изучению, по бесплатному юридическому обслуживанию широких трудящихся масс.

Этот очерк можно было бы и расширить, но автор собирается поделиться с товарищами своими сведениями о первых годах работы советской адвокатуры на Киевщине в устном докладе.

В заключение назову несколько имен адвокатов, работавших в те годы, которые наряду с высшим профессиональным мастерством проявляли живейший энтузиазм в общественной работе.

В первую очередь это — Вакар Владимир Викторович — первый председатель консультационного бюро, энтузиаст дела обслуживания юридической помощью трудящихся масс.

Это — Ратнер Семен Борисович, один из выдающихся адвокатов того времени, бессменный бесплатный заведующий Допровскими консультациями, один из руководителей консультационного бюро и криминалистического кружка.

Это Илья Михайлович Кригель, бессменно в течение ряда лет избираемый в Президиум и фактически руководивший работой коллегии, любимец наиболее передовой части адвокатуры тех лет. Это блестящие цивилисты Лазарев Г.М., Пекарь И.И., Энтелис Я.Н., Лабейновский З.Й.; криминалисты Жуковский И.Е., Силовский И.Л., Рашба И.Е. и др. Для всех этих людей работа в органах социалистического правосудия была делом их чести, была их общественным служением.

С годами все крепче и лучше становилось партийное руководство молодой советской адвокатуры. В этом отношении многое сделал один из старейших киевских большевиков Владимир Иванович Ядолов; Берсен — первый заведующий центральной консультации и др.

Среди названных мною товарищей благополучно здравствуют т.т. Рашба, Энтелис, Ядолов, Берсен.

Пора нам всем с благодарностью вспомнить эти имена. Бережно храня лучшие традиции пионеров советской революционной юстиции, под руководством коммунистической партии, и мы все вкладываем свою скромную лепту в дело социалистического правосудия, в эту важнейшую область советской государственной работы на подступах к коммунизму.

**«Український адвокат»
переїзджаяє**
31 вересня 2012 року
видавництво
«Юридична практика»
та редакція журналу
«Український адвокат»
знаходяться за новою адресою:
**вул. Дегтярівська, 25а,
літера «Л», 1 поверх,
м. Київ, 04119**
Наш телефон незмінний:
(044) 495-27-27

Вибори президії Київської міської
колегії адвокатів, 1977 р.

Вибори членів Київської міської
кваліфікаційно-дисциплінарної
— комісії адвокатури, 2010 р.

Загальні збори адвокатів
м. Києва, 2010 рік

У витоків Київської колегії адвокатів

Основні віхи в житті Київської колегії в перший період її існування*

Лев ІЗАРОВ адвокат

2 октября 1922 года Всеукраинский центральный исполнительный комитет принял «Положение об адвокатуре».

«В целях обеспечения трудящихся юридической помощью при разрешении гражданских споров и предоставления защиты в уголовной суде при Губсудах под наблюдением последних действуют Коллегии защитников».

«Под руководством Коллегии защитников организуются и действуют юридические консультации».

В соответствии с этим постановлением 28/II-1923 года была организована и начала действовать Киевская губернская коллегия защитников (адвокатов).

При организации Коллегии, естественно, стал вопрос о кадрах.

Пришлось формировать Коллегию в основном из юристов, состоявших в дореволюционной адвокатуре (бывших присяжных поверенных, помощников присяжных поверенных и частных поверенных).

В первом составе Киевской коллегии было всего 8—10 че-

ловек, окончивших советский вуз — юридический факультет Киевского института народного хозяйства (Бергольцев, Ветвинский, Кармазин, Цельтнер, Изаров, Тартаковский, Уникель С., Фрейнкин).

Справедливость требует сказать, что значительная часть старых адвокатов честно исполняла свой долг.

Однако многим из них приходилось отбрасывать груз прошлого, навыки буржуазной адвокатуры, каковой процесс протекал не без трудностей.

Ведущее положение в Коллегии занимали тогда представители того слоя интеллигенции, которые до революции были настроены революционно.

Некоторые из них сами арестовывались царскими властями за революционную деятельность (Вакар, Кригель); другие были так называемыми «политическими защитниками», т.е. выступали в политических процессах, защищая революционеров-большевиков. Из этих адвокатов следует упомянуть Ратнера С.В.,

Пухтинского Н.Д., Симзен-Сычевского, Рашбу И.Е. и др.

В дальнейшем Коллегия пополнялась молодыми юристами, окончившими советские вузы, и советскими прокурорско-судебными работниками.

Основной задачей Коллегии защитников в первые месяцы ее существования была организация в городе и в сельских местностях (уездах) сети юридических консультаций.

Юридические консультации оказывали помощь:

- а) дачей советов;
- б) составлением бумаг;
- в) указанием отдельных защитников для ведения дел.

Следует отметить, что по положению советы давались коллегиально всем составом дежурных консультантов.

Денежные суммы, вносимые клиентами в юрконсультацию, распределялись следующим образом: 75 % поступало адвокату, а 25 % оставалось в кассе консультации.

Руководство Коллегии осуществлялось Президиумом, во

Примітка.* — Из записок адвоката Лева Изарова, 1962 рік, друкується мовою оригінала.

главе которого стояли ответственные партийные работники.

Первым председателем Киевской коллегии защитников был зав. агитпропом Киевского Губкома КП(б)У Верхотурский (по совместительству).

Это свидетельствует о том, что партийные органы уделяли большое внимание работе Коллегии.

В первые годы работы Коллегии в 1929—26 гг. в Киеве слушались большие дела, по которым защиту подсудимых осуществляли киевские адвокаты.

В 1925 году Военный Трибунал в течение полугода месяца рассматривал дело по обвинению работников Военной школы им. Каменева С.С., обвиняемых в разных должностных преступлениях и хищении имущества.

В 1926 году Выездная сессия Верховного Суда УССР слушала в г. Киеве так называемое «дело Губмилиции».

На скамье подсудимых находились работники милиции во главе с начальником городской милиции Фрадко, а также взяткодатели, обвинявшиеся в даче взяток работникам милиции (всего 114 человек).

По вышеуказанным делам выступали как адвокаты старой «генерации», так и молодые адвокаты — выпускники советских вузов.

Процессы показали, что защита по этим делам была проведена на высокоидейно-политическом уровне.

Общественно-политическое значение процесса было должным образом освещено в речах адвокатов.

Это было отмечено как выступавшими прокурорами, так и прессой, поместившей подробные отчеты с изложением речей адвокатов и даже портретов их.

На процессе Киевской Губмилиции в течение нескольких дней присутствовал народный комиссар юстиции, он же прокурор Республики тов. Скрыпник Н.А.

С первых дней своего существования Коллегия защитников

занилась пропагандой советского права.

Защитники выступали на предприятиях, в учреждениях с лекциями и докладами на правовые темы.

Интересной формой пропаганды являлись так называемые в то время «политические суды». В помещении цирка на ул. Карла Маркса силами прокуроров и адвокатов был организован «суд над Пуанкарэ», который, как известно, являлся одним из организаторов интервенции, ярким врагом Советского Союза.

Выступления адвокатов в этом процессе носили острый политический характер. Этот «условный процесс» и другие аналогичные процессы проходили при громадном стечении публики. В процессе над Пуанкарэ яркую и остроумную речь произнес адвокат С.С. Каган.

Надо учесть, что тогда Коллегия действовала в условиях НЭПа.

Нэповские элементы конечно отрицательно влияли на те или иные прослойки адвокатуры.

Это вызывало необходимость остро реагирования Президиума на отдельные нарушения как интересов государства, так и профессиональной этики.

Дисциплинарная деятельность Президиума 1-го и последующих составов была очень строгой.

Во главе дисциплинарной Коллегии стоял Илья Михайлович Кригель, человек непоколебимой принципиальности и высоких нравственных качеств (членами дисциплинарной Коллегии Президиума были Рашба И.Е. и Сац Н.В.).

Он — Кригель, как указано выше, подвергался за революционную деятельность преследованиям при старом режиме.

На протяжении всей нашей жизни мы, адвокаты, которые работали при нем, вспоминаем его с большой благодарностью.

Особенности работы Коллегии в то время заключались в том, что наряду с работой в юридиче-

ских консультациях, адвокаты-защитники имели право приема клиентов и ведения дел на основе частной договоренности.

Это, совершенно неестественное в советских условиях явление, вызывало справедливые нарекания со стороны трудящихся и всей советской общественности.

Часть Коллегии, состоявшая из молодых адвокатов, повела борьбу за окончательную ликвидацию частной практики.

Борьбу за это мероприятие возглавляла партийная организация Коллегии, а именно: т. Сергеев (умер), т. Бялик (умер), т. Хейфец С.Я. (старый большевик-пенсионер, живет в г. Москве), Вера Рыбальченко (старый большевик-пенсионер, живет в г. Киеве) и т. Авсеев Г.Е. (работающий сейчас в Коллегии).

Борьба эта проходила в сложной обстановке.

Законодательного запрещения частной практики не было, что сильно осложняло положение. В этот момент произошла дифференциация Киевской коллегии защитников.

Часть адвокатов дореволюционной формации резко ополчилась против этого мероприятия, и нам, тогда молодым адвокатам, пришлось услышать много несправедливых упреков и нареканий.

Два года, с 1927 по 1929 год, продолжалась напряженная дискуссия и, наконец, 1/VII-29 года на общем собрании Киевской коллегии защитников было вынесено постановление об отказе от частной практики и о сосредоточении всей работы адвокатов исключительно в юридических консультациях.

Началась новая эпоха в развитии Коллегии защитников.

Сильно увеличилась партийно-комсомольская прослойка.

Часть же адвокатов дореволюционной формации была отсечена.

Таковы основные вехи в жизни Коллегии в первый, начальный, период ее существования.

Перші збори оборонців

Як проходили перші загальні збори Київської губернської колегії захисників (із спогадів старих адвокатів)*

Лев ІЗАРОВ адвокат

4 марта 1923 года.

Большой зал Киевского областного суда переполнен.

Здесь происходит первое общее собрание Киевской губернской коллегии защитников (адвокатов).

Среди собравшихся (около 150 человек) большинство пожилые и среднего возраста люди. Только в конце зала группа молодых людей — 12 человек.

Это были вчерашние студенты юридического факультета Киевского института народного хозяйства (в 1920 году юридический факультет был из университета передан в Киевский институт народного хозяйства (КИНХ). Они за 2—3 месяца сошли со школьной скамьи, закончив факультет после перерыва, вызванного гражданской войной.

В 1920 году, в соответствии с постановлением правительства, студенты были откомандированы из Красной Армии, советских и партийных органов для завершения учебы в ВУЗах.

Собравшиеся делятся впечатлениями, называют фамилии уже известных солидных юристов — **Вакара, Ратнера, Вольмана, Рашбы, Бессарабова** — кримина-

листов, а также **Кригеля, Лазарева, Энтелися, Саца, Пекаря** — цивилистов.

Подавляющее большинство собравшихся — бывшее присяжные и частные поверенные, помощники присяжных поверенных. Некоторые из присутствующих члены дореволюционной магистратуры.

Собрание продолжается довольно долго, говорят о задачах советской адвокатуры, советского суда.

Наконец, выбирают Президиум и расходятся.

На следующий день молодые люди, в том числе и автор этой статьи, — полноправные защитники (адвокаты), но без всякого опыта, без ясного представления, что нужно делать в суде, и, конечно, без клиентов. Института стажеров тогда не существовало. Молодые адвокаты были полностью предоставлены сами себе.

Но надо отдать должное памяти вышеназванных старых адвокатов, с их стороны мы встретили самое внимательное и чуткое отношение.

Работа наша началась, конечно, с дел по назначению. Еще до зачисления в Коллегию, мы ходили в суды, и Губревтрибунал, особую сессию Со-

ветов Народных Судей, которая рассматривала важнейшие уголовные дела, и слушали выступления обвинителей и правозаступников (как известно, после Октябрьской революции были организованы коллегии обвинителей и правозаступников, которые существовали до организации адвокатуры в 1922 году). Теперь же все свободное время (а его у нас было достаточно) мы находились в судах и слушали речи Ратнера, Бессарабова, Вольмана, Рашбы и других и выступления по гражданским делам — Лазарева, Энтелися, Саца и Пекаря.

Эти товарищи давали нам советы, инструктировали нас; даже ходили в суды и наблюдали, как мы осваивали эту трудную профессию.

Я назвал тех ведущих по тому времени адвокатов, которые с первых дней Советской власти включились в работу органов Советской юстиции, были правозаступниками или работали в следственных органах Трибунала.

Но были, конечно, и другие; мы слышали иногда и насмешки и прямое или замаскированное недоброжелательство.

Примітка.* — Записки адвоката Лева Ізарова, друкуються мовою оригіналу.

Это явление получило свое выражение в дальнейшем, а именно: в 1927—29 годах, когда остро стал вопрос о полной ликвидации индивидуальной практики.

В начале 1923 года Революционные трибуналы (кроме военных) были ликвидированы. Все важные уголовные дела были переданы в Губсуды. Состав губ суда был почти полностью укомплектован членами трибунала.

Перед советскими адвокатами как старыми, так и молодыми возник вопрос — как, исполняя свой профессиональный долг, т.е. добросовестно защищая подсудимых, найти общий язык с судом революции, как выступать так, чтобы выступление не только было выслушано, но и дошло до сердца и разума судей.

Было совершенно ясно, что прежние каноны адвокатского красноречия, адвокатского искусства вообще, в этой обстановке явно непригодны. Самой жизнью была поставлена задача о новом стиле выступлений по уголовным делам,

когда, используя классическое наследие русской адвокатской школы, необходимо было наполнить эту сферу новым реалистичным содержанием.

Эта задача стояла, конечно, не только перед молодыми адвокатами.

С течением времени был выработан стиль выступлений по уголовным делам. Основными признаками его являлись:

1. Отсутствие какого бы то ни было пафоса, театральности (а такие явления имели место).
2. Глубокое изучение материалов дела.
3. Чисто деловой характер объяснений.
4. Последовательная критика представленных обвинением доказательств.

В этой связи нельзя не вспомнить одного адвоката. Это был **И.Л. Бабат**.

Если Ратнер, Рашба и некоторые другие показывали примеры художественного изложения своих соображений (хотя и содержание

было на высоте), то Бабат отличался какой-то притягательной силой своей аргументации, железной логикой.

Наблюдая его работу в уголовных процессах, мы учились у него, хотя он вовсе не горел желанием учить нас.

Перелом в жизни Коллегии произошел в 1929 году, когда была ликвидирована частная практика и адвокатура перешла на коллективные формы работы.

Все адвокаты были распределены по юридическим консультациям.

Коллективизация адвокатуры произошла не без борьбы. Некоторая часть старых адвокатов встретила реформу в штыки, заявляя, что другие хотят жить за их счет.

В авангарде этой реформы были тогда молодые адвокаты, которые пришли в коллегии из КИНХа.

Возник институт стажеров. Коллегия начала наполняться новыми силами.

Началась новая эпоха в жизни Коллегии.

Фотографія з особової справи Володимира Вакара

Високе звання

У погоні за клієнтами адвокати не повинні забувати про етику

Валентина РУДАКОВА адвокат АО «Дніпровська колегія адвокатів» м. Києва, член Київської міської кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури

Уж так получилось, что по стажу адвокатской деятельности, к счастью, но, к сожалению, и по прожитым годам, я — ветеран адвокатуры. Перед моими глазами прошло не одно поколение адвокатов, и, мо-моему, слава Богу, адвокатский корпус, молодея, становится лучше, активнее. Но каждый раз я говорю молодым адвокатам: приобретайте новые знания, но одновременно сохраняйте традиции адвокатуры, черпайте опыт мэтров, дорожите Высоким званием — Адвокат!

Правовая культура в нашей стране постоянно развивается, совершенствуется, приводится постоянно в соответствие с европейскими стандартами — это породило интерес к профессии юриста вообще и адвоката особенно.

Престижность профессии, востребованность грамотных, широкообразованных специалистов привела к тому, что получить достойное образование и глубокие знания устремились многочисленные молодые люди.

Получив юридическое образование, работая успешно, уже имея свою практику, многие решили расширить свою профессиональную деятельность и стать адвокатами.

Отстаивать политические, правовые и нравственные принципы общества. Адвокат по характеру своей профессиональной деятель-

ности является общественным деятелем.

Выполняя общие задачи, единые для всех участников процесса, адвокат наделяется присущей только ему одному функцией — защищать обвиняемого.

Процессуальные гарантии личности — это не только частный интерес конкретного человека, это одновременно обязательное условие нормального существования правосудия.

Право на защиту — это, прежде всего, право пользоваться юридической помощью достаточно компетентного защитника.

Как и в отстаивании интересов по гражданским, корпоративным делам и во всей многогранной деятельности, адвокат защищает интересы лиц, нуждающихся в его помощи.

Именно поэтому законодателем установлен особый, строгий, взыскательный порядок получения права на занятие адвокатской деятельностью.

Тревожит порой узость профессионального кругозора, замкнутость отдельных кандидатов на какой-то одной узкой отрасли права.

Но, получая право на занятие адвокатской деятельностью, адвокат обязан знать все сферы профессиональной деятельности. И уже, конечно, быть компетентным в вопросах, связанных с такими тяже-

лыми жизненными ситуациями, когда человек задержан в качестве подозреваемого, арестован. Знать в любое время дня и ночи, что надо делать, свои права и обязанности, стать настоящим защитником тех, кто обратился к нему за помощью.

К сожалению, некоторые молодые адвокаты в погоне за клиентом истошно кричат пестрыми наклейками на столбах, стенах домов, в подворотнях, на асфальте, разбрасывая под ноги номера своих мобильных телефонов, обещая и гарантируя «решение всех вопросов», заранее вводя в заблуждение, а то и обманывая клиентов. Не стыдись, роняя свое человеческое и профессиональное достоинство, обесценивая, таким образом, не только себя, как специалиста, но и самое высокое звание адвоката и всю его многогранную деятельность! Что, в свою очередь, является грубейшим нарушением Правил адвокатской этики и в дальнейшем может повлечь лишение права на занятие адвокатской деятельностью.

Господа! Избранная нами профессия, если мы ее достойны, соответствуем ее высокому предназначению, она, родимая, и прокормит, и даст достаток, имя, востребованность во все времена, но надо любить страждущих, быть верным и самоотверженным в работе и помнить: интересы клиента — прежде всего! Мы действительно их защитники, потому что адвокаты.

Діяти тут і тепер

Катерина КОВАЛЬ адвокат, віце-президент Союзу юристів України, член Київської міської КДКА, член Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України

Аби забезпечити гідне місце адвокатури у майбутньому, треба починати вже сьогодні

Діяльність української адвокатури з перших кроків її становлення була підпорядкована гуманістичному завданню — надання правової допомоги населенню, забезпечення захисту обвинуваченого та представництво інтересів інших учасників процесу. Фундаментальними основами її діяльності були самоврядування, незалежність від державних органів, дотримання моральних вимог професії, законність.

Реалізація цих положень на різних етапах розвитку адвокатури залежала значною мірою від організаційних засад формування й форм адвокатських колективів, характеру правової та політичної системи держави. Чітко простежується закономірність: ступінь незалежності й суверенності адвокатури визначається зрілістю демократичних інститутів держави. У свою чергу, правовий статус адвокатури завжди був певним показником захищеності особистості й одним з індикаторів, що свідчать про успіхи в просуванні до правової держави та розвинутого громадянського суспільства.

Як інститут громадянського суспільства адвокатура покликана сприяти встановленню в тому самому суспільстві балансу різних сил, зміцненню самосвідомості всіх членів цього суспільства, встановленню контролю за діяльністю органів державної влади, інших державних органів та організацій.

Адвокати втомилися від боротьби всередині, протиріч адвокатських та

юридичних громадських організацій у баченні реформи адвокатури, уніфікації професії. У РИМІ були адвокати, але не було АДВОКАТУРИ. Адвокат має стати і економічно, і процесуально незалежним. Максимум демократичності має бути в усіх процедурах, пов'язаних з корпоративністю та самоврядністю.

Підвищення ефективності діяльності вітчизняної адвокатури, якості і доступності адвокатської допомоги для всіх верств населення України — ось ті головні завдання, які ми всі разом повинні вирішувати з українськими законодавцями і всім юридичним співтовариством.

Користуючись своєю незалежністю, адвокат повинен пам'ятати, що мета не може виправдовувати засоби. І високі цілі правосудного захисту суспільства та особистості від несправедливого обвинувачення повинні бути досягнуті тільки за допомогою моральних способів і прийомів.

У цій статті я намагалася висвітлити ключові проблеми перехідного періоду, від розв'язання яких залежить успіх реформування української адвокатури. Ми прямуємо в майбутнє, в майбутнє, коли адвокатура буде сильною дієвою інституцією. Ми пам'ятаємо гіркоту історичних поразок. Неодноразово життя ошукувало наші сподівання, неодноразово непорозуміння і жорстокість брали гору над розсудливістю! Сподіваємося, що ми до кінця використали ліміт своїх помилок й усвідомили неминучість сильної адвокатури.

В українській адвокатури — велика історія і славні професійні традиції. Переконана, що в сучасних умовах України багатющі здобутки вітчизняної адвокатури будуть примножені, а її роль — неухильно підвищуватиметься. І, як говорив Віктор Черномирдін, «нам ніхто і ніщо не завадить перевиконати наші закони».

Історія дає нам, можливо, останній шанс створити сильну, єдину та перспективну адвокатуру. Усього можна досягти, якщо є зрозумілий і глибоко продуманий проект майбутнього, є воля та рішучість для його реалізації.

Нам, як ніколи, потрібен союз усіх представників юридичних громадських організацій, здатних піднятися на історичну висоту і зрозуміти, що вони представляють найбільшу і найдостойнішу інституцію — адвокатуру.

Усім юристам, адвокатам, кому небайдуже майбутнє адвокатури, хто пов'язує це майбутнє з долею рідної країни, я пропоную приєднатися до проекту суспільної перебудови і підтримати його. Тільки тоді ідеї, що містяться в ньому, стануть реальною силою, здатною змінити наше життя на краще.

Майбутнє — це не віддалена перспектива. Майбутнє — це «тут і зараз», це наш вибір. Ми вибираємо самоврядну адвокатуру. Моя мета — створення сильної української адвокатури.

Я вірю в те, що разом ми можемо багато чого змінити і змінитися на краще.

Збори членів Київської міської колегії адвокатів, 1981 рік

Виступ голови методи

Адвокати — члени юридичної консультації Жовтневого району м. Києва

Засідання юридичної ради Колегії Аркадія Фельдмана

Виступ керівника постійного семінару колегії Альберта Розенбліта

Чому я вважаю, що професія адвоката — найкраща з усіх професій на світі?

Ігор СВЕТЛИЧНИЙ адвокат

Справжній адвокат має безліч правових засобів допомоги і знає: коли врятуєш одну людину — врятуєш увесь світ...

Я міг би написати так, як зазвичай пишуть класики: народився в такій-то сім'ї, дідусі-бабусі працювали у такий-то галузі, всі покоління моєї родини, аж доки пам'ятає історія, служили на благо людям, і хоча хтось із них був членом Державної Думи при Миколі II, хтось — відомим діячем Християнської Церкви, хтось — народною вчителькою СРСР, хтось — правозахисником чи дисидентом, хтось — відомим військовим діячем, а хтось — лауреатом Ленінської чи Сталінської премії, але всі вони боролися за світле майбутнє людства та мріяли про краще життя громадян.

Проте я почну з іншого. Я не буду довго розповідати, яка саме історія з мого життя послужила свідомому вибору того, що я став саме адвокатом, здобув другу вищу освіту, вже маючи один диплом з відзнакою та направлення до аспірантури. Чому хлопець, що мріяв про красиве життя, можливо, життя десь за кордоном, став адвокатом, захисником громадян у кримінальних справах, що знайомий не по

книжках з тюрмою та слідчими ізоляторами...

Але хочу розповісти це так, як відчуваю, по-справжньому, від душі. Бо я впевнений у тому, що можу реалізувати своє покликання в цій сфері найкращим чи-

ном. І річ зовсім не в змісті приказки «Закон як дишло...», як вважають інколи «правознавці». Просто річ у тім, що з часом відчуваю, що знаю деякі питання краще, бо сам через щось пройшов у житті, набув власного

с. 71

ЧОМУ Я СТАВ АДВОКАТОМ?

— «Свобода — це не те, що вам дали. Це — те, що у вас не можна забрати» — говорив Вольтер.

Мій вибір вступити на юридичний факультет був повністю усвідомлений. По-перше, це пов'язано з моїми батьками, які завжди надавали мені свободу вибору, що в подальшому й вплинуло на мою життєву позицію, а по-друге, навчаючись на останньому курсі київського технікуму радіоелектроніки, мені стало чітко зрозуміло, що професія інженера не відповідає складу мого характеру. З волі випадку на останньому курсі в технікумі було введено новий предмет «Правознавство», викладачем якого був адвокат. Він під час навчання чітко дав зрозуміти, що адвокат — це справді вільна професія для вільної людини. Ті книги, які він згодом запропонував для прочитання — «Про адвоката» Пікара Е., «Школа адвокатури» Гарріса Р. тощо, — тільки зміцнили мій вибір майбутньої професії. Так адвокатура спочатку стала моїм місцем у житті, а згодом і моїм життям.

Олексій Лагутін, адвокат

досвіду, який не купиш ні за які гроші.

У житті було все: часом я був і «на коні», і «під конем»... Так чому ж все-таки, маючи дві освіти (і вищу технічну, і вищу юридичну), багато чого вже досягнувши, маючи можливості взагалі жити за кордоном (а більшість моїх однокласників так і вчинили), зробив свідомо свій вибір — став адвокатом, захисником у кримінальних справах?

Усе просто. Адвокатура прекрасна тим, що вона поєднує і гуманітарну, і технічну, і духовну сфери. Адвокат — він і лікар, і психолог, і священник...

Адвокатура познайомила мене з чудовими людьми, справжніми професіоналами своєї справи. Отримавши свідоцтво адвоката, я, в першу чергу, став членом майже всіх адвокатських організацій та спільнот, асоціацій, спілок та союзів. Так, справді, спочатку я вступив до всіх них, навіть до тих, де основне — це гроші та членські внески, де товщина гаманця адвоката визначає начебто його успіх.

Проте з часом, відокремивши зерна від плевал, свідомо залишився і беру участь у роботі однієї організації, яку вважаю найціннішою, — у Всеукраїнській громадській організації «Рада адвокатів України».

Напевно, з попередніх абзаців читачу зрозуміло, чому... Бо тут я зустрів однодумців, Людей з великої літери, з якими приємно спілкуватися та познайомити і найкращих друзів.

Але, друзі, ближче до головного питання, чому ж я став саме адвокатом, захисником у кримінальних справах, а не залишився просто юристом, так би мовити, стряпчим?

Не секрет, що нині є певні недоліки і серед адвокатської роботи, тому деякі адвокати інколи асоціюються з листонашами чи рішалами, але, повірте, це не про нас, для цього адвокатом можна було і не ставати.

ЧОМУ Я СТАВ АДВОКАТОМ?

— Трудову діяльність я розпочинав у міліції. І, працюючи там, звернув увагу на деякі переваги професії адвоката. Зокрема, я бачив, що адвокат вільний у своїх діях, адвокат має можливість займатися тими справами, якими він бажає, та вести їх у той спосіб, який вважає правильним. Такої роскоші працівник міліції не має. А ще мені здавалося, що адвокат, знаючи закони, може вільно та ефективно відстоювати свою позицію, перед будь-якими посадовими особами чи судом. Чого працівник міліції часто також позбавлений, особливо при спілкуванні з начальством.

І ось коли служба в міліції зовсім набридла, я склав іспит і став адвокатом. Деякою мірою мої сподівання справдились, я став вільним у тому, якими справами займатися та в який спосіб вести справи. Але от із моїм сподіванням, що я зможу вільно, опираючись на закон, доводити свою правоту, ситуація виявилась теж не такою однозначною. З прикрістю я усвідомив, що суддів часто закон абсолютно не цікавить, а більше цікавить «внутрішнє переконання». А на чому формується це переконання — у багатьох випадках залишається загадкою. Не бажаючи миритися з таким станом речей, я приєднався до ВГО «Рада адвокатів України», в рамках якої ми здійснюємо діяльність із захисту професійних прав адвокатів.

Валентин Степ'юк, адвокат

Скажу чесно, на початку мене, як звичайну людину, цікавили і грошові питання, наприклад господарські справи, реєстрація та ліквідація юридичних осіб, ліцензування — тобто там, де у непростій воді можна було зловити «золоту рибку». І це цілком обгрунтовано, бо треба було забезпечити родину, створювати матеріальні блага. Багато хто з колег так і залишився там, на тому рівні, так і продовжує створювати «юридичні фікції», гратися з ними, продавати-ліквідувати, здавати в оренду або використовувати їхні корисні властивості іншим чином. Але мені пощастило.

Таким чином, познайомившись з моїми колегами, а через них — з іншими, духовно багатими людьми, мені пощастило. Я вважаю, що перейшов на новий рівень, прийшов до відчуття духовної потреби в адвокатській роботі. До речі, в Комітеті захисту професійних прав адвокатів ВГО «Рада адвокатів України» ми за-

хищаємо своїх колег-адвокатів безоплатно. Виїжджаємо на суди, ходимо до слідчих ізоляторів, беремо участь у слідчих діях.

Особливістю роботи адвоката у кримінальних справах є те, що для підзахисного ти — як Бог, у твоїх руках земне життя та здоров'я підзахисного, його любов, його надія та віра в майбутнє. У твоїх руках його настрої та самопочуття. Я знаю, що своєю консультацією, своєю вчасною допомогою адвокат може вийняти людину із зашморгу, врятувати його життя, одним своїм поглядом чи вчинком зупинити спробу суїциду, дати надію на успіх у житті. Тоді адвокат стає вже більше, ніж родичем цієї людини.

Дозвольте розповісти один життєвий випадок. У мене є підзахисний, Вітє Г., якого ми захищали разом із колегою, адвокатом **Олександром Басом**. Поділюся з читачами історією нашого підзахисного.

Хлопця обвинуватили у шахрайстві за втрату мобільного

телефону, суд виніс вирок — п'ять років позбавлення волі, йому було двадцять років. Проте вирок понад рік не міг набути чинності. Віктор, перебуваючи в умовах СІЗО, не здався, не зламався як буває, писав і писав пояснення, апеляції, доповнення до апеляції, скарги — він писав упродовж майже року, але він писав їх сам. І, звісно, суддя відправляв його листи «на усунення недоліків». Так цілий рік. Але Віктор вірив у те, що йому хтось або щось допоможе, і його справу переглянуть. Він вірив.

І це здійснилося! Йому було призначено безоплатно аж двоє захисників! Одним з них був я, іншим — Олександр Басс. Після того, як ми трохи підказали підзахисному, як написати, просто змінити щось формально в його листах, — суд (через рік листування) прийняв його апеляційну скаргу до розгляду.

На засідання приїхали майже всі його родичі та друзі, а ми, захисники, знайшли свідків, які спростовують обвинувачення, та запросили їх до суду.

Таким чином, Віктору допомогла віра та адвокати. За той період, який Віктор провів у СІЗО, майже щотижня у сусідніх камерах хтось

помирав, когось вбивали або калічили, хтось втрачав розум... Проте з нашою допомогою цей двадцятирічний хлопець витримав усі випробування, залишився доброю і чуйною людиною, зберіг наречену, знайшов нових друзів. Це і є справжня нагорода для адвоката.

Ми з ним і досі листуємося. І він мені якось сказав: «Ігорє, в мене ніколи не було батька...». Друзі, хіба це не є важливішим за гроші?

Ще один яскравий приклад. Теж з моєї адвокатської практики. Хлопець Олександр, який вірує в Бога, відмовився від захисника, не забажав адвоката на суді, який відбувся, до речі, 31 грудня (за декілька годин до Нового року), та за пропозицією судді відмовився від дослідження доказів його вини (стаття 299 Кримінально-процесуального кодексу України). Олександр визнав вину в злочині, якого він не вчиняв, керуючись при цьому філософією, що якщо Всевишньому так завгодно — то нехай так і буде... і поїхав відбувати строк

ЧОМУ Я СТАЛА АДВОКАТОМ?

— Так вийшло, що я виросла в мамі на роботі, моя мама працювала в суді, слухала справи, а я у цей час сиділа в залі й учила шкільні завдання, але більше прислухалася до того, що відбувалося в судових засіданнях. Так потроху, змалечку, юриспруденція мене захопила і я не уявляю для себе іншої роботи. І адвокатурі я обрала для себе саме тому, що з дитинства у мене залишилося яскраве враження від виступів адвокатів, від того, як досконало вони володіють мовою, з якою повагою до них ставляться судді.

Я розумію, що повагу колег можна заслужити тільки своєю роботою, це моя мета. Я — молодий адвокат, але традиції професії, адвокатська етика, професіоналізм для мене, як і для багатьох моїх колег з когорти молодих, є бажаними та, безумовно, досягненими на обраному життєвому шляху.

Ольга Величко, адвокат

ЧОМУ Я СТАВ АДВОКАТОМ?

— Чому я став адвокатом? До адвокатури я прийшов з прокуратури ще 1994 року, прийшов тому, що зрозумів, я не службіст за характером, кар'єра — не головне у житті, а отримувати задоволення від роботи можливо лише тоді, коли ти вільний у виборі у сфері застосування своїх знань, професійних інте-

ресів, законних засобів розв'язання правової проблеми. Я вважаю адвокатську професію елітною — як у розумінні традицій, так і в напрямку перспектив. Основа адвокатури — особиста свобода юриста та демократичність думок адвокатського співтовариства. Тому я обрав адвокатуру.

Ігор Бойко, адвокат

до табору. Невдовзі він телефонує мені вже з волі — і зі сльозами на очах каже: «Ігорє, мене звільнили! Це ти написав? Я ж не платив нікому в таборі ні копійки, в мене просто нічого не було!» — «Так, Сашко, — кажу я йому. — Але це не я, це твоя віра врятувала тебе, я просто написав листа до керівника департаменту виконання покарань про тебе. Ти сам себе звільнив!».

Тому вважаю, що професія адвоката — найкраща з усіх професій. Є різні професії, є такі, що створюють суто матеріальні блага, є такі, що створюють духовні блага. Адвокат — це професія універсальна, всеохоплююча. І насамперед тому, що справжнім адвокатом можна бути тільки за покликанням душі.

Справжній адвокат той, хто справді бажає допомогти людям і знає, як це зробити. Справжній адвокат має безліч правових засобів допомогти і знає: коли врятуєш одну людину — врятуєш увесь світ...

Під час урочистостей з нагоди Дня юриста. Жовтень 2010 р.

Адвокати м. Кієва. Грудень 2011 р.

СПРАВКА

об основных показателях работы Киевской городской коллегии адвокатов

Киевская городская коллегия адвокатов образовалась в августе 1977 г. на базе юридических консультаций г. Киева.

За 10-летний период основные показатели работы коллегии характеризуются следующими сравнительными статистическими данными (первые полугодия 1977 г. и 1987 г.):

А. Юридическая помощь гражданам

		1977 г. I п/г	1987 г. I п/г	+ %
1.	Всего выполнено поручений граждан в том числе новых форм обслуживания	108,5 тыс. —	208,4 тыс. 317	+95,5%
2.	Дано устных советов в т.ч. бесплатно	80,5 тыс. 36,2 тыс.	164,0 тыс. 110,9 тыс.	+104% +206%
3.	Составлено документов в т.ч. бесплатно	18,5 тыс. 3,5 тыс.	32,3 тыс. 13,8 тыс.	+74% +292%
4.	Всего выполнено поручений по ведению уголовных дел в том числе:	4154	5344	
	а) с момента предъявления обвинения	220	529	+140%
	б) в судах I инстанции	2173	2814	+29%
	из них обжаловано	503	724	+43%
	в) по делам несовершеннолетних	205	318	+55%
5.	Всего выполнено поручений по ведению гражданских дел в том числе:	3445	6431	+86,6%
	а) в судах I инстанции	2636	5021	+90%
	б) в кассационной инстанции	688	991	+144%
	в) в порядке надзора	121	419	+246%
6.	Выполнено поручений по ведению административных дел	—	31	

Б. Качество работы адвокатов при оказании населению юридической помощи по уголовным и гражданским делам

		1977 г. I п/г	1987 г. I п/г	+ %
1.	В стадии предварительного следствия и предания суду:			
	а) заявлено ходатайств или подано жалоб	390	991	+154%
	б) из них удовлетворено	127	297	+133%
2.	В суде I инстанции:			
	а) заявлено ходатайств	3067	4970	+62%
	б) из них удовлетворено	2129	3701	+74%
3.	В кассационной инстанции:			
	а) заявлено ходатайств	617	599	-3%
	б) из них удовлетворено	181	256	+41%
4.	В порядке надзора:			
	а) заявлено ходатайств	190	491	+161%
	б) из них удовлетворено	40	148	+270%
5.	Итого:			
	а) заявлено ходатайств или подано жалоб	4264	7057	+65%
	б) из них удовлетворено	2477 57%	4402 60%	+77%

В. Пропаганда советского права и профилактическая работа характеризуется следующими данными:

		1977 г. I п/г	1987 г. I п/г	+/- %
1.	Проведено:			
	а) докладов, лекций, бесед	4432	7028	+58%
	б) вечеров вопросов и ответов	766	1040	+36%
	в) для учащейся и рабочей молодежи	430	913	+112%
2.	Проведено выступлений по радио, телевидению и в печати	33	174	+427%
3.	Организовано пунктов юрпомощи населению	352	662	+88%

Г. Правовая работа в народном хозяйстве

с. 74

		1977 г. I п/г	1987 г. I п/г	+/- %
1.	Заключено договоров по оказанию юрпомощи	578	794	+216%
2.	Проведено дел: а) в судах б) в арбитражах	501 722	180 280	
3.	Составлено документов	17,1 тыс.	14,7 тыс.	
4.	Сумма, присужденная по удовлетворенным искам и взысканная в претензионном порядке	2425 тыс. руб.	6685 тыс. руб.	

		1977 г. I п/г	1987 г. I п/г	+ %
1.	Число юридических консультаций	15	17 1 филиал	
2.	Число адвокатов	350	450	+22%
3.	Среднемесячный заработок одного адвоката	194 руб.	239 руб.	+45 руб.
4.	Валовый доход коллегии	465,3 т.р.	724,1 т.р.	+258,8 т.р.
5.	Сумма наполнений коллегий	33,3 т.р.	153,3 т.р.	+500%

II

За отчетный период 1984—1987 гг. основные сравнительные показатели работы коллегии следующие (статистические данные первых полугодий 1984 и 1987 гг.):

А. Юридическая помощь гражданам

		1984 г.	1987 г.	+/- %
1.	Всего выполнено поручений граждан в том числе новых форм обслуживания	190,1 тыс. —	208,4 тыс. 317	+?%
2.	Дано устных советов в т.ч. бесплатно	151,8 108,2	164,2 110,9	+8,1% +2,4%
3.	Составлено документов в т.ч. бесплатно	26,3 7,8	32,3 13,8	+22,8% +75,4%
4.	Всего выполнено поручений по ведению уголовных дел в том числе: а) с момента предъявления обвинения б) в судах I инстанции в) по делам несовершеннолетних	6591 380 3552 298	5344 529 2814 318	-19% +39,2% -20,8% +6,7%
5.	Всего выполнено поручений по ведению гражданских дел в том числе: а) в суде I инстанции б) в кассационной инстанции в) в порядке надзора	5256 4188 794 274	6431 5021 991 419	+22,3% +19,8% +24,8% +52,9%
6.	Выполнено поручений по ведению административных дел	—	31	

Б. Качество работы адвокатов при оказании населению юридической помощи по уголовным и гражданским делам

		1984 г. I п/г	1987 г. I п/г	+ %
1.	В стадии предварительного следствия и предания суду: а) заявлено ходатайств или подано жалоб б) из них удовлетворено	552 223	991 297	+79,5% +33,1%

с. 76

2.	В суде I инстанции: а) заявлено ходатайств б) из них удовлетворено	7207 5732	4970 3701	-31,1% -35,5%
3.	В кассационной инстанции: а) заявлено ходатайств б) из них удовлетворено	942 211	599 256	-36,5% +21,3%
4.	В порядке надзора: а) заявлено ходатайств б) из них удовлетворено	454 65	497 148	+9,4% +127,6%
5.	Итого: а) заявлено ходатайств или подано жалоб б) из них удовлетворено	9179 6235	7057 4402	-23,2% -29,4%
	Позиция по гражданским делам в первом полугодии 1987 года: а) в суде I инстанции б) в кассационной инстанции в) в порядке надзора	удовлетворено 3208 534 263	отказано 1847 457 156	

В. Пропаганда советского права и профилактическая работа

		1984 г. I п/г	1987 г. I п/г	+/- %
1.	Проведено: а) докладов, лекций, бесед б) вечеров вопросов и ответов в) для учащейся и рабочей молодежи	6440 1219 866	7028 1840 913	+9,1% -14,7% +5,4%
2.	Проведено выступлений по радио, телевидению и в печати	49	174	+255%
3.	Организовано пунктов юрпомощи населению	555	662	+19,2%

Г. Правовая работа в народном хозяйстве

		1984 г. I п/г	1987 г. I п/г	+/- %
1.	Заключено договоров по оказанию юридической помощи	753	794	+41
2.	Проведено дел: а) в судах б) в арбитражах	203 327	180 280	
3.	Составлено документов	15,2 тыс.	14,8 тыс.	
4.	Сумма, присужденная по удовлетворенным искам и взысканная в претензионном порядке	1818 т.р.	669 т.р.	

		1984 г. I п/г	1987 г. I п/г	+/- %
1.	Число юридических консультаций	16	17 1 филиал	
2.	Число членов коллегии	410	450	
3.	Среднемесячный заработок одного адвоката	225 руб.	239 руб.	
4.	Валовый доход коллегии	670,0 т.р.	724,1 т.р.	
5.	Сумма наполнений коллегий	215,0 т.р.	153,3 т.р.	

Председатель президиума
Киевской городской коллегии адвокатов

В.И. Кальный